

Tarihsel TKP: İnkâr edilen tarih - H. Fırat

TKP tarihindeki büyük belirsizliklerin, bilinmezliklerin ve karışıklıkların kaynağında, işte aynı zamanda bu türden bir inkârcı tutum, bunun ürünü bir kötü gelenek vardır. Zamanla daha da beter bir

hal alan bu geleneğin başlatıcısı yazık ki, Tarihsel TKP'nin tarihe karışmasının ardından bizzat kendi de onun kurbanı haline gelecek olan Dr. Şefik Hüsnü olmuştur. Şefik Hüsnü'ye bu yolu açanın bizzat

dönemin Komünist Enternasyonal yönetimi olduğu da bir başka tarihsel olgudur. Bu elbette kolay anlaşılabilir bir tutum değildir ama apaçık bir gerçektir.

S.12

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2021 Özel / 06
5 Şubat 2021

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak48.net

Faşist zorbalık ve provokasyon sökmüyor!

6

Faiz arttı, saldırılar da artacak!

Ekonomi yönetimi böyle keskin bir U dönüşünü neden yaptı? Tüm bunlar, toplumun, yoksulların, emekçilerin hayatına nasıl yansiyacak?

10

SML direnişçileri: Birlikten kuvvet doğar!

SM L Etiket'te işten atılan DEV TEKS-TİL üyesi işçiler ile fabrikada yaşanan sorunlar, örgütlenme süreci, işten atma saldırısı ve direniş üzerine konuştuk.

21

Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

8Mart'ı krizin faturasının en ağır kısmının işçi ve emekçi kadınların omuzlarına yüklendiği, kadına şiddetin hız kesmediği bir süreçte karşıyoruz.

Türkiye-Yunanistan ilişkileri

S.17

Polonya'da kürtaj yasağı ve mücadelesi üzerine - Eylem Güneş

S.19

Faşist zorbalık ve provokasyon sökmüyor!

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin çıkışıyla ivmelenen gençlik hareketi, hızla kendi sınırlarını aşarak toplumsal muhalefetin temel gündemi haline geldi. Başta İstanbul olmak üzere birçok kentte öğrenciler ve diğer toplumsal mücadele güçleri Boğaziçi direnişiyle dayanışma eylemleri gerçekleştirdi. Hareket daha geniş bir çerçevede dinci-faşist iktidarı hedef alan bir eksene oturdu.

Denebilir ki, bugün Boğaziçi direnişi toplumsal mücadelenin en ön cephesi durumunda. Farklı üniversitelerdeki öğrenci ve akademisyenlerden ilerici-sol güçlere, kadın hareketinden işçi direnişlerine kadar bir dizi odak, bugün Boğaziçi direnişiyle dolaysız bir bağ kurmuş durumda.

AKP-MHP iktidarı tam da bu nedenle Boğaziçi'ndeki dinamiği ezmek için tüm şiddet aygıtlarını seferber etmiş bulunuyor.

REJİMİN AÇMAZLARI DERİNLEŞİRKEN...

Son yıllarda toplumdaki her kıpırdanış, dinci-faşist rejimin Haziran Direnişi sendromunu tetikliyor, korkularını büyütüyor. Korkmakta haklılar da! Zira, Türkiye kapitalizmi çok yönlü krizlerin pençesinde debeleniyor. AKP-MHP bloğunun kurduğu harami saltanatı ise bu çok yönlü krizlerin açmazı içerisinde giderek hareket kabiliyetini yitiriyor.

Tüm veriler ekonominin pandemiyle birlikte çok daha kırılğan hale geldiğini gösteriyor. İç ve dış borç batağı gün be gün derinleşirken, enflasyonda yaşanan tırmanış engellenemiyor. İşsizlik oranları artarken, üretimde yaşanan durgunluk bu sorunun çok daha boyutlanacağına işaretlerini veriyor. Ekonomik-mali çöküntü tablosu ise sermaye açısından güvensizlik kaynağı olarak öne çıkıyor, "istikrar" sorununu döne döne gündeme taşıyor.

Pandemiden yansıyan tablo ise bir başka sorunlar yumağını oluşturuyor. Gericifaşist rejim aylardır rakamlarla oynayarak toplumu manipüle etmeye çalışsa da salgının yarattığı yıkım artık gizlenemiyor. Düşürülemeyen vaka sayıları çarpıtılmış rakamlarla servis edilse de, her gün yüzlerce insanın yaşamını

yitiriyor olması, sağlık ve eğitim sistemlerinde yaşanan çöküş bunun en somut örnekleri. Salgın kontrolden çıkmış bir halde toplum sağlığını tehdit etmeye devam ederken, rejim cephesi yeni skandallara imza atıyor. Aşı alımı ve aşılama sürecinden yansıyan rezalet tablosu her şeyi anlatıyor aslında. Maske dağıtmaktan aciz, karantina kısıtlamaları akla, bilime ve hiçbir mantığa sığmayan, aşı politikasının olup olmadığı bile belirsiz olan bir rejim gerçekliği duruyor karşımızda.

Ekonomik kriz ve pandeminin yanı sıra düzen cephesinde yaşanan belirsizlikler ve siyasal kriz, dış politika alanındaki iflaslar, savaş ve saldırganlık politikalarının derinleştiği insani kriz vb. sorun alanlarıyla birlikte rejim çok yönlü açmazlarla yüzyüze. Tüm bunlar dinci-faşist rejimin hareket alanını giderek daraltıyor.

BOĞAZIÇI DİRENiŞİNİ TETİKLEYEN KOŞULLAR

Türkiye kapitalizminin yaşadığı bu çok yönlü sorunlar yumağı başta işçi ve emekçiler olmak üzere, toplumun ezilen ve sömürülen kesimlerinin yaşamında büyük yıkımlar yaratıyor. Zira, sermaye düzeni ve saray rejimi tüm bu sorunların ağır yükünü emekçilerin omuzlarına yüklemiş durumda.

Krizin ve pandeminin emekçilere kesilen faturası son derece kabarık. Çalışma koşullarının ağırlaşması, arkası gelmeyen zam furyasıyla ücretlerin erimesi ve alım gücünün düşmesi, işten atılmalar, en temel insani ihtiyaçlara erişememek, yaşam ve sağlık hakkının hiçe sayılması, emekçi kadınları hedef alan çok yönlü saldırılar, eğitim hakkının fiilen gasp edilmesi, güvencesiz ve geleceksiz yaşam koşulları faturada yer alan kalemlerin öne çıkanları.

Bu ağır fatura, işçilerin, emekçilerin ve gençliğin öfke ve tepkisini her geçen gün büyütüyor. Henüz sınırlı mevzilerde de olsa süren işçi direnişlerinin yanı sıra, kadın ve gençlik eylemleri biriken öfkenin dışa vurumu olarak kendini gösteriyor. Haftalardır çeşitli eylem biçimleri olarak devam eden Boğaziçi direnişini ve onunla bağı içerisinde gelişen tepkileri de bu kapsamda değerlendirmek gere-

kiyor.

DEVLET TERÖRÜ VE DÜZEN MUHALEFETİ

Boğaziçi eylemleri ilk günden itibaren dinci-faşist bloğunun sistematik saldırılarının hedefi oldu.

Gençlik hareketinin bütün bir dinamizmiyle kendini ortaya koyduğu süreçte, bir yandan eylemlerde polis terörü estirilirken, öte yandan "terör" demagogisi eşliğinde ev baskınları gerçekleştirildi.

Devam eden günlerde eylemleri hedef alan saldırılara yargı terörü eşlik etti. "İslami değerlere saldırıyorlar" söylemiyle yeni bir boyut kazanan saldırılar hızla bir provokasyona dönüştürüldü. İktidarın talimatıyla Boğaziçi'ne giren polis bir kez daha terör estirirken, cihatçı gruplar "gerçek Müslümanlar Boğaziçi'ne" çağrılarını yayınladı. Sermaye devletinin Afrin işgali sürecinde Boğaziçi Üniversitesi'ni hedef göstererek "Afrin'e girdik, Boğaziçi'ne de gireriz" söylemi adeta prova edildi.

Tüm hoyratlığına rağmen rejim Boğaziçi direnişini kırmayı başaramadı. "Terör" demagogisi ve "İslami değerlere saldırıyorlar" provokasyonu tutmadı. Gelişen gençlik hareketi başta ilerici-sol muhalefet güçleri olmak üzere geniş bir kesim tarafından sahiplenildi. İşçi direnişleri adına Boğaziçi öğrencileri ile dayanışma mesajları yayınladı, kimi direnişçi işçiler eylemlerinde yerini aldı. Dayanışma ağı hızla uluslararası bir boyut kazandı.

Tüm bunlar yaşanırken, başta CHP olmak üzere, düzen muhalefeti gelişen mücadele karşısında bir kez daha gericifaşist rejimin yanında saf tuttu. "İnsanlığın mukaddes değerlerini" savunmak adı altında gericifaşistliğin meşrulaştırmakla kalmadı, gelişen kitle hareketi karşısında itfaiyecilik misyonuyla hareket etti.

15 Temmuz darbe girişiminden Suriye ve Rojava'ya dönük işgal saldırılarına kadar, kritik her gelişimde Erdoğan yönetimine koltuk değnekliği yapan CHP, Boğaziçi sürecinde de kitleleri sokaktan çekebilmek için "sağ duyu" çağrılarını yapmaktan geri durmadı.

BOĞAZIÇI DİRENiŞİ, TOPLUMSAL MÜCADELE VE GENÇLİK HAREKETİ

Yıllardır üniversiteleri hedef alan keyfi uygulamalar ve faşist saldırılar Boğaziçi direnişini tetikleyen sorunların başında geliyor. Özerk-demokratik üniversite talebinin hareketin temel bir talebi olarak öne çıkması da bunu anlatıyor.

Özerk-demokratik üniversite talebi, bugünkü gençlik mücadelesinin toplumsal desteğini güçlendirmesi bağlamında da önemli bir yerde duruyor. Zira, gericifaşist rejim toplumun çok değişik kesimlerine keyfi dayatmalarla yükleniyor, demokratik hak ve özgürlükleri faşist zorbalıkla bastırıyor.

Kürt halkına, Alevilere, kadınlara dönük ayrımcılığı tırmandırıyor, hak arama eylemleri üzerinde terör estiriyor, işçi sınıfının örgütlenmesini engelliyor, grevlerini yasaklıyor, muhalif basına koyu bir sansür uyguluyor, devrimci-ilerici basın çalışanlarını zindanlara dolduruyor. Tıpkı belediyelerde olduğu gibi, gelinen yerde demokratik kitle örgütlerini dahi kayyımlarla yönetmek için yasal dayanaklar oluşturuyor. Gericifaşist rejim işçilere, emekçilere, gençliğe ve diğer ezilen kesimlere adeta nefes alacak alan bırakmıyor.

Dolayısıyla, üniversite gençliğinin özerk-demokratik üniversite talebi, gençlik hareketinin genel olarak demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi ile bağ kurabilmesinin en önemli halkalarından birini oluşturmaktadır. Buradan hareketle, Boğaziçi çıkışıyla ivmelenen gençlik hareketi, gerek merkezi olarak gerekse her bir üniversitede özerk-demokratik üniversite talebini daha güçlü bir şekilde öne çıkarmalı, güncel mücadele bu talep etrafında örülmelidir.

Öte yandan gençlik hareketi kendisini hedef alan faşist baskı ve saldırıları geri püskürtmek için devrimci, ilerici-sol dinamiklerle omuz omuza vererek, ortak mücadele zeminlerini güçlendirmelidir. Bu bağlamda, son dönem eylemlerinde öne çıkan "Faşizmle karşı omuz omuza!", "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz!" şiarları daha güçlü bir şekilde haykırılmalı, toplumsal mücadelenin kaynaştırıcı halkaları haline getirilmelidir.

Boğaziçi'nde başlayan direniş 1. ayını geride bıraktı...

Gençlik direniyor!

Boğaziçi Üniversitesi'ne AKP'li Melih Bulu'nun "kayım rektör" rektör olarak atanmasının ardından öğrenciler başta olmak üzere üniversite bileşenlerinin başlattığı direniş 1. ayını geride bıraktı. AKP şefi T. Erdoğan'ın rektör atamalarına karşı "özerk-demokratik üniversite" talebiyle başlayan direniş, dinci-faşist rejimin tüm saldırılarına karşı ülke çapında üniversitelerden yükselen dayanışmayla sürüyor.

AKP-MHP rejiminin, rejimin şefleri ve tetikçi medyası tarafından öğrencileri hedef göstermesine, polisyle protestolara vahşice saldırmasına ve estirdiği gözaltı terörüne rağmen direniş kararlılıkla sürüyor. Geçtiğimiz hafta öğrencilerin açık sergide sergiledikleri eserler üzerinden "İslami değerlere saldırı var" demagojisiyle yeni bir gözaltı terörü devreye girdi. Bunun ardından 2 Boğaziçi öğrencisinin tutuklanması, 2'sine ev hapsi verilmesi, İstanbul başta olmak üzere pek çok kentte kitlesel protestolar gerçekleşti. İzleyen günlerde devam eden eylemlerde polisin yüzlerce öğrenciyi gözaltına almasına rağmen eylemler durulmadı.

BOĞAZIÇI'NDE POLİS TERÖRÜ: 159 ÖĞRENCİYE GÖZALTI

Boğaziçi başta olmak üzere İstanbul üniversitelerinden öğrenciler, tutuklama saldırısına karşı seslerini yükseltmek ve taleplerinin arkasında olduklarını haykırarak için 1 Şubat günü üniversiteye eylem çağrısı yaptı. Üniversiteyi abluka altına alan polis, dayanışma için Güney

Kampüs'e gelen öğrencilere önden saldıran 100'den fazla öğrenciyi gözaltına aldı.

Diğer yandan üniversitede akşam saatlerine kadar eylemlerine devam eden öğrenciler, rektörlük önünde "Gözaltına alınan ve tutuklanan öğrencilerin serbest bırakılması, kayıym Bulu'nun istifa etmesi ve üniversitedeki polis ablukasına son verilmesi." taleplerini haykırdı. Eylem devam ederken akşam 21.00 sularında üniversiteye yığınak yapan polis, rektörlük önünde bekleyişlerini sürdüren öğrencilere azgınca saldırdı. Boğaziçi'nde gündüz ve akşam gözaltına alınan 159 öğrenciden 98'i serbest bırakılırken, öğrenciler "Aşağı bakmayacağız, bundan sonrası bizde" diyerek eylemlere devam edeceklerini ifade etti.

POLİS TERÖRÜNE RAĞMEN DİRENİŞ YAYILIYOR

Boğaziçi Üniversitesi'ndeki polis saldırısına karşı 2 Şubat'ta İstanbul Kadıköy, Ankara, İzmir başta olmak üzere pek çok kentte eylemler gerçekleşirken, polis terörü de devam etti. Kadıköy'de eylem başlamadan toplanan kitleye yönelik saldırının ardından ara sokaklarda direniş sürdü. Saldırılarına karşı Eğitim Sen önünde ve Mehmet Ayvalıtaş parkında toplanarak basın açıklaması yapılmak istenirken, yüzlerce kişi art arda polisin saldırısıyla karşılaştı, fakat direnişlerine devam etti. Kadıköy'de 100'den fazla kişi polis tarafından darp edilerek işkenceyle

gözaltına alınırken, Ankara ve İzmir'de de onlarca kişi gözaltına alındı.

1 Şubat günü rektörlük önündeki eylemde gözaltına alınan 51 kişi 3 Şubat günü İstanbul Adliyesi'ne getirildi. "Rektörlük çalışanlarının dışarı çıkmasını engellemekten kişi hürriyetini yoksun kılma, kamu malına zarar verme ve 2911 sayılı kanuna muhalefet etmek" iddiaları yöneltilen öğrencilere, hem diğer illerde gerçekleşen eylemler, hem de adliye önündeki bekleyişle destek verildi.

"TALEPLERİMİZ TÜM ÜNİVERSİTELERE YÖNELİK"

Adliye önünde yapılan açıklamada öğrenciler, taleplerinin sadece Boğaziçi değil tüm üniversiteler için geçerli olduğunu vurgulayarak taleplerini şöyle ortaya koydu:

"Gözaltına alınan ve tutuklanan bütün arkadaşlarımız derhal serbest bırakılmalıdır!

-Üniversitemizi abluka altına alan polis ordusu geri çekilmelidir!

-Başta Melih Bulu olmak üzere tüm kayıym rektörler derhal istifa etmelidir!

-Rektörlük seçimleri üniversitelerin tüm bileşenlerinin katılımıyla yapılmalıdır!"

Adliyede gece saatlerine kadar süren bekleyiş sonucunda 51 öğrenci yurtdışına çıkış yasağı gibi adli kontrol kararlarıyla serbest bırakıldı.

2 ÖĞRENCİ DAHA TUTUKLANDI

4 Şubat günü de eylemler hem Boğaziçi'nde hem diğer kentlerde devam etti. Bursa, Çanakkale ve Samsun'da yapılmak istenen Boğaziçi eylemleri polisin saldırılarıyla karşılaştı. İstanbul, Ankara başta olmak üzere çeşitli illerdeki liselerden öğrenciler direnişle dayanışma açıklamaları yaptı.

Kadıköy'de 2 Şubat günü yapılan eylemde gözaltına alınanlardan kalan 23 kişi adliyeye getirildi. İstanbul Anadolu Adliyesi'ne getirilen gözaltılar için adliye önünde bir araya gelinerek açıklama yapıldı. Boğaziçi Dayanışması adına yapılan açıklamada saldırılara değinilerek "Ne aşağı bakacağız, ne de Melih Bulu'nun rektörlüğünü kabul edeceğiz. Ne de onlarca yüzlerce arkadaşımızı gözaltına almalarını, tutuklama ile yargılamalarını, tutuklamaya sevk etmelerini kabul etmeyeceğiz" denildi.

Savcılık işlemlerinin ardından mahkemeye sevk edilen 23 öğrenciden Anıl Akyüz ve Şilan Delipalta hakkında tutuklama kararı verildi.

ULUSLARARASI DESTEK

Boğaziçi direnişinin uluslararası yankıları da devam etti. Batılı emperyalistlerin ikiyüzlü açıklamaları bir yana ilerici,

devrimci kesimlerden de destek açıklamaları yapıldı. Yunanistan'da gerici "üniversite reformuna" karşı sokağa çıkan öğrenciler. Eylemde Türkçe-Yunanca "Kampüste polis istemiyoruz. Yunanistan'dan Türkiye'ye öğrenci hareketi kazanacak" pankartı açıldı.

Ayrıca David Harvey, Noam Chomsky'nin de içinde olduğu akademisyen, aydın, yazar ortak bildiri yayımladı. 3 bin 317 aydının imzaladığı bildiri, Boğaziçi Üniversitesi'ndeki eylemlerde uygulanan devlet terörü kınandı ve üniversite özerkliği savunuldu.

ANKARA VE İZMİR'DE YİNE GÖZALTI TERÖRÜ

Eylemler 5 Şubat gününde de devam ederken, Boğaziçi Üniversitesi akademisyenleri rektörlük önündeki eylemlerinde, eyleme katılan akademisyenlerin sayısının yer aldığı dövizleri yürüyüş yaparak rektörlüğün kapısına bıraktı. Akademisyenler "Yüzlerce hoca olarak atanmış rektörün istifasını talep ediyoruz. Kabul etmiyoruz, vazgeçmiyoruz, aşağı bakmıyoruz" diye açıklama yaptı.

İzmir ve Ankara başta olmak üzere pek çok kentte eylemler sürdü. İzmir ve Ankara'da polis yine eylemlere saldırdı. Ankara Emek ve Demokrasi Güçleri'nin yapmak istediği eylemde çok sayıda kişi gözaltına alındı. Ayrıca ODTÜ ve Hacettepe üniversitelerinde de eylemler yapıldı.

İzmir Öğrenci Dayanışması'nın çağrısıyla yapılacak eyleme polisin saldırısında onlarca kişi gözaltına alındı. Aliağa Emek ve Demokrasi Güçleri de basın açıklaması yaparak direnişle dayanışmayı yükseltti.

TOMİS VE BİRLEŞİK METAL-İŞ'TEN DESTEK

İşçi sendikalarından TOMİS ve Birleşik Metal-İş de Boğaziçi direnişiyle dayanışma açıklamaları yaptı. Birleşik Metal-İş "Öğrencilerin haklı taleplerini destekliyoruz" diye duyurdu. TOMİS üyesi Sinbo direnişçisi Dilbent Türker öğrencilerin haklı eylemlerinin yanında olduğunu vurgularken ve TOMİS'in açıklamasında şunlar ifade edildi:

"Boğaziçi'nde yaşananlar, toplumun temel demokratik hak ve özgürlüklerinin kısıtlandığını gösteriyor. Ve bu yalnızca Boğaziçili öğrencilerin değil tüm toplumun sorunudur.

Direnen işçiler, emekçiler, çiftçiler, öğrenciler, öğretmenler, kısaca hakkını arayan, haksızlık karşısında ses çıkaran herkes terörist ilan ediliyor. Ancak biz biliyoruz ki ne Boğaziçi Öğrencileri terörist ne de hak ve özgürlüklerini isteyenler!

Boğaziçi eylemlerine yapılan saldırıyı ve haksızlığı şiddetle kınıyor ve onların yanında olduğumuzu bildiriyoruz."

Burjuva siyaset çürümenin dip çukurunda!

Kapitalist sistemin ekonomik, sosyal, siyasal alanlarda ürettiği krizler artık aşılamıyor. Sistemin yapısından kaynaklanan bu krizlerin aşılamaması, doğal olarak düzen siyasetini de değişime uğrattırıyor. Krizleri aşmak değil, yönetmek esas alınıyor. Küresel çapta bu değişimin görünüşlerinden biri, pek çok ülkede başkan, devlet başkanı, başbakan vb. gibi mevkilerin faşist figürlere devredilmesidir. ABD'den Türkiye'ye, Hindistan'dan Brezilya'ya, Polonya'dan İsrail'e, Filipinler'den Macaristan'a kadar pek çok ülkede bu tür figürler devletin tepesine yerleştirilmiş durumda. (ABD seçimlerinde Trump yenilgiye uğrasa da 'Trumpizm' yerli yerinde duruyor.)

İrkçı-faşist ya da dinci-faşist yönleriyle öne çıkan bu figürler arasında farklar olsa da ortak özellikleri icraatlarında belirginleşiyor. Örneğin işçi emekçilere düşmanlık, ırkçılık, ezilen halklara veya göçmenlere karşı ayrımcılık ve saldırganlık, kadınlara ve kadın haklarına tahammülsüzlük, ilerici-devrimci hareketleri şiddetle bastırma çabası, burjuva düzenin yasalarını ayaklar altına almak, uluslararası hukuku tanımamak, yalan söylemekte hiçbir sınır tanımamak, ömür boyu iktidarda kalma hevesi vb. tutumlar hemen hepsinde dikkat çekiyor.

Türkiye'deki dinci-faşist AKP-MHP iktidarı, uluslararası alanda bu tür rejimlerin en azılılarından biri kabul ediliyor. Uzun süreden beri iktidarda olması, devletin sivil ve militarist kurumlarını, sermayenin önemli bir kısmını, medyayı, üniversite yönetimlerini kontrol altında tutması, benzerlerine kıyasla daha azgın olmasına imkan sağlıyor. İlk bakışta hedeflerine yaklaştığı izlenimi verse de rejimin çöküşü daha yakın olduğuna dair pek çok veri var.

KRİZİ DERİNLEŞTİRİYORLAR

Perinçekçi dalkavukların desteğindeki AKP-MHP iktidarı, kapitalizmin ürettiği krizleri çözmek bir yana, icraatlarıyla daha derinleştiriyor. Nitekim yıllardan beri ülkede 'milli gelir' düşüyor. İşsizlik, yoksulluk, sefalet artıyor. Asgari ücret açlık sınırına geriledi. Merkez Bankası'nın rezervlerini erittiler. Dış borç yüz milyarlarca dolara ulaştı. Yolsuzluk, yağma, talan istisna değil kural haline geldi. Her alanda liyakatsizlik esas alınıyor. Devlet

kurumlarına 'adam kayırma' düzeni hakim kılındı. Adrese teslim ihaleler, doğal kaynakların yağması hiç olmadığı kadar yaygın... Dış politikada yayılcı saldırganlığı esas alması, bu uğurda IŞİD, El Kaide gibi cihatçı terör örgütlerini koruyup-kullanması ise, rejimi uluslararası alanda da açmazlara düşürdü.

Bu icraatlarla aşılamayan yapısal krizler daha da derinleşiyor. Bunlara baştan beri yönetilemeyen Covid-19 süreci, önlem almak yerine algı yönetiminin esas alınması, aşı sürecinde devam eden reziletler de ekleniyor. Hem kapitalizmin yapısal krizlerinin hem iktidarın icraatlarının ortaya çıkardığı devasa bir fatura var. Sömürüye dayalı kapitalist sistemin çarklarının dönmesi de, kokuşmuş rejimin ayakta kalması da bu faturaların ödenmesiyle mümkündür.

Ne kapitalistler fatura ödemeye yanaşmıyor ne saraylarda sefahat sürenler... Din ve milliyet istismarına dayalı sahtekarlık ve zorbalığa yaslanan iktidar faturayı işçi sınıfının, emekçilerin, yoksulların sırtına yıkıyor. Bu ise toplumsal meşruiyetini ortadan kaldırıyor, kitle desteğini eritiyor ve yanı sıra 'olağan' koşullarda yapılacak bir seçimde hezimeteye uğramasının kaçınılmaz olduğunu gösteriyor. Bu tablo karşısında panikleyen kontra rejimin icraatları, burjuva siyasetin içine

yuvarlandığı derin çürüme ve iflası daha da belirginleştiriyor.

HER ŞEY KOKUŞMUŞ REJİMİN BEKASI İÇİN

Tayyip Erdoğan'ın başında bulunduğu 'çete, tarikat, mafya, troller' aygıtı kendi icraatları ve temsil ettiği kapitalist sınıfların ürettiği sorunları çözmekle ilgili değil. Günden güne derinleşmesine vesile oldukları sefaletin tetikleyeceği olası bir toplumsal harekete karşı, ordunun silahlarını kullanma yetkisi de vererek polisi ve MİT'i tahkim ediyor. Bekçileri, 'sivil' faşist çeteleri donatıyor. Saraydan beslenen tetikçi medya ordusu ile trolleri seferber ederek linç kampanyaları düzenliyor.

Milyonların yakıcı sorunları gündemde yer bulmazken, aygıtın başı olarak Erdoğan'ın düzen siyasetini dizayn etmek için yaptıkları anlatılıyor, analizlere konu ediliyor. Ne büyük ne başarılı bir siyasetçi olduğu teraneleri ortalığı kaplıyor. Oysa attıkları her adım iğrenç bir yozlaşmanın, bir saltanat hırsının, milyonların sefaletini hiçe sayan bir küstahlığın, herhangi bir insani ya da ahlaki değerden uzaklığın, hilede, hurdada, zorbalıkta sınır tanımayan kanıtlarını gözler önüne seriyor.

İktidar aygıtı ve başındaki Erdoğan bir yandan dinci-faşist koalisyon içinde-

ki çatlakları tamir etmeye çalışıyor, öte yandan adı-sanı duyulmayan 'particiklerin' şeflerinin peşinde dolaşılıyor. Dinci-faşist ideolojiye yakın olan İyi Parti, Saadet Partisi gibilerini büyük rüşvetlerle yanına çekmek ya da parçalamak için ne kadar iğrenç taktik varsa kullanıyor. Muharrem İnce, Mustafa Sarıgül gibi düşkün politikacıların parti kurmalarını teşvik edip destekliyor. CHP'ye ilkel bir kinle saldırarak, partinin 'zayıf karnı' diye tabir edilen şoven kesimlere el atıyor. Üç milletvekilinin istifa etmesi, kirli operasyonların etkili olduğunu gösteriyor.

Kokuşmuş aygıtın, yani sermaye devletinin başı T. Erdoğan artık ne halka bir şey vaat ediyor, ne ülkenin yakıcı sorunlarına dair söz söylüyor, ne sefaletle sürüklediği milyonların haline dönüp bakıyor. Kontra rejiminin bekası için heybesinde ne kadar sinsilik, rüşvetçilik, gaddarlık, desise varsa hepsini kullanarak düzen muhalefetinden adam devşirmeye çalışıyor. Olmazsa parçalamak için devletin imkanlarını da kullanarak her yola başvuruyor. İşte bu mide bulandırıcı icraatlar bir burjuva politikacısının ustalığına, başarısına örnek diye gösterilebiliyor artık.

REJİME ENDEKSİLİ DÜZEN MUHALEFETİ

İktidarın kirli operasyonlarının hedef-

findeki düzen muhalefeti de denebilir ki tarihinin en sefil, en iddiasız dönemini yaşıyor. Hem devletin hem ırkçı-şovenizmin hedefinde olan HDP, halen kurulu düzen tarafından dışlanıyor ve bunun da etkisiyle kayda değer bir muhalefet yürütemiyor. Diğer partiler ise, işbaşındaki dinci-faşist koalisyonun çizdiği sınırlar içinde dönüp duruyor. Fiilen saray rejiminin belirlediği gündemlere endekslilik hareket ediyorlar.

Yayılmacı dış politika, din istismarı, şoven-ırkçı histeri gibi alanlarda çoğu zaman iktidarın yedeğine düşen düzen muhalefetine gündemini, olası bir basın seçimde AKP-MHP-Perinçekçi dalkavuklar koalisyonuna karşı birlikte tutum belirleme çabası oluşturuyor. Düzen muhalefeti, rejim operasyonlarının açtığı gedikleri yamamakla uğraşırken, beliren dağılma tehlikesini savuşturmaya çalışıyor. Bu yöndeki çabaları daha çok CHP ve şefi Kemal Kılıçdaroğlu harcıyor.

Düzen muhalefeti tam da bu uğraşlara dalarak milyonların işsizlik, yoksulluk, sefalet gibi hayati önem taşıyan sorunlarına ilgisiz kalıyor, oy devşirme bağlamında olsa bile bu sorunlara pek değinmiyor. Bu tablo, iktidarı ve muhalefetiyle düzen siyasetindeki çöküşü gözler önüne seriyor.

EMEÇİLER İÇİN ÇIKIŞ DEVİRİMCİ SINIF SİYASETİNDE

İşçi sınıfı ile geniş emekçi kitleler düzenin krizlerinin yıkıcı etkilerini yaşıyorlar. Zira örgütlü bir sınıf hareketi ve güçlü bir toplumsal muhalefet gelişemediği için, milyonlarca emekçi saray rejiminin dayattığı faturaları ödemek mecburiyetinde kalıyor. Örgütlü bir güç olarak mücadeleye atıldıklarında her engeli yıka-bilen emekçiler, halen şu veya bu düzen partisinin peşinden sürükleniyor. Bir kesimi ise, yazık ki halen dinci-ırkçı ideolojilerin etkisini kırıp-parçalayamamış. Bu 'makus talih' kırılmadan gidişatı tersine çevirmek mümkün değil.

İşçi sınıfı ile emekçilerin o yıkıcı/yapıcı gücünün ortaya çıkması ancak örgütlü mücadele ile olur. Krizlerin faturasını ödemekten kurtulmanın, insanca ve onurlu bir çalışma ve yaşam koşullarına kavuşmanın başka yolu yok. Ancak tüm tarihsel ve güncel deneyimler bu düzende kazanılmış hiçbir hakkın güvencede olmadığını döne döne kanıtıyor. Yani kapitalizmin emekçilere belalardan başka sunabileceği bir şey yoktur. Sömürü ve kölelik zincirlerini kırıp eşit, kardeşçe, özgürce yaşanabilecek sosyalist bir dünya kurmak için işçi sınıfı ile emekçilerin, kokuşmuş düzen siyasetinin peşinde sürüklenmekten kurtulup, devrimci sınıf partisiyle birlikte mücadeleye atılmaları gerekiyor.

Yıkım düzenine karşı mücadeleye!

İnsanlık tarihinde en büyük sınavlar salgın hastalıklar, savaşlar ve yokluklar gibi felaket dönemlerinde verildi. Bu yıkıcı felaketler her dönem bir avuç azınlık olan yöneticilerin gerçek sınıfsal kimliklerini ortaya serdi, yüzlerindeki maskeleri düşürdü. Herkesin aynı gemide olduğu yalanını açığa çıkardı, üzeri örtülmek istenen sınıf savaşımının görünür hale gelmesini sağladı. Bu felaketler insanlık tarihinde nice acılara yol açtığı gibi nice atımlara da gebe oldu. Beraberlerinde toplumsal dönüşümleri ve devrimleri de getirdi.

Bugün de insanlık büyük bir sınav veriyor. Kapitalist sistemin doğayı yıkıma uğratmasının ürünü virüsler sebebiyle ve sistemin hizmetindeki hükümetlerin burjuvazinin çıkarını ön planda tutarak önlem almaktan kaçınmaları sonucunda milyonlarca insan hayatını kaybetti, kaybediyor. Bu tür yıkımlardan bile kâr elde etmeye çalışan bu sistem aşırı bulma yarışından sonra aşı satma yarışına girmiş bulunuyor. İşçi ve emekçilerin yaşamları hiçe sayılıyor.

Pandemi süreci tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sermaye devletinin hangi sınıfın çıkarları üzerinde yükseldiğini, siyasi iktidarın hangi sınıfı temsil ettiğini gözler önüne serdi. Virüs testine ulaşmakta yaşanan zorluk sonucu işçi ve emekçiler ölümün pençesine terk edildiler. Bürokrat takımı düzenli testlerini yaptırırken, emekçiler bekledikleri uzun kuyruklardan belirti göstermediği için gerisi geri eve-fabrikaya gönderildiler. Sokağa çıkma yasakları uygulanırken, işçi ve emekçilerin ellerine izin kâğıtları tutuşturuldu. Önce işten atma yasaklandı denildi, sonra ücretsiz izin dayatıldı.

Pandemi sebebiyle her gün yüzlerce kişi hayatını kaybederken, tartışmalar aşının güvenli olup olmadığından aşı listelerine ve aşı imtiyazlarına kaydı. Sermaye iktidarının temsilcileri kendilerine sınırlı sayıda aşıları temin ederken işçi ve emekçiler aşı sırasını beklemeye koyuldu. Aşının koruyuculuğuna ilişkin şüpheler de sürüyor.

ZAMLAR BİRBİRİNİ İZLİYOR!

İşçi ve emekçiler Covid-19'a yenilmemek için umutlarını kaybetmemeye çalışırken diğer yandan açlık ve sefalet karşı da mücadele veriyorlar. Öyle ki,

pandeminin yarattığı korku ve çaresizlik ard arda gelen zamlarla birlikte geri plana düşmüş durumda.

Yelpazesi oldukça geniş olan zamlar gıdadan sanayi hammaddelerine kadar uzanıyor. Yüzde yüzlere ulaşan fiyat artışlarını akşamları pazarlardan yansıyan görüntüler ortaya koyuyor. Özellikle temel gıda ürünlerindeki artış işçi ve emekçileri açlığa mahkûm etti. Marketlerde peynir, yumurta ve sıvıyağ gibi temel gıdalara vurulan kelepçeler, durumunun vahametini ortaya koyuyor.

AKP'li Tarım ve Orman Bakanı, zamların stokçuluktan kaynaklandığını, pandeminin etkisiyle dünyada panik halinin olduğunu söylüyor. "Mayıs ayında bir rahatlama bekliyoruz, o zaman fiyatlar düşecek" minvalinde sözlerle emekçilerden sabretmeleri isteniyor. Öte yandan, aşı sırası ayları bulacağı için, pandemi bitene kadar "kalan sağlar bizimdir" denilmiş oluyor.

Stokçuluğa karşı önlem aldığını söyleyen bakanlık, "Denetimler sonucunda 562 işletme bazında 9 bin 870 ürün incelenmiştir. İnceleme sonucu elde edilen veriler Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından değerlendirilecek ve firmaların savunmalarının alınmasının ardından haksız fiyat artışında bulunduğu tespit edilenler hakkında 10 bin liradan 100 bin liraya, stokçuluk faaliyetinde bulunduğu tespit edilenlere ise 50 bin liradan 500 bin liraya varan idari para cezası yaptırım uygulanacaktır" açıklamasında bulundu. Bu Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'na daha yakından bakıldığında, kurulun bazı bakanlıklar, TOBB, TESK, üretici ve tüketici örgütleri, perakende sektörü temsilcilerinden oluştuğu görülüyor. Yani kendi kendilerini denetleyecek, kendi kendilerini

sözde cezalandıracak ve bir süre sonra verilen cezaları silerek kendi kendilerini affedeceklerdir.

"Stokçuluk"tan yakınan, sorumluluğu ona yükleyen bakanlık, doğalgaz ve gübreye yapılan zamları ise es geçmektedir.

YIKIM DÜZENİNE KARŞI MÜCADELEYE!

Dinci-faşist iktidar dostlar alışverişte görsün tutumu içindedir. İşçi ve emekçilerin bir kesimine dağıtılan 1000 lira ve esnafa verilen 750 lira kira yardımı ile işçi ve emekçilerle alay edilmektedir. Düzenli yardım, ücretlere zam, borçların affı vb. bekleyen işçi ve emekçilerden sabretmeleri istenmektedir. Öte yandan yandaş şirketlerin milyon dolarlık vergi borçları silinmekte, köprülerde üzerinden geçmeyen arabaların ücretleri ödenmektedir. Saraylara, yollara, patronların kasalarına paralar aktarılırken, işçi ve emekçilere açlık sınırının altında asgari ücret dayatılmaktadır.

Pandemi turnusol kâğıdı işlevi görmektedir. Yalanların, din ve milliyetçilik histerilerinin arkasına sakladıkları yüzleri artık ortadadır. AKP-MHP iktidarı burjuva sınıfının çıkarlarının beççiliğini yapmaktadır. İşçi ve emekçilerin yaşamları onlar için zerre kadar değer taşımamaktadır.

Bu düzen ayakta kaldığı sürece, daha nice çocuk yatağa aç girecek, nice anne-baba ceplerinde intihar notları ile bulunacaktır. Bu sömürü ve soygun düzeninin işçi ve emekçilere, onların çocuklarına reva gördüğü yaşam budur. Bunu değiştirmek, bu gerçekliği bilince çıkarmaktan, örgütlenerek düzene mücadeleyi yükseltmekten geçmektedir.

Z. KAYA

Ekonomi politikasındaki değişiklik ne anlama geliyor?

Faiz arttı, saldırılar da artacak!

Fikri Tomurcuk

Kasım ayının ilk günlerinde Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, bir gece yarısı kararnamesi ile daha 16 ay önce kendisinin atadığı Merkez Bankası Başkanı'nı görevden aldı. Yerine de bankacılık ve finans geçmişi olmayan, daha önce Maliye Bakanlığı yapmış olan, siyasi parti kimliğiyle tanınan bir kişiyi atadı.

Merkez bankaları, neoliberal kapitalizmin kutsal alanlarından birisidir. Bu alana böyle olağanüstü bir müdahalenin yapılması, o koltuğa siyasi kimlikli birinin getirilmesi, neoliberal kapitalist dünyada büyük tepkiyle karşılanır, finans piyasalarında satış dalgasına yol açar.

Ama böyle olmadı. Tam tersine finans alemi bu gelişmeyi olumlu karşıladı. Yeni atanan Başkan Naci Ağbal'ın da koltuğa oturur oturmaz yaptığı ilk iş, finans piyasaları ile yabancı fonların duymak istediği şeyleri söylemek oldu. Bu da piyasa oyuncularını çok mutlu etti.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın instagram üzerinden bozuk Türkçeyle yaptığı istifa açıklaması, cumhurbaşkanının velifahtı olarak pazarlanan kabinenin en güçlü bakanının bu esrarengiz istifası da piyasaları karıştırmadı. Hatta büyük bir memnuniyetle karşılandı.

Ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan ve bakanlar, birden bire yüksek faizden, ekonomik istikrardan, ekonomik reformlardan, hatta hukuk reformundan söz etmeye başladılar. Ekonomiyle ilgili bakanlar, hukuk olmadan yatırım ve güçlü bir ekonomi olmayacağını bile dile getirdiler.

Erdoğan yönetiminin bu ağız değişikliği sermaye çevreleri ve uluslararası finans kapital sözcülerini sevindirdi. IMF de son Türkiye raporunda Erdoğan yönetiminin U dönüşünü takdirle karşıladığını ilan etti.

Ekonomi yönetimi böyle keskin bir U dönüşünü neden yaptı? U dönüşüyle ne değişti? Değişiklik sözlerinin ne kadarı gerçek? Tüm bunlar, toplumun, yoksulların, emekçilerin hayatına nasıl yansıyor? Gelişmelere bu sorular ışığında yakından bakmakta yarar var.

Önce ne değişti, ona bakalım.

Naci Ağbal'ın başkan olmasının ardından yapılan ilk faiz toplantısında Merkez Bankası, uyguladığı temel faiz oranını yüzde 10.25'ten yüzde 15'e çıkardı. Aralık toplantısında ise 2 puan daha artı-

arak yüzde 17'ye çıkardı. Faiz artışıyla birlikte yapılan açıklamalarda, yüksek faizin enflasyonda kalıcı düşüş sağlanana kadar korunacağına söz verildi.

Sözde faize karşı olduğunu söyleyen ve yüksek faize karşı çıkan Erdoğan, faizlerdeki bu yüklü artışa nasıl izin verdi? Bunun basit bir yanıtı var: Çünkü o ana kadar izledikleri faiz ve ekonomi politikaları iflas etmiş, artık sürdürülemez hale gelmişti. Eski faiz, kur, para ve kredi politikalarının 180 derece tersini yapmaya başlamaktan başka çareleri kalmamıştı.

Önceki politika, Merkez Bankası aracılığıyla faizleri düşük tutup, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), kamu bankaları ve siyasi baskı yoluyla bankaları kredi pompalamaya zorlayarak, sermayenin karlarını artırmaya, hormonlu bir büyüme yaratarak görüntüyü kurtarmaya çalışıyorlardı.

Pompalanan ucuz kredi şirketlerin daha çok borç batağına saplanmasına yol açtığı için, sermayenin batık şirketlerinin batık kredileri bankacılık sistemini zorlar hale gelmişti. Batık kredilerdeki artış yüzünden bir bankacılık krizi artık daha fazla konuşulmaya başlanmıştı. Bunun sonucunun, batık kredilerinin faturasının önce Hazine'ye oradan da halkın sırtına yıkılması olduğunu 1994 ve 2001 krizlerinden çok iyi biliyoruz.

Olay bununla da bitmiyor. Düşük faizle alınan bol kepeç krediler dövize akıyor ve bu da kurları yükseltiyordu. Bu süreç,

zengini daha zengin yaparken emekçileri yüksek enflasyon ve artan işsizlikle daha da yoksullaştırırdı.

Yükselen kur, aynı zamanda döviz borçlusu büyük sermaye gruplarını zora soktu. Kurların daha da artma riski karşısında sermaye grupları dış borçlarını kapatma çabalarını artırdılar.

Bu çabaya en büyük destek Erdoğan yönetiminden geldi. Merkez Bankası rezervleri, düşük kurdan sermaye gruplarının hizmetine sunuldu. Görünüşte Merkez Bankası'nın döviz rezervleri kurları düşürmek, piyasalarda istikrar sağlamak, enflasyonu aşağı çekmek için kullanılıyordu. Ama esasta dış borçlarını azaltmak isteyen sermaye gruplarının maliyeti hafifletiliyordu.

Merkez Bankası'nın kurları frenlemek için döviz rezervlerini kullanma politikasından karlı çıkan bir kesim de yabancı sıcak para oldu. Türkiye'yi ekonomik ve siyasi olarak aşırı riskli bulan yabancı fonlar Türkiye'den çıkmak için fırsat kolluyordu. Merkez Bankası'nın bu politikası onlara ilaç gibi geldi. Yabancı fonlar, ellerindeki hisse senedi ve tahvilleri satarak elde ettikleri karlarını, Merkez Bankası'nın baskıladığı görece olarak daha düşük kurlardan dövize çevirerek, daha karlı bir yolla Türkiye'den çıkma imkanı kavuştular. Çünkü kurlar daha yüksek olsaydı, Türk Lirası'nı dövize çevirdiklerinde ellerine daha az döviz geçecekti.

Sonuç Merkez Bankası'nın döviz re-

zervlerinin sıfırlanması hatta eksiye düşmesi oldu.

Merkez Bankası görüntüyü kurtarmak için Çin ve Katar ile takas anlaşmaları yaparak bir miktar ödünç döviz aldı. Bankaları da Merkez Bankası'yla takas işlemleri yapmaya zorlayarak ödünç döviz miktarını artırmaya çalıştı.

Merkez Bankası'nın bilanço oyunlarıyla gizlemeye çalıştığı bu gerçek çok geçmeden anlaşıldı. Dünyanın en ünlü ekonomi gazetelerinde haber oldu. Bu, yabancıların kaçışını ve içeride dövize talebi artırarak kurların iyice kontrolden çıkmasına yol açtı.

Bu arada uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları da Türkiye'nin bir ödemeler dengesi krizi ile karşı karşıya olduğunu açıkça raporlarına yazmaya başladılar. Ödemeler dengesi krizi, Türkiye'nin dış borçlarını ödemek ve ekonomisini döndürmek için gerekli ithalatı yapacak döviz bulamaması demektir. Böyle bir durumda piyasaların allak bulak olması, şirketlerin ve bankaların batması, ekonominin aniden durması kaçınılmaz hale gelir.

Kasım ayı başına gelindiğinde, ödünç alınmış takas paraları hariç tutulduğunda, Merkez Bankası'nın gerçek net rezervi eksi 50 milyar doları bulmuştu. Merkez Bankası'nın 130 milyar doları, sermaye gruplarının dış borçlarını düşük maliyetle ödemesi ve yabancı sıcak paranın daha yüksek karla Türkiye'yi terk etmesine hiz-

met ederek harcanmıştı.

Merkez Bankası iflas noktasındayken, Türkiye'nin önümüzdeki bir yıl içinde çevirmesi gereken dış borç miktarı 184 milyar doları buluyor. Buna Erdoğan iktidarının toz pembe hesaplarına göre 14 milyar dolar olması hedeflenen 2021 yılı cari açığını da eklersek, 200 milyar dolarlık bir kaynak ihtiyacı var. Merkez Bankası iflas halindeyken bu yükün altından kalkmak mümkün değildi. Ekonomi ani bir çöküş riskinin kıyısında yüzer duruma gelmişti.

Acilen yabancı sıcak para fonlarının geri gelmesini sağlamak için başka yolları kalmamıştı. Bunun için onlara hem yüksek kar vadetmek hem de güvence vermek gerekiyordu.

İlk adım olarak Merkez Bankası faizlerini yüklü miktarda artırdı. Daha önemlisi faizleri çok uzun süre yüksek tutacağına garanti verdi. Ayrıca Merkez Bankası işlemlerinde ve hesaplarında şeffaf olma sözü vererek, yerli ve yabancı sermayeden bir şey gizlemeyeceğini taahhüt etti. Yanı sıra, başta Erdoğan olmak üzere tüm ekonomi yönetimi, yabancı sermayenin istediği anda kolayca çıkabileceğinin güvencesini verdi.

Siyasi iktidar sıcak paraya böylesine teslim olduğunu her kanaldan ortaya koyunca, sıcak para fonları tekrar Türkiye piyasalarına dönmeye başladı. Daha düşük kurdan alarak dışarı çıkardıkları dövizleri, şimdi daha yüksek kurdan geri getirerek karlarını daha da artırdılar. Üstelik uzun süre çok daha yüksek faizin garantisini de almış olarak...

Sıcak para gelmeye başlayınca kurlar da düşmeye başladı. Bu sıcak para için çifte kar demektir. Dolar 8.5 TL iken dövizini bozduran bir yabancı fon, hiçbir şey yapmayıp bugün parasını 7.15 TL'den tekrar dolara çevirip çıkarsa yüzde 19 kar elde etmiş olacak. Sıcak para fonlarının üç ayda elde ettiği bu karı, dünyanın başka yerlerinde üç yılda elde etmesi bile zor.

Yüksek faiz garantisi üzerine sıcak para girişi başladı. Ancak bu miktar hala Merkez Bankası'nın döviz rezervlerini yeterince tamir edecek düzeyde değil. Üstelik şu ana kadar gelen fonlar, "akbaba fonlar" veya "köpekbalıkları" diye adlandırılan türden. Bunlar en ufak risk gördüklerinde veya daha karlı bir alternatif gördüklerinde hızla geldikleri ülkeyi terk eden fonlar. Dolayısıyla bunlardan gelen dövize güvenilir rezerv diye bakmak mümkün değil.

Türkiye'nin mevcut siyasi ve ekonomik riskleri karşısında döviz rezervlerini yeterli görülecek düzeylere getirebilmesi kolay olmayacak ve ancak uzun sürede gerçekleşebilecek.

Bu da yüksek faiz döneminin hiç de

kısa olmayacağı anlamına geliyor. Çünkü enflasyonda ciddi bir düşüş sağlanmadan ve döviz rezervleri ciddi düzeyde artırılmadan faizlerin düşürülmesi, sıcak paranın geri çıkması, kurların yükselmesi ve rezervlerin erimesi sonucunu doğurarak başa dönülmesine yol açar.

Gelinen yerde sermaye iktidarının ekonomi yönetimi sıcak paraya, ekonomi de uzun süreli olarak yüksek faize mahkum durumda.

FATURA EMEKÇİLERE YÜKLENECEK!

Uzun süreli yüksek faize mahkumiyetin ciddi ekonomik ve sosyal sonuçları olacaktır.

Yüksek faiz ve yanısıra kredi hacminin daralması, başta ucuz kredi ile ayakta tutulan "zombi şirketler" olmak üzere şirketlerin iflasına ve banka borçlarını ödeyemez hale gelmesine neden olacaktır. Batık kredilerin artması bankacılıkta da yeni kriz tohumlarının yeşermesine yol açacaktır.

Pandemi sürecinde Erdoğan'ın dayattığı politikalarla banka kredisiyle ayakta durmaya zorlanan küçük işletmeler, haciz ve iflaslarla karşı karşıya kalacaktır. Benzer durum borçlanarak geçimini sürdüren aileler için de geçerlidir. Bu, toplumun orta ve düşük gelirli kesimlerinde yaygın bir yoksullaşmaya, diğer yandan da servet transferine yol açarak eşitsizlikleri derinleştirecektir.

Bütçe açığının büyüdüğü ve kamu borçlarının patlama yaptığı koşullarda sermaye iktidarı, vergi artışları ve zamlar ile halka fatura çıkarmaya devam edecektir.

Sermaye sınıfı, ortaya çıkan faturayı emekçilere yıkararak karlarını korumaya çalışacaktır. İşçiler ve emekçiler işten çıkarılma, düşük ücret, sosyal hakların kısılması noktasında yeni saldırılarla karşı karşıya kalacaklardır.

Gericici-faşist iktidar tüm bu politikaların sorunsuzca hayata geçirilebilmesi için başta işçi sınıfı ve emekçiler olmak üzere tüm muhalif güçlere yönelik siyasi baskıları daha da boyutlandıracaktır. Toplum genelinde baskı ve sindirme politikası daha da yoğunlaşacaktır. Son dönemde hak arayan emekçilere, iktidarın politikalarına boyun eğmeyen gençliğe yönelen pervasız saldırganlık, dinci faşist rejimin toplum ölçüsünde büyüyen öfke ve hoşnutsuzluğu zorbalıkla bastırmak dışında bir yol bulamadığını anlatmaktadır.

Bu koşullarda Erdoğan'ın diline doladığı "hukuk reformu"ndan yerli ve yabancı sermayeye mülkiyet ve kar garantisine yönelik düzenlemelerin ötesinde beklenen yegâne şey, tek adam yönetimini tahkim etmeye yönelik değişiklikler olacaktır.

Zorbalık sermaye devletinin mayasında!

Türk sermaye devleti kurulduğu günden itibaren, burjuvazinin sınıf egemenliğini sürdürebilmesi için baskı ve zorbalığı kılavuz edinmiştir. Karşımızda üç darbe gerçekleştirmiş, darbe aralarında ise burjuva sınırlarda bile demokratik olmamış bir devlet gerçeği var.

2002'de AKP ile "yeni bir sayfa" açan sermaye devleti bir dönem "ileri demokrasi", "vesayetle savaş" vb. palavralarla bazılarını kandırabilse de bu maskeler kısa sürede düşmüştür. Egemenlerin istediği "istikrarın" ancak baskı ve zulüm yoluyla kurulabileceği gerçeği kısa sürede tekrar ortaya çıkmış, dinci-faşist rejimi tahkim etme süreci hızlandırılmıştır.

AKP iktidarı 7 Haziran 2015 seçimlerinde yaşadığı hezimete tahammül etmemiş, seçimleri geçersiz saymıştır. Kitle desteğindeki düşüşü durdurabilmek için ülkeyi adeta kan gölüne çevirmiş ve Kasım ayında erken seçime giderek iktidarını devam ettirmiştir.

Bir yıl sonra darbe girişimini fırsata çeviren T. Erdoğan ve AKP'si burjuva hukukunu da askıya alarak kararnamelemlerle ülkeyi yönetmeye başladı. İzleyen yıllarda "tek adam rejimini" kalicılaştıran din istismarcısı AKP, yanına şoven-ırkçı MHP'yi alarak dinci-faşist koalisyon oluşturdu. Bugün toplumun geniş kesimleri nezdinde gayrimeşru duruma düşen bu rejim sokağa saldıran faşist çeteleriyle, mafya bozuntularıyla, "karanlık" güçleriyle düzen muhalefeti ile ilerici-devrimci güçleri susturmaya, sindirmeye çalışmaktadır.

Çeteleşen rejimin "karanlık" güçlerinin kaçırma, işkence, kaybetme yöntemlerinin bir yenisi yakın zamanda yaşandı. Sosyalist kimliği nedeniyle İstanbul Başakşehir'de kaçırılan ve kendisine ajanlık teklif edilen Gökhan Güneş 138 saat sistematik işkenceye maruz bırakıldı. Gökhan Güneş'in ailesi, yoldaşları ve dostları tarafından "Gökhan Güneş nerede?" şiarı ile yürütülen eylemler sayesinde Güneş, kendilerine "Biz görünmeyenleriz" diyen devletin kontra güçlerinin elinden kurtarıldı. Bu olay, dinci-faşist rejimin kontra güçleri eliyle İstanbul'da gün ortasında insanları kaçırıp işkence merkezlerine kapatacak kadar pervasızlaştığını gözler önüne serdi.

İnsanları korkutma, yıldırma, vahşi işkenceyle ifade alma uygulamaları ile gözaltında insanların kaybedilmesi sermaye devletinin temel politikası idi, halen de öyledir. İnsan Hakları Derneği (İHD) Kayıplar Komisyonu'nun güncel-

lenen son raporu, 1990'lardan bugüne gözaltına alınıp kaybedilenlerin sayısının 1388 olduğunu saptıyor. Ayrıca raporda, 253 toplu mezar bulunduğu, bu mezarlarda 4 binden fazla kişinin gömülü olduğu belirtilmektedir.

Kirli savaş taktiklerine sarılan rejim, bir yanda devletin "resmi" faşist çeteleri eliyle insanları kaçırıp işkence yaparken öte yandan "sivil" faşist çeteler sokaklarda gazeteci-siyasetçi avına çıkmaktadır. Sarayın suç ortağı faşist D. Bahçeli ve avaneleri, tek adam rejimine biat etmeyenleri tehdit ediyor, hakaretler savuruyor, hedef gösteriyor sonra da çetelere saldırı emri veriyorlar. AKP-MHP rejimi beslediği faşist çetelerin tasmalarını çözüp biat etmeyenlerin üzerine salıyor.

"Yerli/millî" kılıklı rejim mafya bozuntularına devletin tüm imkânlarını sunup krallar gibi yaşıyor. Organize suç şefi Alaattin Çakıcı, çakarlı araçla poz veriyor, il il gezdiriliyor, etrafa tehditler/hakaretler savuruyor. Buna rağmen bu mafya bozuntularının rejim tarafından açıktan korunması, içişleri bakanının herkese mafya liderleri gibi efelik taslaması gibi örnekler rejimin artık çetelerden ve mafyalardan oluştuğunu göstermektedir. Çeteleşen ve mafyalaşan rejim, topluma korku salarak ömrünü uzatmaya çalışmaktadır.

"Ve cellat uyandı yatağından bir gece,

Tanrım, dedi, bu ne zor bilmece

öldükçe çoğalıyor adamlar,

*Ben tükenmekteyim öldürdükçe."**

Yamalı bohçaya dönen sömürü sistemi, gelinen yerde artık dikiş tutmuyor. Servet ve sefalet arasındaki uçurum gün geçtikçe derinleşirken, işçi sınıfı ile emekçi halkın açlık ve sefaleti katlanılmaz hale gelmiştir. Kürt halkının temel ve meşru demokratik hakları yok sayılmıştır. Kadınlar ve gençler rejimin gericici politikaları nedeniyle adeta nefesiz bırakılmıştır. Doğal kaynaklar parsel parsel tekellere satılarak çevre katliamı pervasızca sürdürülüyor.

Sermayenin kâr hırsı uğruna sergilediği gericici politikalarla toplumunun çoğunluğunu hoşnutsuz bırakan rejim, patlayacak bombanın fitilini kendisi ateşlemektedir. Sermaye iktidarı, ilerici ve devrimci güçleri baskı ve zorbalıkla toplumdaki yalıtılmaya çalışsa da, muhalifleri zindanlara doldursa da tarihin çöplüğünde yerini almaktan kurtulamayacak.

* Ataol Behramoğlu

N. KAYA

Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası Genel Meclisi Sonuç Bildirgesi

Haklarımız ve geleceğimize dönük saldırılara boyun eğmeyeceğiz!

2021 yılının ilk genel meclisini İstanbul'da gerçekleştirdik. Temsilciliklerin 6 aylık faaliyetlerine ilişkin aktarım ve değerlendirmeleri ile başlayan toplantıda süregiden pandemi ve kriz koşulları içerisinde tekstil işkolundaki durum ve sendikamızın görev ve sorumlulukları ele alındı. Asgari ücret süreci, ocak zamları ve siyasal süreçlere dair öne çıkan bazı başlıklar toplantının diğer gündemleri oldu. Gelecek döneme dair planlamaların da yapıldığı toplantıda, 8 Mart ve 1 Mayıs sürecine ilişkin olarak yapılacaklar da en genel çerçevesiyle tartışıldı.

Yapılan değerlendirme ve alınan kararları emek kamuoyunun dikkat ve bilgisine sunuyoruz:

1-İşçi sınıfı ve emekçilerin maruz kaldığı yoğun saldırılar en sert biçimde sürmektedir. Pandemi ve krizin bütün faturasını işçi sınıfı ve emekçilerin sırtına bindiren burjuvazi ve siyasal iktidar bir yandan da baskı ve zorbalık politikalarına kesintisiz olarak devam etmektedir. Toplu gözaltı ve tutuklamalar, birbirini izleyen eylem yasakları, muhalif kurum ve yapıları dönük baskılar, aynı zamanda işçi sınıfının örgütlenme ve hakları için mücadele etme arayışını hedeflemektedir. Sendikamız genel meclisi sermayenin ve siyasal iktidarın baskı ve zorbalık politikalarına karşı, dün olduğu gibi bugün de tereddütsüzce karşı koyma, direnme kararlılığı içinde olduğunu bir kez daha ilan eder.

2- Toplumun değişik kesimlerini hedefleyen bu tür saldırıların son dönemdeki hedeflerinden biri Boğaziçi Üniversitesi'ndeki "kayyum rektör" atamasına karşı harekete geçen gençlik kesimleri olmuştur. Her türlü toplumsal kıpırdanmadan büyük bir korkuya kapılan siyasal iktidar ve onun destekçisi gerici cenahlar yalnız baskı ve şiddet politikalarıyla değil bin bir türlü yalan ve demagoji ile öğrencilerin meşru talep ve istemlerini yok saymaya, onların mücadelelerini karalamaya çalışmaktadır. Sendikamız, kendi üniversitesinde söz sahibi olmak için mücadele eden Boğaziçi öğrenci ve öğretim üyelerinin yanındadır. İlerici gençlik kesimleri tarafından yükseltelen özerk-demokratik üniversite talebini desteklemektedir. Ve tüm işçi sınıfı ve emekçileri Boğaziçi öğrencileri şahsında

süregiden mücadeleye sahip çıkmaya çalışılmaktadır.

3-AKP iktidarının yürütücüsü olduğu sosyal yıkım politikalarının ve süregiden koronavirüs salgınının sonuçları her geçen gün biraz daha ağırlaşıyor. Burjuva kalemşorların ve siyasal iktidarın tüm yalan dolu propagandalarının aksine, kapitalizmin çarkları arasında işçi sınıfı ve emekçiler açlık ve ölüm arasında hâlâ tercih yapmaya zorlanıyor. Uygulanan politikalar ile süreç sermaye sınıfı adına alenen bir fırsata çevrilmeye çalışılıyor. Kapitalistlere aktarılan ardı arkası kesilmez teşvikler, kamu ve diğer fonların yağmalanması, kısa çalışma ve ücretsiz izin gibi uygulamaların kazandığı yaygınlık, 25/2 ve buna dayanılarak hayata geçirilen kod 29 gibi uygulamalarla binlerce işçinin işten çıkarılması bu durumun en açık göstergeleridir.

4-Ne yazık ki sınıf hareketimiz, mevcut durumu ve tüm bu saldırıları göğüsleyip püskürtebilecek birleşik, kararlı bir mücadele düzeyi ortaya koymaktan halen uzaktır. Altan alta mayalanan mücadele dinamiklerinin yarın alacağı biçimler ve olası patlamaların yol açacağı sıçramalar bugünden tam olarak tespit edilemez olsa da, hareketi mevcut koşullar içerisinde çekip çıkarmak uzun ve sancılı bir yolu göze almak ile mümkündür. Birleşik, militan, kendi bağımsız istem ve taleplerine dayalı bir sınıf hareketine olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Ve sendikamız bu yönde atılan her bir adımı, ortaya çıkan her türlü mücadele arayışını dün olduğu gibi bugün de destekleyecek, günün görev ve sorumlukla-

rına bu gözle bakmaya devam edecektir.

5-Sınıf hareketinin bu parçalı, dağınık, mücadele kapasitesi açısından geri tablosuna rağmen ortaya çıkan direniş ve eylemler işçi sınıfının mevcut mücadele arayışını temsil etmektedir. Bir kısmının başını bağımsız sendikaların çektiği bu eylem ve direnişlerle dayanışma ve ortak mücadele anlayışı içinde olmak günün görev başlıklarından bir diğeridir. Söz konusu direnişlerin büyütülüp desteklenmesi, birbirleri ile olan dayanışma ve ortak mücadele arayışlarının güçlendirilmesi önemlidir. Bu konuda gösterilen her çaba sendikamız tarafından aktif biçimde desteklenmeye devam edilecektir.

6- Yakın zamanda kazanımla sonuçlanan ve sendikamız tarafından ortak mücadele bilinciyle desteklenen Sinbo direnişi saldırılar karşısında izlenmesi gereken yolu göstermiştir. Ücretsiz izin saldırısı ve buna dayalı işten atmaları boşa çıkaran direniş, beklendiği üzere sermayedar tarafından büyük bir hazımsızlıkla karşılanmış, direnişin öncülerinden Dilbent Türker yakın zamanda yeniden işten çıkarılmıştır. Bu olaya basit bir işten çıkarılma olarak yaklaşamaz. Dilbent Türker şahsında saldırıya maruz kalan, işçi sınıfının kendi öz gücüne dayalı fiili-meşru mücadele anlayışıdır. Sendikamız bu direniş sahsında kardeş sendika TOMİS'le ve Sinbo işçileri ile tam bir dayanışma içindedir. Bu doğrultuda genel meclisimizde, Sinbo direnişiyle dayanışma ve ortak mücadele pratiği gözden geçirilmiş sürece daha etkin bir müdahalenin yol ve yöntemleri ele alınmıştır.

7-Genel meclisimizin hemen önce-

sinde, 2021 yılında geçerli olacak olan asgari ücret açıklanmıştır. Konfederasyonların göstermelik tepkileri dışında işçi hareketinin müdahil olmadığı süreç, bir kez daha milyonlarca işçi ve emekçinin açlık ve yoksulluğa mahkûm edilmesi ile sonuçlanmıştır. İşçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin geri olduğu, geleneksel sendikal merkezlerin bürokratik tahakküm altında bulunduğu bugünün koşullarında bu sonuç şaşırtıcı değildir. Her sene olduğu gibi aynı tiyatro tekrar oynanmış, sendika konfederasyonları her türlü sonuç alıcı eylemden uzak durarak ortaya çıkabilecek tepkileri bloke etmiş, sermaye ve siyasal iktidar ise beklentileri düşük tutarak açıklanan rakama kısmi de olsa rıza gösterilmesini sağlamak için büyük bir çaba göstermişlerdir.

Her yıl tekrarlanan bu tiyatro tabii ki kader değildir. Ancak işçi hareketinin genel durumu değiştirilmeden, bilinç ve örgütlülük düzeyi geliştirilmeden, sendikal örgütlülükler bürokrasinin tahakkümünden kurtarılmadan, asgari ücret dâhil olmak üzere işçi sınıfının bu gibi temel iktisadi, sosyal ve siyasal gündemlerde taraf olması, istek ve taleplerini sermaye sınıfına kabul ettirmesi çok mümkün değildir.

8-Sınıf hareketinin mücadele ve örgütlülük düzeyini güçlendirmek birden fazla başlığı bulunan çok yönlü bir görevdir. Bu görevin öne çıkan başlıklarından biri her türlü mücadele arayışının güçlenip büyümesini sağlayacak olan ortak mücadele merkezinin inşasıdır. Bu açıdan sendikamız değişik mücadele arayışları arasında ortaya çıkan dayanışma-or-

taklaşma çabalarını, bu doğrultudaki gerçekleşen eylem ve etkinlikleri önemsemektedir. Ancak sendikamız; sınıf hareketini bugün içinde bulunduğu durumdan çıkarabilecek, mevcut geri koşullara rağmen tıkanan mücadele kanallarının açılmasını sağlayabilecek bir merkezin, işçi sınıfının tabandan eyleminin ürünü olarak ortaya çıkabileceğinin de bilincindedir.

9- Sendikamızı kendi içinde büyütmek, örgütlülüğünü ve üye sayısını arttırmak yukarıda sayılan görev ve sorumluluklardan ayrı ele alınamaz. Örgütlülük planında mevcut darlığımızı aşmak önemlidir. Ancak üyelik kadar önemli olan diğer bir başlık, fabrikalar düzeyindeki her türlü temas ve ilişkilenişi, işyeri komiteleri kurma hedefine bağlamak olmalıdır. Komiteleşme ve buna dayalı bir örgütlenme anlayışı, fiili-meşru mücadeleyi esas alan sendikamız için önemli bir ayırım çizgisi ve mücadele yaklaşımıdır.

10- Bugünün sınıf hareketinin önemli ihtiyaçlarından bir başkası ise önemli mücadele deneyim ve örneklerinin sürekli gündemde tutulmasının başarılmasıdır. Sendikamızın kuruluşuna vesile olan şanlı Greif Direnişi'nin yaklaşan yıldönümüne bu gözle yaklaşılmalı pandemi döneminin sınırlayıcı etkisine rağmen her yıl olduğu gibi bu yıl da Greif Direnişi uygun araç ve yöntemlerle işçi kitlelerin gündemine sokulmaya çalışılmalıdır.

11- 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşıyor. Pandemi koşullarında kadın işçi ve emekçilerin yaşadığı çifte sömürü katlandı. Fabrikalarda üretim devam ederken okulların da kapalı olması ile birlikte kreş sorunu ve çocuk bakımı gibi yükler kadınların yaşamlarını daha fazla zorlar hale geldi. Bir yandan artan ev içi şiddet, taciz, cinayetler, öte yandan ardı arkası kesilmez toplumsal ve siyasal baskılar, yaklaşan 8 Mart'ı sınıf mücadelesi açısından fazlasıyla önemli kılmaktadır. Sendikamız bulunduğu her alanda 8 Mart'ın bir mücadele ve saldırılar karşısında bir direniş günü olarak kutlanması için çaba gösterecektir.

12- 2021 1 Mayıs'ına ilişkin gündemleri de en genel biçimiyle ele alan meclisimiz; geçen seneki deneyimden yola çıkarak, devam eden pandemi koşulları altında 1 Mayıs'ın hangi biçim ve araçlarla en geniş işçi kitlesine mal edilebileceğini tartışmış, olası bir yasaklama yönelimine karşı yapılabilecekleri ele almıştır.

Sendikamızın iletişim araçları, bülten ve sosyal medya hesapları ayrıntılı bir tartışmaya konu edilmiş, işbölümü yapılarak toplantımız sona ermiştir.

DEVİRİMCİ TEKSTİL İŞÇİLERİ SENDİKASI (DEV TEKSTİL)

Sinbo ve SML Etiket'te direnişler

SINBO DİRENİŞİ İKİNCİ HAFTASINDA

Sinbo'da ücretsiz izin saldırısına karşı direnen ve kazanan Tüm Otomotiv ve Metal İşçileri Sendikası (TOMİS) üyesi Dilbent Türker'in yoğun baskı ve mobbinge Kod-29'dan işten çıkarılması ile yeniden kurulan çadırda direnişin 12. gününde, 14. direniş okulu gerçekleştirildi.

Direniş okuluna, işten atılan ve direnişlerinin 3. gününde olan SML Etiket İşçileri de katıldı. Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası tarafından "Neden birleşik mücadele?" üzerine sunum gerçekleştirildi. Yapılan konuşmada, öncelikle TOMİS üyesi direnişçi işçi Dilbent Türker'in mücadelesinin her zaman yanında olacakları ifade edildi. AKP-MHP iktidarının tüm topluma, her kesime saldırdığı belirtilerek şunlar söylendi:

"Pandemi koşulları ile birlikte patronların sermayenin isteği üzerine işçi ve emekçilere bir dizi keyfi dayatmalarda bulunuluyor. Bunlardan bir tanesi ücretsiz izin, kısa çalışma uygulaması. Sözde işten atılmaların yasak olduğunu ifade ettiler ama patronlar keyfi olarak işçileri ücretsiz işten atabiliyor. Bir işçinin aylık brüt ücretini verip işten atabiliyor. Ya da 25/2 maddesini kullanarak işten atabiliyor. Dilbent arkadaşımız bu şekilde atılmıştı."

Bu süreçte birçok işçi direnişinin de gerçekleştiği vurgulanırken, PTT işçilerinin, Migros işçilerinin, Ekmekçiöğulları işçilerinin, Kayı İnşaat işçilerinin direnişi anlatıldı. DEV TEKSTİL olarak SML Etiket'te başlatmış oldukları direniş örneklenildi. Devamında şu sözler ifade edildi:

"Sonuçta SML Etiket'te keyfi bir işten atmayla karşılaştık. 22 işçi atıldı. Bunlar arasında 3 işçi sendikamızın üyesi. Bizler direniyoruz. Keyfi işten atmalara, taşeronlaşmaya, haksızlığa, baskılara karşı direniyoruz. Bu saldırıların hepsi aslında planlı bir şekilde hayata geçiriliyor. İşçiler açıklıkla, yoksullukla terbiye edilmeye çalışılıyor. İktidarın en ufak ses çıkarmaya dair tahammülü yok. Burjuvazi, patronlar ve iktidar topyekûn saldırıyor. Bu saldırılara topyekûn cevap verebilmemiz gerekir. Saldırıları ortak gerçekleştiriliyor, bizlerin de yapması gereken ortak mücadele etmektir. Sonuçta her taraftan sıkıştırılıyor, her taraftan baskı

görüyoruz. Ya da sesimizi daha fazla çıkardığımızdan kaynaklı tutuklanabiliyoruz."

Devamında Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin sürdürdükleri mücadele üzerinde duruldu. Fabrikalarda, mücadele eden işçilerin ve sendikaların kara propagandasının yapıldığı ifade edildi.

Bütün uygulamaların keyfi bir şekilde gerçekleştirildiği, patronlar tarafından saldırıların kararlı bir şekilde hayata geçirildiği vurgulandı. Son olarak şunlar ifade edildi:

"Adım atmamız gerekiyor, hep çağrı yapıyoruz: Birleşik mücadele etmemiz gerekiyor. Tüm saldırılara karşı örgütlü mücadele etmemiz gerekiyor."

DEV TEKSTİL temsilcisinin ardından söz alan Sinbo direnişçisi Dilbent Türker, TOMİS üyesi olarak DEV TEKSTİL'in ve direnen SML işçilerinin her zaman yanında olduklarını ve direniş okuluna geldikleri için onlara teşekkür etti. Saldırıları karşı ortak mücadele edilmesi gerektiği vurgusunu yaptı. Ardından Direniş Okulu sonlandırıldı.

Sinbo direnişine ziyaretler sürerken, 14. Direniş Okulu öncesi Devrimci İşçi Hareketi direnişi ziyaret etti.

SML DİRENİŞİ 3. GÜNÜNDE

İstanbul Avcılar'da bulunan SML Etiket fabrikasında aralarında 3 DEV TEKSTİL üyesinin de olduğu 22 işçi "daralma"

bahanesiyle işten çıkarıldı. İşten atılan DEV TEKSTİL üyesi işçiler 3 Şubat'ta direnişe başladı.

DEV TEKSTİL üyesi işçilerin direnişinin 3. gününde direniş çadırı Sinbo direnişçisi Dilbent Türker ile birlikte kuruldu. Bunun yanı sıra Beysan Sanayi Sitesi'nde işçilere seslenen DEV TEKSTİL, işçileri örgütlü mücadeleye çağırarak şunları belirtti:

"SML Etiket'te örgütlendiğimiz için üyelerimiz işten atıldı. Bugün bir işçinin sendikaya üye olması anayasal haktır. İşten atmanın yasak olduğunu iddia edilmesine rağmen işten atmalar yaşanıyor. Sendikaya üye olmak haktır. Sizlerde örgütlenmeli ve sendikaya üye olmalısınız. Pandemi koşullarında bu hayatın cefasını biz çekiyoruz, patronlar ise sefa sürüyor. Çocuklarımızın hakkını onlara yedirmemek için sendikaya üye olmalı, birlikte hareket ederek geleceğimize, haklarımıza sahip çıkmalıyız."

DEV TEKSTİL Beysan Sanayi Sitesi'nde işçileri direniş ile dayanışmaya çağırarak şunları ifade etti:

"SML Etiket önünde direnişe başladık. Direnişimizin üçüncü günü. Burada bulunan tüm işçi arkadaşlarımızı, kardeşlerimizi çadırımıza ziyarete çağırıyoruz."

Direniş alanını Devrimci İşçi Hareketi ziyaret etti.

SML direnişçileri: Birlikten kuvvet doğar!

SML Etiket'te işten atılan DEV TEKS-TİL üyesi işçiler ile fabrikada yaşanan sorunlar, sendikal örgütlenme süreci, işten atma saldırısı ve başlayan direniş üzerine konuştuk.

-Öncelikle SML Etiket'te yaşanan sorunları anlatabilir misiniz?

Seçil: 1.5 yıldır SML etiket firmasında çalışıyordum. Biz de fabrikada bir dizi sorunlarla karşılaşılıyorduk. Üç makina da çalışmaya zorlandık. En ufak yanıfta tutanaklar tutuluyor. Fabrikada düşük ücretler uygulanıyor. 20 yıllık işçiler dahi düşük ücret alıyorlar. Makina bakımcıları olmasına rağmen kadın işçilere makina tamiri yaptırmaya kalkıyorlar.

Nazan: SML firması bizlere aşırı baskı ve mobbing uyguluyordu. Sürekli "acil işler var" diyerek üstümüze geliyorlardı, en ufak hatamızda ise bize çipar (tutanak) yazıyorlar. "Eğer üç kez daha çipar yazarsak işten çıkarılırsınız" diyorlar.

Derya: Ben yaklaşık 2 senedir SML Etiket fabrikasında çalışıyordum. Geçen hafta 28 Ocak Perşembe günü 22 kişiyle birlikte sendikal olduğumuz için işten çıkartıldık. SML fabrikasındaki sorunlar şunlar: Verdiğimiz emeğin karşılığını alamıyorduk. İş yükü oldukça fazlaydı. Sürekli işlerde en ufak bir hatada bile çipar (tutanak) açılıyordu. Fabrikada bizim çalıştığımız CLS makinası zor bir makinaydı. Biz kadın işçiler elimizden geleni yapmaya çalışıyorduk.

-Birçok fabrikada olduğu gibi SML'de de kadın işçiler önemli bir yer tutuyor. Fabrikada kadın işçilerin karşılaştığı sorunları anlatabilir misiniz?

Seçil: Benim çalıştığım makinalarda genelde kadın arkadaşlar çalışıyordu. 3 vardiya olarak çalışıyorduk. Gece vardiyasında kadınlar olduğu halde usta veya ustabaşları yoktu. Makina arızalandığında bizim müdahale etmemiz bekleniyordu. Makinayı yapamadığımız zaman iş çıkmıyordu. Ustabaşları bizi arayarak "neden iş çıkmadı" diye hesap soruyordu. Pandemiden kaynaklı diğer arkadaşlar gece vardiyasına gelmediği zaman fabrikada tek başımıza çalışmamız isteniyordu. Biz üç vardiya çalışan arkadaşlarla yıpranma payı istedik. Ama sürekli oylama politikası sergilediler. Zam yapacaklarını söylediler. Ama değişen bir şey

olmadı. Bir gün gece vardiyasındaki arkadaşlara fabrika güvenliği hoparlörde kadın çığılı dinlettiler. Kadın arkadaşlar şok olmuşlar, sessiz bir ortamda mola dayken yapılmıştı. Sonra topluca tepkilerimiz sonucunda güvenlikçi işten çıkarıldı. Ayrıca fabrikada kreş olmadığından kaynaklı birçok arkadaşımız çocuklarının bakımında zorluk yaşıyor.

Nazan: Benim küçük bir kızım var. Şirkette üç vardiya olarak çalışan sadece bizim çalıştığımız fabrikaydı. Gece vardiyalarında kızımı bırakacak yerim olmadığından zorluk yaşıyordum. Yaşadığım zorluğu üretim müdürü Kayhan beye ilettim. Gece vardiyasına gelmek istemediğimi söyledim ama bana imkânsız olduğunu söylediler. Ben de sorumluluklarım olduğu için kızıma daha iyi bakmak ve evimin kirasını ödeyebilmek için kabullendim. Şirkette kreş olsaydı yanımda kızımı getirebilirdim. Ayrıca kadın işçilerden bozulan makinaları tamir etmeleri bekleniyor. Yapamayınca, öğreneceksin deniliyor.

Derya: Bir dönem gece vardiyasında tek kadın işçi olarak erkek arkadaşlarla çalıştım. Bir dönem de lavabolara giderken dakika ve isim yazılıyordu. Kağıda

lavaboya gidiş ve geliş süresi yazılıyordu ve boynumuza kart asıp gitmemiz istenmişti. Lavaboya kartsız giden personele idari kadrodan herhangi biri gördüğünde tutanak tutulacağı söyleniyordu. Biz de buna tepki gösterdiğimiz için lavabolara gidişlerde artık dakika da tutulmadı yaka kartı da takmadık.

-Fabrikada sendikal faaliyet nasıl başladı? İşçiler sendikal örgütlenmeye nasıl yaklaştılar?

Seçil: Fabrikada düşük ücretler uygulandığı için 20 yıllık işçiler dahi asgari ücret aldığından kaynaklı sendikalaşmışlar. Ama arkadaşlarımızla konuştuğumuzda üye oldukları sendika olan DİSK Tekstil'in sadece üye yapmakla kaldığını söylüyorlar. Biz DEV TEKSTİL çalışması yürütüyor ve ona göre adımlar atıyorduk fabrikada ama bu süreçte baskı görüyorduk. Yönetim ve ustalar tek tek işçilere "Sendika üyesi misiniz?" diye soruyor ve sendikaya kimlerin üye olduğunu söylememiz için hepimize ajanlık dayatması yapıyorlardı.

Nazan: Sendikal faaliyet önceden beri var olan bir durumdu. Fakat geçmiş dönemde üye olan arkadaşları fabrika yöneticileri tespit edip birçoğuna mob-

bing ve baskı uygulayıp istifaya zorlamışlar, bir kısmını ise işten atmışlar. Kalan arkadaşlar da sendika denildiğinde korkuyorlar. Çünkü insanlar işlerinden olmaktan çekiniyorlar.

Derya: Biz işe gelmeden önce fabrikada DİSK Tekstil sendikal faaliyetlere başlamış. Fakat biz işe başlamadan önce sendikaya üye olanlar keyfi olarak işten çıkartılmış ancak DİSK Tekstil Sendikası üyelerine sahip çıkmamış. DİSK Tekstil zamanında üyelerine sahip çıksaydı bugün bizler de keyfi olarak işten çıkarılmış olmayacaktık. Bizler de gerçekten işçiden emekçiden yana olan DEV TEKSTİL'de örgütlenmeye başladık.

-İçeride DİSK Tekstil sendikasının da üyelik çalışması yaptığı biliniyor. DİSK Tekstil'in genel olarak tutumundan bahsedebilir misiniz?

Seçil: DİSK Tekstil'in içeride bir sendikal çalışması yok. İşçiler kendiliğinden gelişen bir süreç ile zamanında DİSK Tekstil'e üye olmuşlar. Sendika, fabrikada işçilerin çoğunluğu üye olduktan sonra fabrika ile dava süreçleri başlamış, uzun süren dava sonucunda DİSK Tekstil yetkiyi kazandı. Ama ne öncesinde ne uzun

süren dava sürecinde üyelerine doğru düzgün bilgilendirme yaptılar. Sonraki süreçte firma yöneticileri tarafından sendikali işçilere baskı ve mobbing uygulandı. İşten atılmalar oldu. Ama DİSK Tekstil hiçbir şekilde ses çıkarmadı. Atılan işçilerin arkasında durmadı. İşçilerin bazıları da DİSK Tekstil hiçbir şey yapmayınca istifa ettiler.

Bundan 3 ay önce de işten atma saldırısıyla karşılaştık. 8 arkadaşımızın, sendikali oldukları için, baskıyla çalıştıkları bölümü değiştirmek istediler. Bununla da kalmayan yönetim maaşları düşürme saldırısı uygulamaya çalıştı. Arkadaşlar kabul etmediler ve işten çıkarıldılar. DİSK Tekstil yine hiçbir şekilde açıklama yapmadı. Hep sessizliğini korudu. Sendika bir şey yapmıyordu ama sürekli olarak işçilere mesaj göndererek "Biz yetkili sendikayız işçilerin temsilcileri biziz" diyorlar. Ama fabrikada yaşanan hiçbir soruna karşı bir şey yapmadılar. Sadece sustular ve mahkeme sürecini beklediler mahkeme süreci bitti ve hala susuyorlar.

Nazan: DİSK Tekstil'e kimsenin güveni kalmamış durumda. Çünkü DİSK Tekstil daha önce ve şu anda işten çıkarılan üyelerinin arkasında durmamış. O yüzden içerideki arkadaşlar DİSK Tekstil yüzünden hiçbir sendikaya güvenmiyorlar.

Derya: DİSK Tekstil sendikası önceki süreçte olduğu gibi şimdi de bizimle işten çıkarılan üyelerine sahip çıkmayıp fabrika önünde gelip bir açıklama bile yapma gereği duymamıştır. Üyesi olan işçilere mesaj atıyordu. DİSK Tekstil "Fabrikada yetkili sendikayız ve işçilerin temsilcisiyiz" diyor. Ama bu zamana kadar yaşadığımız hiçbir sorunla ilgilenmediler. Hep görmezden geldiler. Sağır ve dilsiz rolü yaptılar.

-DEV TEKSTİL'in SML'de gerçekleştirdiği örgütlenme faaliyetlerini anlatabilir misiniz? Örgütlenme sürecinde ne gibi zorluklarla, baskılarla karşılaştınız?

Seçil: Aslında böyle bir süreçte insanların sendikaya üye yapmanın zorluklarını yaşıyorduk. Çünkü artık işçiler sendikadan uzak duruyordu. Biz arkadaşlarımıza sadece sendikaya üye olun diye geçiştirmedik. İşçi arkadaşlarımızın her süreçlerinde yanlarında olduk. Birlikte bir şeyler yapmaya çalıştık. Kahvaltılar gerçekleştirdik. Görüşebildiğimiz işçilerle dışarıda toplantılar gerçekleştirdik. Özellikle fabrika içerisinde yaşanan her sorunu en iyi şekilde değerlendirip ona uygun adımlar atmaya çalışıyorduk.

Nazan: DEV TEKSTİL'e ben daha yeni üye oldum ama çalışan arkadaşlarımız da işten kovulma korkusu olmasa hemen üye olurlar. Çünkü herkes sendikanın gerçekten gelmesini çok istiyor. Ama bunu söyleyemiyorlar. DEV TEKSTİL üye-

lerinin arkasında duran bir sendika, içeride yürütülen faaliyetler anlaşılmalı ki bizleri her gün sorguladılar. Sendika üyelerini sordular. Üstümüze çok geldiler, sendikali olmak bir suçmuş gibi davrandılar. Ama bizler hiçbir arkadaşımızı satmadık. Bizler onurlu insanlarız. Onursuz değiliz.

Derya: İçeride sendikal faaliyetimizi titiz bir şekilde yürütüyorduk. Her şeyden önce arkadaşlarımızın güvenini kazanmaya çalışıyorduk. Yaşadığımız temel sorunları fabrika içerisinde sürekli dillendiriyorduk. Bir araya gelebildiğimiz arkadaşlarla görüşüyorduk. Ayrıca fabrikada yaşanan her sorunu fırsata çevirerek örgütlenme aracı olarak kullanmaya çalışıyorduk. Örgütlenmenin bu süreçte zorlukları da oluyordu. Salgın koşullarından kaynaklı işçiler işten atılmaktan fazlasıyla korkuyor. Bölüm ustaları ve yöneticileri sürekli olarak sendika konusunda baskı ve mobbing uygulamaya çalışıyorlardı.

-Pandemi fırsat bilen SML yönetimi içerideki örgütlenmeyi engellemek için ücretsiz izin ve işten atma saldırısını devreye soktu. Bu saldırılar karşısında nasıl bir süreç işletiyorsunuz?

Seçil: Fabrika yöneticileri içeride sendikal faaliyeti engellemek için her şeyi yapıyorlar. Ama bir taraftan da "Sendikal faaliyet yürütebilirsiniz" diyorlar. Biz SML direnişçileri olarak sessiz kalmayacağız. Tamamen keyfi uygulama ve sendika düşmanlığı sergiliyorlar. Arkadaşlarımıza sendikaya üye olma çağrılarını sürekli yapıyoruz. Sendikaya üye olma konusunda korkmamaları gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Ve her şeyden önce birlikte hareket etmemiz gerektiğini vurguluyoruz.

Nazan: Bizler pandemi döneminde sürekli çalışmak durumunda kaldık. Çoğu arkadaş ücretli/ücretsiz izne ayrıldı ve bu dönemde günü yetmeyen ve taşeron çalışanlar alındı ve çalıştırıldı. Bizler "İş yok neden taşeron aldınız" diye sorguladığımızda bizlere "Yeni makina gelecek sizleri asla işten çıkarmayacağız" denildi. Ama önceden planlanmış, bizlerin yerini alacak taşeron işçiler bunun için alındı.

Derya: Bizler keyfi olarak ve sendikalaştığımız için işten çıkardılar. Ama "siparişler yok" bahanesini kullandılar. Hukuki sürecimizi başlattık. Ama bizler hukuki mücadele verirken asıl mücadelemizi fabrika önünde direniş çadırını kurarak başlattık. Mücadelemizi sürdürüreceğiz.

-İşten atma saldırısının ardından fabrika önünde direniş çadırı kurdunuz. Direnişiniz nasıl bir etki yarattı. Fabrika yönetiminin ve içeride çalışan işçilerin direniş karşısındaki tutumları nasıl oldu?

Seçil: Haksız ve keyfi bir şekilde işten çıkarıldığımız andan itibaren her seferinde fabrikada işçilere seslenmeye çalıştık. Ve fabrika önünde çadırımızı kurduk. Arkadaşlarımız bizlere yönetimin baskısına rağmen destek veriyorlar. Yürüttüğümüz mücadelenin yanında olduklarını ifade ediyorlar.

Fabrika yönetimi ise çok tedirgin olmuş durumda. Bu tedirginliklerini çıkışımızı gerçekleştirdiklerinde de gördük. Belgelere imza atmayacağımı söylediğimde hemen tehditlere kalkıştılar. "Seni iş yasağının 25/2 maddesinden çıkartırız" dediler ama ben kesinlikle duruşumdan taviz vermedim geri adım atmadım. Bu korkuları da hala devam ediyor. Çadırımızın ilk gününde dahi bir sürü çelik kuvvet, sivil polisler ve resmi ekipler fabrikanın etrafındaydı. Bu bile bizim direnişimizden ne kadar çok korktuklarını gösteriyor.

Nazan: Direniş çadırımız çok olumlu sonuç veriyor. İçeriden çok sayıda çalışan arkadaşlarımızdan destek alıyoruz. "İyi ki direniyorsunuz sizlerin direnmeniz bizlerin işten atılmamıza engel oluyor" diyorlar.

Derya: Direnişimize içeriden işçiler büyük destek veriyorlar. Bu direnişimiz onlara da moral ve motivasyon yaratmıştır. İşçiler bize fabrika içindeki sesimiz oldunuz diye destekliyorlar.

-Son olarak gerek SML işçilerine gerekse kadın işçilerin geneline göndermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Seçil: SML fabrikasında olduğu gibi diğer iş yerlerinde de en çok kadınlar təciz ve baskıyla karşılaşıyorlar. İkinci cins muamele görüyoruz. Aynı işi yaptığımız halde daha düşük ücretler alıyoruz. Biz kadın işçilerin emekleri görmezden geliniyor. Biz kadınlar eşit işe eşit ücret talep etmeliyiz. Bundan dolayı bizler mücadele etmek zorundayız. Haklarımız ve geleceğimiz için emek onur mücadelesini sonuna kadar sürdüreceğiz. SML patronunu ve yöneticilerini koltuklarında rahat oturtmayacağız.

Nazan: Bizler işimize geri dönmek istiyoruz. Buradan SML'de kadın işçi arkadaşlarımıza sesleniyorum: "Birlikten kuvvet doğar. Bizim patronlara ihtiyacımız yok, onların bizlere ihtiyacı var." Daha iyi şartlarda ve insanca çalışmak hepimizin hakkıdır. O yüzden sizleri DEV TEKSTİL'e üye olmaya davet ediyorum...

Derya: Bizler SML işçilerine sesleniyoruz. Bizler yanyana oldukça hiçbir güç işçilerin örgütlü gücüne karşı koyamaz. Sendikali olmak anayasal hak. Bizleri sömüren SML yönetimine karşı Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası'nda örgütlenmeye çağırıyoruz!

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

"Analık ödeneği" hakkını savunalım!

Pandemiyi fırsat bilen sermaye iktidarı çıkardığı 7244 nolu yasa ile kısa çalışma ödeneği (KÇÖ) ve ücretsiz izin (Üİ) uygulamalarını pekiştirdi. Bu uygulamalar işçi sınıfı ve emekçilerin kazanılmış haklarına yeni bir saldırı oldu. KÇÖ ve Üİ ile emeklilik, kıdem, sigorta hakkı ötelendi. İşçiler asgarinin de altında bir ücretle yaşamaya mahkum edildi. İşten atmak sözde "yasaklandı", ama Kod 29 ile işçi kıyımı yaygınlaştırıldı. Bunun üzerine bir de kadın işçilerin analık ödeneği hakkını kullanarak kullanamayacağı tartışma konusu edilmeye başladı.

Pandeminin başından beri bir milyona yakın kadın işsiz bırakıldı. Bir o kadarı da çocuk-yaşlı bakımı, artan ev içi emek gibi sorunlardan dolayı işten ayrılma ya da ücretsiz izin, evde çalışma gibi saldırıları kabul etmek zorunda kaldı. Kadın işçi-emekçiler bir yıla yakın süredir devam eden pandemi nedeniyle kazanılmış haklarını kullanamaz duruma düşürüldüler.

İktidar, "analık ödeneği" olarak bilinen "geçici iş göremezlik ödeneği" almayı katı kurallara bağladı. Örneğin kadının doğum yaptığı süre içinde SGK'lı olması ve işten ayrıldıysa dahi 10 gün geçmemiş olması temel şart. Yanı sıra son 1 yıl içerisinde en az 90 gün priminin yatması gerekiyor. Alınacak ücret de son 3 ayın brüt ücreti üzerinden hesaplanıyor.

Kısa çalışma ve ücretsiz izin saldırısının uzun süreli devam etmesi, kesintiye uğrayan çalışma yaşamı, bu hakkın kullanımı önünde engeller oluşturuyor. Her konuşmasında anneliğe övgüler yağdıran, 3-5 çocuk isteyen iktidar, iş emekçi kadınlara ücret ödemeye geldiğinde "kutsal anneliği" unutuyor.

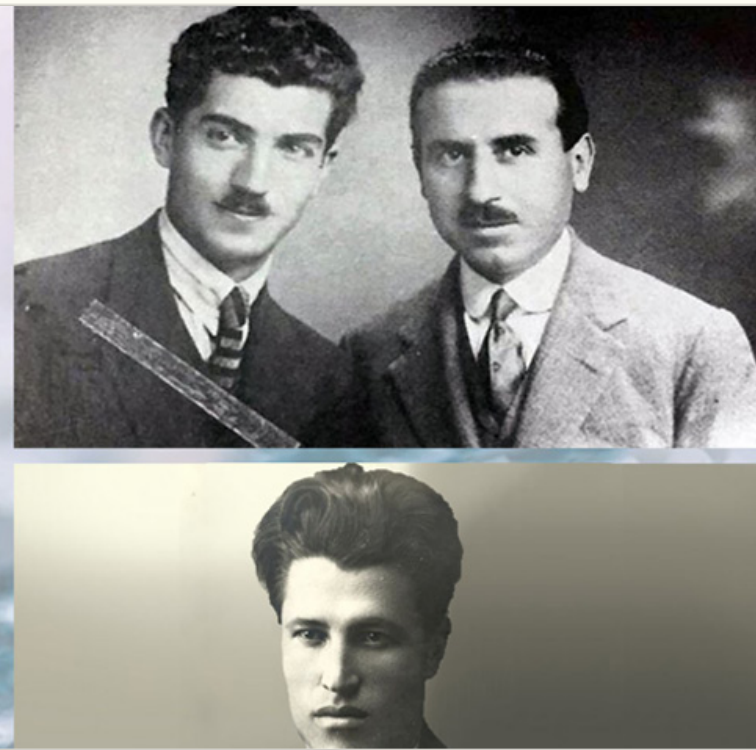
Emekçilerin kazanılmış haklarına yapılan bu saldırılar ve haklarını kullanmanın önüne çıkartılan engeller kabul edilemez hale geldi. Pandemiyi fırsat bilip bu saldırıları gündeme getiren iktidara karşı başta kadın işçiler olmak üzere tüm işçi sınıfı ve emekçiler birlikte mücadele etmeli, sermaye iktidarı ile kapitalistlerin haklarımızı gasp etmelerine izin vermemeliyiz.

İŞÇİ EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

Tarihsel TKP: İnkâr edilen tarih

H. Fırat

TKP tarihindeki büyük belirsizliklerin, bilinmezliklerin ve karışıklıkların kaynağında, işte aynı zamanda bu türden bir inkârcı tutum, bunun ürünü bir kötü gelenek vardır. Zamanla daha da beter bir hal alan bu geleneğin başlatıcısı yazık ki, Tarihsel TKP'nin tarihe karışmasının ardından bizzat kendi de onun kurbanı haline gelecek olan Dr. Şefik Hüsnü olmuştur. Şefik Hüsnü'ye bu yolu açanın bizzat dönemin Komünist Enternasyonal yönetimi olduğu da bir başka tarihsel olgudur. Bu elbette kolay anlaşılabilir bir tutum değildir ama apaçık bir gerçektir.

ve yoldaşlarının attığı tarihi adım Şefik Hüsnü için Türkiye'nin dışında yaşanmış ve çok geçmeden de başarısızlığa uğramış geçici bir yerel olaydan öte bir anlam ifade etmemektedir.

TKP tarihindeki büyük belirsizliklerin, bilinmezliklerin ve karışıklıkların kaynağında, işte aynı zamanda bu türden bir inkârcı tutum, bunun ürünü bir kötü gelenek vardır. Zamanla daha da beter bir hal alan bu geleneğin başlatıcısı yazık ki, Tarihsel TKP'nin tarihe karışmasının ardından bizzat kendi de onun kurbanı haline gelecek olan Dr. Şefik Hüsnü olmuştur. Bunun nedenleri üzerinde ayrıca duracağız, burada şimdilik olguyu saptamakla yetiniyoruz.

Şefik Hüsnü'ye bu yolu açanın bizzat dönemin Komünist Enternasyonal yönetimi olduğu da bir başka tarihsel olgudur. Bu elbette kolay anlaşılabilir bir tutum değildir ama apaçık bir gerçektir. Gerisinde Sovyet yönetimi ile Ankara Hükümeti arasındaki politik-diplomatik ilişkilerin

Komünist Enternasyonal'in tutumuna kabul edilemez yansımaları vardır.

TKP'nin tarihini ele alırken Mustafa Suphiler üzerinden bir kusursuz dönem resmedenler (özellikle troçkist mezhepler), aynı şeyi Komünist Enternasyonal'in tarihi sözkonusu olduğunda ilk dört kongre üzerinden yapmaya pek eğilimlidirler. Oysa yalnızca TKP'nin tarihine ilişkin objektif bir inceleme bile, bu konuda hayli can sıkıcı gerçeklerle yüzleşmek için yeterli bir vesiledir. Tarihsel gerçeğe tek yanlı bir biçimde ya da donmuş mezhepsel önyargılar üzerinden değil de dosdoğru ve bütünlüğü içinde bakanlar için, sonraki dönemde daha da gelişip belirginleşecek olan hatalı tutum ve eğilimlerin tam da bu başlangıç evresinde ortaya çıktığını görmekte bir güçlük yoktur. Sorun elbette kişilerle değil fakat tarihsel koşullarla ilgilidir. Ekim Devrimi'nin geri ve harap bir ülkede, artı boğucu bir emperyalist kuşatma altında bir başına kalması olgusu ile yeni bir devrimci dalgaya

kadar onu ayakta tutmak haklı devrimci kaygısı, bu sorunlu tutum ve eğilimlerin yeşerdiği tarihsel zemin olmuştur. Dahası bunlar, Komintern sahnesinde henüz Stalin hemen hiç yokken ortaya çıkmış, Türkiye ile ilişkiler sözkonusu olduğunda ise özellikle göze batar bir kabalıkta yaşanmıştır. Tarihsel TKP'ye ilişkin değerlendirmeler kapsamında, yeri geldikçe bunu yeterli açıklıkla ve somutlukta görme imkanı bulabileceğiz.

EKİM DEVRİMİ SARSINTISININ DOLAYSIZ ÜRÜNÜ

TKP Ekim Devrimi'nin yarattığı büyük devrimci sarsıntının dolaysız bir ürünü olarak doğdu. Bu genel planda alındığında kuşkusuz bir dizi başka ülke komünist partisi için de az çok geçerlidir. Ama TKP sözkonusu olduğunda, sarsıntının genel etkisinden öteye, somut şekillenme süreçleri bakımından da bu böyledir. TKP'nin kurucu lideri Mustafa Suphi'nin Ekim Devrimi'ni izleyen iç savaşın ateşi

inde piştiğini, ikibüçuk yıl boyunca çeşitli cephelerde önemli görevler aldığını, Bolşevik lider ve militanlarla yan yana çalıştığını ve omuz omuza savaştığını biliyoruz. Bu üstünlük lideri kadar olmasa da TKP'nin kuruluşunu hazırlayan üç temel bileşenden Bakü Kolu için de geçerlidir. Kuruluş sürecinin öteki bir temel bileşeni olan Ankara kolu ise benzer bir dolaysız etkiyi Rusya kökenli komünistler üzerinden yaşadı. 1920 yazında Ankara'da kurulan Hafı [Gizli] TKP'nin oluşumunda bu etki açıkça görülür. Buna bizzat Mustafa Suphi tarafından devrim Rusya'sından İstanbul'a gönderilen militanların İstanbul'daki şekillenmeye katkısı da eklenebilir. Mustafa Suphi bunu başta Karadeniz olmak üzere Anadolu illeri için de yapmıştı. Militanlar ve yayınlar göndermiş, bağlantılar kurmuş, mektuplar ya da raporlar almıştı.

Bakü'deki Kuruluş Kongresi tüm bu sürecin ortak birikimi üzerinden gerçekleşti. Dolayısıyla bu aynı zamanda bir birlik kongresiydi. Üç ana koldan ikisi, Bakü ve İstanbul, kongrede yeterli bir temsil gücüne sahip idiler. Katılımı engellenen Ankara kolu ise Bakü'den örgütlenen süreç ve toplanacak kongrede ortaya çıkacak sonuçlara tam desteğini daha baştan açıklıkla ifade etmiştir. Ankara kolu liderlerinden Şerif Manatov, Kemalistler tarafından tutuklanıp sınır dışı edilmesinin ardından geldiği Bakü'de, bunu ayrıca kesin bir biçimde doğrulamıştır. Dolayısıyla kuruluş kongresinde temsil açısından esaslı bir sorun yoktu. Kongrede birlik üzerine önergeyi de anlamlı bir tutumla İstanbul Komünist Grubu'nun iki temsilcisi, Ethem Nejat ve Hilmioğlu İsmail Hakkı sundular ve bunu sağlam biçimde gerçekleştirdiler.

Bütün bu açılardan TKP'nin 10 Eylül 1920'deki Kuruluşu, Ekim Devrimi'ni izleyen dönemdeki komünist şekillenme süreçlerinin zirvesi ve tek parti içinde birleştirilmesinin ifadesi olmuştur. Başta parti programı ve tüzüğü olmak üzere kongrenin tüm sonuçları, bu birliğin ideolojik-politik, örgütsel ve moral zeminini oluşturmuştur. Bakü'deki kongreye tarihi önemde bir adım niteliğini kazandıran temel özellik budur. Kongre'den kısa bir süre sonra liderlik kadrosunu yitirmesi, böylece farklı kollar arasında somut örgütsel bütünleşme hedefinin gerçekleş-

memesi, bu tarihi adımın önemini hiçbir biçimde ortadan kaldırmaz. Kaldırmadığını ve kaldıramayacağını sonraki devrimci kuşakların ona atfettiği anlam ve önem üzerinden de görmek mümkündür. Aradan geçen yüzyıla rağmen Bakü Kuruluş Kongresi bugün hala güç ve ilham veren bir kaynak olarak durmaktadır karşımızda. Oysa Bakü Kuruluşu'nu unutturmak için yerine ikame edilen sonraki sözde "kuruluş" kongreleri için aynı şeyi söylemiyoruz. Ne 1922 Ağustos'undaki THİF kongresi ne de Şubat 1925'teki Akaretler kongresi için. Her ikisi de bugün daha çok konunun uzmanlarının ilgi ve bilgi alanı içinde kalmaktadır.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL İLE İÇ İÇE

Öte yandan TKP'nin tarihsel oluşum süreci daha en baştan itibaren Komünist Enternasyonal'in oluşum süreciyle iç içe olmuştur. Onun devrimci enternasyonalist ruhunun yanı sıra çok yönlü ve derin ideolojik izlerini taşımıştır. Mustafa Suphi, Mart 1919'da gerçekleşen Komünist Enternasyonal Kuruluş Kongresi'nde bizzat yer almış, kongrede Türkiyeli komünistleri temsilen önemli bir konuşma da yapmıştı. 1920'de toplanan Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nde, Türkiyeli komünistleri, bu kez Mustafa Suphi'nin en yakın çalışma arkadaşlarından ve aynı yılın Eylül ayında gerçekleşen kuruluş kongresinde TKP Merkez Komitesi'ne seçilen İsmail Hakkı (Kayserili) temsil etmişti. Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nin hemen ardından, aynı yılın Eylül'ünde, Bakü'de toplanan Doğu Halkları Kurultayı'nda Mustafa Suphi ve yoldaşlarının önemli bir yeri vardı. Mustafa Suphi ön hazırlık sürecine bizzat katılmakla kalmamış, Kurultay'da da Başkanlık Divanı'nda yer almıştı. Yoldaşı İsmail Hakkı (Kayserili) ise aynı Kurultay sonrası oluşturulan Şark Şurası Başkanlık Divanı üyeliğine seçilmişti.

Bakü Kurultayı'nın hemen ardından 10 Eylül 1920'de toplanan TKP Kuruluş Kongresine, Komünist Enternasyonal ve Bolşevik Partisi kendi temsilcileriyle bizzat katılmış, ev sahipliği yapan Sovyet Azerbaycanı lideri Neriman Nerimanov kongrede bizzat bulunmuş, gerek açılışa gerekse kapanışta, yeni partinin kuruluşu tüm bu temsilciler tarafından yapılan

konuşmalarla selamlanmıştı. TKP'nin kuruluşunu izleyen yıl içinde ve Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesinden yaklaşık altı ay sonra toplanan Komünist Enternasyonal Üçüncü Kongresi'nde (Haziran-Temmuz 1921) de TKP Mustafa Suphi'nin geride kalan yoldaşları tarafından temsil edilmişti.

Fakat üç yılı bulan bu yoğun sürecin ardından, Üçüncü Kongresi'ni hemen izleyen aylar içinde Komünist Enternasyonal bünyesinde, TKP'nin Mustafa Suphi liderliğinde gerçekleşen kuruluşunun geçerli olup olmadığı üzerine tuhaf bir tartışma başlatıldı ve çok geçmeden (aynı yılın sonunda) bu kuruluş akıl almaz biçimde resmen yok sayıldı. Bu işlemin Mustafa Suphi ve yoldaşlarının alçakça ve gaddarca katledildiği o aynı yıl içinde, üstelik Komünist Enternasyonal yönetiminin buna henüz hiçbir açık tepki vermediği bir sırada yapıyor olması ise, belki de işin en acı yanındır.

Henüz partileşmiş bulunduğu bir aşamada Türkiye komünist hareketinin politik ve manevi kişiliğine vurulan bu darbe, denebilir ki onun sonraki tüm tarihi üzerinde derin yıkıcı izler bırakmıştır. Türkiye komünist hareketine, kendi öz kimliğini, bu kimliğe devrimci bir anlam kazandıran ideolojik-moral temelini inkâr tutumunu, giderek geleneğini aşıl原因 bizzat bu adım olmuştur.

FEDA EDİLEN BAKÜ KONGRESİ

İlk işareti Komünist Enternasyonal Üçüncü Kongresi'nde TKP'yi temsil edecek delegelerin seçimine ilişkin tuhaf karışıklıklarda ortaya çıkan bu tartışmanın açılmasında, o dönem Komünist Enternasyonal'in en önemli yöneticilerinden biri ve resmen de sekreteri konumunda bulunan Karl Radek ve Doğu Seksiyonu ön planda görünmektedir. Radek bu konularda çok da masum biri değildir. Emperyalist savaş döneminin bu "emperyalist ekonomist"i, emperyalizm çağında ulusal kurtuluş mücadelelerinin olanaklılığının bu ünlü savunucusu, Ekim Devrimi'ni izleyen yıllarda Doğu'daki burjuva kurtuluş hareketlerinin baş savunucusu olarak sahneye çıktı. Daha Almanya'da tutukluken savaş ve tehcir suçlusu İttihatçı paşalarla yakın ilişkiler kurdu ve bunu çok samimi dostluklar olarak Moskova'ya taşıdı. Bolşevik lider-

liğin Doğu'daki kurtuluş mücadelelerine bakışı konusunda örneğin Mustafa Suphi'nin ya da İranlı komünist lider Avetis Sultanzade'nin bilmediklerini, Radek'in bu dostluklar içindeki boşboğazlığı sayesinde Moskova'daki Enver Paşa, onun üzerinden de Ankara'daki Kemal Paşa biliyor, dolayısıyla politika ve adımlarını buna göre ayarlayabiliyordu. Cemal Paşa'nın ölümü üzerine duygulu yazılar yazan, 1922 Ağustos'u gibi geç bir tarihte "konumunu kaybetmiş Türk subaylarının ve aydınların en iyi unsurları artık anılıyor" söylemleriyle Kemalistler hakkında boş hayaller yayatan, aynı yılın sonunda Türkiyeli komünistlere Kemalistlerle ("Türkiye'nin yeni yeni billurlaşan devrimci unsurlarıyla")! daha uzun bir süre birlikte yürümek zorundasınız telkinlerinde bulunan da Radek'tir.

Yine de Bakü Kongresi'nin meşruluğu üzerine tartışmadan ve bunun ürünü kararlardan kişileri ya da özel bir ekibi sorumlu tutmak için ortada fazla bir neden görünmüyor. Daha önce de hatırlattığımız gibi, sorunun kaynağında Sovyet hükümeti ile Mustafa Kemal'in başında bulunduğu Ankara hükümeti arasındaki hassas ilişkiler bulunmaktadır. Mustafa Suphi ve yoldaşlarının üç yıllık çok yönlü yoğun emeği, bu emeğin zirvesi olan Bakü Kuruluş Kongresi, basitçe iki hükümet arasındaki politik-diplomatik ilişkilerde feda edilebilmiştir. Bu yapılrken Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Karadeniz'in derinliklerine gömülmesinin üzerinden henüz bir yıl bile geçmiş değildi.

Bu, bugün hala da birilerinin yapmaya çalıştığı gibi öyle kolayca rasyonalize edilemeyecek denli önemli bir konudur ve üzerinde daha sonra ayrıca durulacaktır. Bizi burada şimdilik Mustafa Suphi önderliğinde kurulan TKP'nin inkârına yönelik ilk girişimin bizzat Komünist Enternasyonal'den geldiği olgusu ve bunun, o dönem İstanbul Komünist Grubu (İKG) olarak bilinen Şefik Hüsnü ve arkadaşları tarafından inanılmaz güç bir kolaylık, zaıfılık ve zaafiyetle benimsenmesi ilgilendirmektedir. İnanılması güçtür; zira bu, Şefik Hüsnü ve lideri olduğu İKG payına altı aydan az bir zaman dilimi içinde köklü bir konum ve tutum değişikliği anlamına gelmektedir. Ve bu değişiklik kendileri payına hiç de onurlandırıcı olmadığı gibi, TKP payına da yıllarca Kemalist iktidarın

sıradan bir yedeği haline düşmenin temel önemde ilk adımı olmuştur. İnkârın ağır tarihsel bedeli de asıl olarak buradadır. Bu alandaki konum ve tutum değişikliğindedir. Bakü'de temelleri sağlam bir biçimde atılmış ideolojik-politik konum ve kimliğin yitirilmiş olmasındadır.

İKG: BAKÜ KURULUŞU'NU İNKÂR

Önümüzde 1921 yılı yazında toplanacak olan Komünist Enternasyonal Üçüncü Kongresi'ne sunulmak üzere İstanbul Komünist Grubu (İKG) adına Şefik Hüsnü tarafından kaleme alınmış bir rapor var. Ayrıntıları üzerinde daha sonra ayrıca duracağımız 31 Mayıs 1921 tarihi taşıyan bu rapor, iki temel nokta üzerinden özel bir önem taşımaktadır. İlk Şefik Hüsnü ve dolayısıyla İKG'nin o sıralar Mustafa Suphi önderliğinde kurulan TKP'ye bakışı ve ikinci olarak da Kemalist hareketi ele alış bakımından.

İlk konuda Rapor, Şefik Hüsnü ve grubunun o sıra hala Bakü'de kurulan partiyi kabul edip sahiplendiğine, katledilen liderlerini de "TKP önderleri" saydığına ve İKG'yi da onun bir kolu olarak gördüğüne yeterli açıklıkta tanıklık etmektedir. Rapor'un kaleme alındığı sırada İKG'nin Mustafa Suphi ve yoldaşlarının akıbeti konusunda henüz yeterli bir açıklığa sahip olmadıkları anlaşılıyor. Şefik Hüsnü bu konuda temsil ettiği grup adına Komünist Enternasyonal yönetiminden şunu talep ediyor:

"O zamandan beri, büyük bir olasılıkla burjuvazinin cellâtları tarafından haince katledilmiş bu kurbanlardan hiç kimse haber alamamıştır. Grubumuz, Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu'nun bu trajik olayla ilgili gerçeğe ulaşmak için bir soruşturma yapmasını ve olgular öğrenildikten sonra da, bu cinayetin bireysel veya toplu suçlularına karşı ciddi bir protesto yükseltmesini talep etmektedir." (Erden Akbulut-Mete Tunçay, *İstanbul Komünist Grubu'ndan (Aydınlık Çevresi) Türkiye Komünist Partisi'ne 1919-1926, 1. Cilt 1919-1923, Sosyal Tarih Yayınları, s.106*)

Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu'nun bu konuda ciddi bir soruşturma yerine rahatsız edici bir suskunluğu tercih ettiğini biliyoruz. Bunun tek istisnası, konuya ilişkin TKP Harici Bürosu açıklamasının, Doğu Seksiyonu üyesi Mihail Pavloviç tarafından kaleme alınan bir yazı içinde duyurulması oldu. Kuşkusuz Onbeşler'in katledilmesine ilişkin bazı girişimler olmadı değil. Fakat bu açıktan değil, Sovyet hükümeti aracılığıyla, dolayısıyla gizli diplomasi yoluyla yapıldı. Doğal olarak bundan oyalayıcı ve saptırıcı diplomatik yanıtlar dışında herhangi bir sonuç çıkmadı.

Şefik Hüsnü ve İKG'nin sahiplenme ve

hassasiyeti de uzun sürmedi. Yalnızca altı ay sonra, yaklaşık olarak 1921 Kasım'ından itibaren, Şefik Hüsnü ile çoğu sonradan Kadrocu dönemleri oluşturacak olan İstanbul Aydınlik Grubu, Bakü'deki kuruluş hakkında inkarcı konuma sürüklendi. Bunun orijinal belgelerine artık sahibiz. Fakat bunu sonraya bırakarak şimdilik yakın dönemde yayınlanmış bir önemli kaynaktan bir özet aktarmakla yetinelim:

"İstanbul Komünist Grubu'nun Komintern'le doğrudan ilişki kurmak üzere, yetkili temsilci olarak gönderdiği Fahri'nin [Ali Cevdet] 6 Kasım 1921'de hazırladığı rapor, tahlillerinden çok Türkiye'de komünist hareketin temsilinin kim tarafından yapılacağı konusuna getirdiği yaklaşımla ilginçtir. İstanbul Komünist Grubu'nun, daha Almanya'daki Spartakist hareketten itibaren biricik Marksist hareket olduğunu kanıtlamak üzere Fahri [Baytar Ali Cevdet], Kurtuluş ve Aydınlık dergilerinden

alıntılara başvurmuştur. THİF'ten hiç söz etmeyen bu değerlendirmede, Bakü'de Mustafa Suphi önderliğinde oluşmuş TKF'yi de maceracı olarak nitelemekte ve Komünist Enternasyonal'in bu teşkilatı lağvetmesini sevinçle karşılamaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla Aralık 1921'de Batum ve Bakü toplantıları yapılarak TKF

Teşkilat Bürosu'nun karar almasından önce, daha Kasım başlarında, Komintern yönetimi düzeyinde bu karar alınmış ve Fahri'ye bildirilmiş olmalı." (Erden Akbulut-Mete Tunçay, *TKP'nin Kuruluşu 1919-1925, Yordam Kitap, 2020, s.171*)

Bu yeterince açık özete şunu ekleyelim: Mustafa Suphi önderliğindeki kuruluşla yönelik inkara eşlik eden "maceracı" nitelemesi de olduğu gibi Komünist Enternasyonal çevrelerinden alınmadır. Doğal olarak bu niteleme inkara bir kılıf giydirmenin ötesinde bir anlam taşıyordu.

İKG: KEMALİST HAREKETE İLİŞKİN KÖKLÜ DÖNÜŞ

İkinci konuya geçiyoruz. 31 Mayıs 1921 tarihli aynı Rapor, Kemalist hareketin "aşikâr burjuva karakteri"nin altını çizmekte, Sovyet Rusya'ya karşı ikiyüzlü hesaplı tutumuna işaret etmekte, "kimi zamanları acılı 18 aylık bir deneyimden sonra, gerek Türkiye'de, gerek Rusya'da ve hatta kıtamızın diğer ülkelerinde", milliyetçi yöneticilerin niteliği konusunda "en küçük bir tereddüt taşıyan bir komü-

nist kalmış olamaz" demektedir. İstanbul Grubu, hiç değilse Şefik Hüsnü şahsında ve 31 Mayıs 1921 tarihli raporda, sürmekte olan Milli Mücadelenin liderliği konusunda bu denli açık bir değerlendirmeye sahip olmakla kalmıyor, daha bir de bu konuda Komünist Enternasyonal'e vurgulu uyarılarda bulunuyordu. Bu konuda Rapor'un 7. Maddesinin en önemli bölümünü bütünlüğü içinde aktarıyoruz:

"Taşındığı hesaplanamaz sonuçlar ve bunun işçilerin ve köylülerin hayatına yansımaları nedeniyle, İKG, tam da Anadolu'daki milliyetçi hareketin hedefleri ve yöneticilerinin zihniyeti üzerinde yoğunlaşmanın doğu komünizmi açısından yaşamsal bir önemde olduğunu kabul etmektedir. Basındaki, özel olarak da l'Humanite'deki yayınlarımıza rağmen, bu sorun henüz yeterince aydınlığa kavuşturulmamıştır. Nitekim Grup, burada bir kez daha bu konuyu ele almayı ve

bu hareketin aşikâr burjuva karakteri üzerinde durmayı görev bilmektedir. Kimi zamanları acılı 18 aylık bir deneyimden sonra, gerek Türkiye'de, gerek Rusya'da ve hatta kıtamızın diğer ülkelerinde, milliyetçi yöneticilerin proletarya diktatörlüğüne ve Sovyet cumhuriyetine karşı iğrenme ve antipati duyduğu konusunda en küçük bir tereddüt taşıyan bir komünist kalmış olamaz.

Bu milliyetçi devrimcilerin size yaptıkları konuşmalarda her zaman şöyle sözlere rastlayabilirsiniz: 'Sovyetler Rusyası!.. evet onu İngiliz emperyalizmine karşı bir korkuluk gibi kullanıyoruz, İngiliz emperyalizminden asgari varoluş hakkımızın kabulünü elde ettiğimiz gün, o sizin kutsal Federatif Sovyetler Cumhuriyeti'ne ilk fırsatta tekmeyi basmakta bir saniye bile geç kalmayacağız!..' İşte daha sonra kanlarının son damlasına kadar sağmayı umdukları memeleri süt dolu gerçek koyunların - Türk köylülerinin toprağını savunma kutsal hakkını kendilerinde gören bu sahtekârların büyük çoğunluğunun içinde taşıdığı düşünce, özetle, budur. ..." (Erden Akbulut - Mete Tunçay, *İstanbul Komünist Grubu'ndan (Aydınlık Çevresi) Türkiye Komünist Partisi'ne 1919-1926, 1. Cilt, 1919-1923, Sosyal Tarih Yayınları, s.105-106*)

Bakü Kongresi'ni inkâr konusunda Komünist Enternasyonal'in tutumunu anlaşılması zor bir sevinçle karşılayanlar, yalnızca bir sene sonra bu kez Kemalist harekete ilişkin yukarıdaki değerlendir-

melerden yüz seksen derecelik bir koşuş yaşadılar. Bu köklü tutum değişikliği de doğal olarak Komünist Enternasyonal'deki Kemalist hareket değerlendirmelerinden esinleniyordu. Ama bu konuda boynuz kulağı geçti. Gösterdikleri aşırı ataklık, çok geçmeden kendilerine ağır bir eleştirel fatura olarak geri döndü. 1922'deki Dördüncü Kongre'de Kemalist harekete sol yaklaşımları konusunda Radek'ten açık uyarılar alanlar, 1924'teki Beşinci Kongre'de bu kez Manuilsky tarafından Kemalistlerle ilişkide sınıf işbirliği çizgisine düşmekle eleştirildiler. Komünist Enternasyonal Yönetimi adına konuşan Manuilsky, Aydınlik Grubu'nu Kemalistlerin yedeği haline gelmekle, dolayısıyla menşevizmle, Legal Marksizm'le, struvecilikle, milli kapitalizmi savunmakla, milliyetçi sapma içinde olmakla vb. itham etti.

Sadece İstanbul kolu olarak İKG değil, Ankara kolu olarak Hafi TKP de, daha 1920 gibi erken bir tarihte, Milli Mücadelenin liderliğinin sınıfsal niteliği ile sürdürmekte olduğu mücadelenin siyasal sınırları konusunda açık bir görüşe ve tutuma sahiptiler. Yaklaşımlarda belirli farklılıklar olsa da esası yönünden Bakü'de saptanan çizgiyle uyumlu bir değerlendirmeydi bu. Bakü'deki değerlendirme Sovyet Yönetimi ve Komünist Enternasyonal etkisiyle olmalı nispeten daha temkinli, yani ılımlıydı. Ankara TKP [Hafi TKP], Ankara'da olmanın ve böylece Mustafa Kemal yönetiminin yaklaşım ve uygulamalarını daha yakından bilmenin avantajıyla değerlendirmelerinde daha açık, tutumunda daha netti. Ama denebilir ki en keskin, en uzlaşmaz, en güvensiz yaklaşım, tam da İstanbul Grubu'ndan geliyordu. Öylesine ki Grup adına Komünist Enternasyonal Dördüncü Kongresi'ne katılan Sadrettin Celal, kongrede TKP adına yaptığı konuşmada, Kemalist harekete sert eleştiriler yöneltiyor ve Londra Konferansı'ndan (Şubat 1921) beri artık "devrimci" olmadığını vurguluyordu.

Ama işte tam da bu konuşmayla aynı sıralarda, İKG'de köklü bir tutum değişikliği baş gösterdi. Kemalist hareket devrimci ilan edilmekle kalmadı, ondan toplumsal devrime yönelik adımlar bile beklenir oldu. Bu savrulma ancak 1924 ortalarına doğru hız kesti ve etkilerinden sıyrılmak 1928'leri buldu. Bunlar üzerinde daha sonra daha ayrıntılı olarak duracağız. Böylece Bakü kuruluşuna karşı inkarcı tutumun Tarihsel TKP'ye ideolojik-politik ve moral açıdan nelere mal olduğunu da daha etraflıca görmüş olacağız. Şimdilik şu kadarını söylemiş olalım: Şefik Hüsnü, Mustafa Suphi liderliğinde atılan tarihsel adımı sahiplendiği sırada, bununla doğrudan bağlantılı olarak ya da değil, fakat sonuçta Kemalist hareket

konusunda açık ve net bir tutuma sahipti. Mustafa Suphi'nin inkarı yıllar yılı kemalist hareketin yedeği konumuna düşmenin de başlangıç adımı ve bir bakıma kaçınılmaz sonucu oldu.

TKP, Mustafa Suphi önderliğinde kurulurken, ortaya Marksizm-Leninizm'e dayalı temel ilkeler, bunun ürünü bir program ve parti tüzüğü koymuş, kuruluş kongresi bir dizi konu üzerine yol gösterici parti kararları almıştı. Bakü Kongresi'nin reddi bunlardan yoksun kalmayı da beraberinde getirdi. Şefik Hüsnü liderliğindeki TKP 1931 yılı başına kadar gerçekte hala resmi bir programa bile sahip değildi. 1926'dan beri üzerine çalışılan Taslak kesin biçimini ancak 1930'da alabilmiş ve kamuoyuna 1931 başında sunulabilmişti.

İNKÂRCI TUTUMDA HİKMET KIVILCIMLI

İnkârcı tutum, Dr. Şefik Hüsnü liderliğinin Mustafa Suphi önderliğinde atılan tarihsel adımı basitçe yok saymasıyla sınırlı kalmadı. 1930'lu ilk yıllarda bu kez Dr. Hikmet Kıvılcımlı bayrağı devraldı ve kuşkusuz aynı tutumun bir uzantısı olarak, inkarcılığı tarihsel ve ideolojik bir çerçeveye oturtmaya girişti.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı kaleme alındığı dönem için çok değerli **Yol** çalışmasının TKP tarihine ayrılmış bölümünde (3. Kitap, **Partide Konaklar ve Konuklar**), devrimci hareketin Türkiye'deki oluşum sürecini, tümüyle yapay ve zorlama bir tutumla, devrimci hareketin Rusya'daki evrim şemasına uyarlamaya çalışırken, Mustafa Suphi ve yoldaşlarına "ütopizm konağı"ni uygun görmektedir. Bu Rusya'daki gelişmenin Bakunin aşamasıdır. Dr. Hikmet ciddi ciddi Mustafa Suphi ve yoldaşlarının "bin kişilik alayla" Türkiye'de devrim yapacakları hayaline kapıldıklarını söyleyebilmektedir. Bakunin ile paralelliği de buradan kurmaktadır:

"*Mustafa Suphi Hareketi özü itibarıyla bir Bakuninizmden ibaretti. Burjuva paşasının hilesine kanarak, Bolşevik devriminin serbest bıraktığı esir Türk subay ve erlerinden alelacele yaptığı bir alayla Türkiye'de Bolşevizmi kurmaya yürüdü.*"

Kuşkusuz Dr. Hikmet Kıvılcımlı da, tıpkı Dr. Şefik Hüsnü gibi, Mustafa Suphi ve yoldaşlarına saygıda kusur etmiyor. Onları Paris Komünarları ile karşılaştırıp "göklere sıçrayan kahramanlık timsalleri" olarak övüyor. Ama bunun hiç de yeterli olmadığını dile getirerek devam ediyor:

"*Onbeşlerde yeteri kadar devrimci hazırlık yoktu. Onbeşler, içinde devrim yaratmaya giriştikleri çevreyi devrimci mücadeleyle işlemiş değillerdi. Bu yüzden düşünceleri ne kadar enternasyonalci ve devrimci olursa olsun, yaptıkları*

nesnel olarak ve fatalman Blankici ya da Bakuninci bir hareket şeklinde kaldı. Yani anarşik hareketten ileriye geçemedi."

İlk iki cümledeki gözlem, yeterli ön hazırlıktan yoksunluk ve yetersiz siyasal çalışma, hemen her devrimci partinin kuruluş dönemi için olağan bir "kusur"dur. Ama bundan bakuninizm sonucuna sıçramak keyfi bir muhakemeden öte bir değer taşımamaktadır. Denebilir ki Mustafa Suphi bölümü, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın **Yol** çalışmasının en anlamsız, tarihsel ve bilimsel değerden tümüyle yoksun kısmıdır. Haliyle bu, onun Onbeşler'e taktik çerçevede yönelttiği bazı haklı eleştirilerini de değersizleştirmektedir.

Onbeşlere "*Puçizm, Blankizm ya da Bakuninizm*" türü sıfatlardan sıfat seçmeye çalışan Dr. Hikmet, hızını alamayıp "*Mustafa Suphi bir anarşist miydi?*" diye de soruyor ve yanıtıyor:

"*Bu noktada henüz elimizde yeterli belge yok. İleride bu nokta da işlenirse açıklar. Fakat her hareketi dediğiyle değil, ettiğiyle ölçmek kaçınılmazsa, Mustafa Suphi hareketini ütopik sosyalizmden ve Bakuninizmden ayırdetmek oldukça güçleşir.*"

Bu fantastik yargıları bugün tartışmanın hiçbir anlamı ve yararı yoktur. Amacımız yalnızca Mustafa Suphi inkarcılığının aldığı yeni boyutları örneklemek, Dr. Şefik Hüsnü ile başlayan geleneğin o günlerde hala onun izleyicisi olan Dr. Hikmet Kıvılcımlı'da nasıl sürdüğünü göstermektir.

1930'LARDAN 1960'LARA...

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Mustafa Suphileri hiçbir zaman Türkiye'de komünist hareketin kurucuları arasında saymadı. 1930'lardaki yargısını ömrünün sonuna kadar korudu. Ölümünden çok kısa bir süre önce yayımlandığı *Devrim Zorlaması Demokratik Zortlama* başlıklı kitabında,

sosyalist kuşaklara ilişkin o çok bilinen sınıflaması, bu konuda herhangi bir kuşku bırakmamaktadır. Kitabının *Giriş*'i izleyen birinci bölümü, tam da burada ele aldığımız sorunla ilgilidir.

Konu, yeni sosyalist kuşakların kendinden öncekilerin değerini bilememeleeri, onları yeni bir sentezle aşmak yerine basitçe görmezlikten gelme ya da inkâr etme yoluna gitmeleridir. Bu tutumu bilinen polemik sertliği içinde hicveden Dr. Hikmet, "*Türkiye'de Sosyalist Kuşaklar*" alt başlığı altında, 1920'den 1970'e dört sosyalist kuşak ("*dört Konak ya da Kuşak*") saymakta ve kurucu olarak gördüğü ilk kuşak hakkında şunları söylemektedir:

"*1- Eneski Sosyalistler: Bunlardan adı kalanlar Dr. Şefik Hüsnü Değmer ile Dr. Hikmet Kıvılcımlı oldu.*"

Dr. Hikmet Kıvılcımlı için yeni devrimci genç kuşakların coşkuyla sahip çıktığı bir dönemde bile Mustafa Suphi ve yoldaşları hala yok hükmündeydi. 1990'lı yılların ortası gibi geç bir tarihte bile bazı izleyicileri hala aynı tutumu sürdürüyorlardı. Hala Usta'yı harfiyen yineleyerek, "Onbeşler ve ütopizm konağı"dan dem vurabiliyorlardı.

TKP tarihini karma karışık hale getiren, dolayısıyla izlenmesini ve anlamlandırılmasını alabildiğine zorlaştıran bu inkârcı tutum, 1960'lı yıllarda başka bir biçimde sahneye çıktı ve ironik bir biçimde, bu kez Dr. Şefik Hüsnü ile Dr. Hikmet Kıvılcımlı, bunun baş hedefi ve dolayısıyla kurbanı oldular. Yeni inkarcılar, Tarihsel TKP'nin en sorunlu ve tartışmalı, en zayıf ve zaafıl damarını temsil eden, ama o gün için TKP'nin devamı olmak iddiası taşıyan Zeki Baştımar-İsmail Bilen ikilisi oldular. Bu ikili, Mustafa Suphi'ye ve onun TKP'sine sarılarak, bunu kendilerine siper ederek demek istiyoruz, başta Şefik Hüsnü olmak üzere tüm öteki TKP liderlerine (Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Reşat

Fuat Baraner, Mihri Belli vb.) saldırıya geçtiler, onları basitçe inkâr ettiler. Böyle bir konum ve yetkileri varmışçasına daha bir de onları TKP'den ihraç ettiler! Bu gerçekte, temsil etmek iddiasında oldukları Tarihsel TKP'nin de inkarı demektir. Zira Mustafa Suphi'siz bir TKP düşünmek nasıl mümkün değildiye, Şefik Hüsnü ve öteki liderlerden yoksun bir TKP düşünmek aynı şekilde mümkün değildi.

1974'ten itibaren ise inkârcı geleneği İsmail Bilen tek başına üstlendi. Bir tek Mustafa Suphi hariç, ama on küsur yıl boyunca uslu uslu yedeğinde durduğu Zeki Baştımar dahil, tüm öteki TKP liderleri İsmail Bilen tarafından en bayağı bir biçimde inkâr edildiler. Her birine burada tekrarlayamayacağımız türden en ağır ithamlar, yakıştırmalar ve hakaretlerde bulunuldu. İsmail Bilen hızını alamayıp işi Hikmet Kıvılcımlı ile Mihri Belli'nin MİT mensupları olabileceği imasına kadar bile vardırdı.

Bu yeni uydurma tarih yazımına göre, TKP tarihinde gerçekte iki lider vardı. Partiyi kuran Mustafa Suphi ve kurulduktan hemen sonra onyıllar boyunca yere kapaklanan partiyi elli küsur yıl sonra mucizevi bir biçimde yeniden ayağa kaldıran İsmail Bilen! Bu peri masalını bugün ciddiye alan pek kimse kalmış mıdır bilmiyoruz. Ama '70'li yıllarda İsmail Bilen TKP'si saflarına akan yüzlerce samimi militanın TKP tarihine ilişkin inancı tam olarak buydu.

İnkâr edilen tarih kapsamında bir de '70'li yılların küçük-burjuva inkarcılığı var. Bir tek Mustafa Suphi ve Onbeşler dışında, Tarihsel TKP'den geriye kalan ne varsa red ve inkâr eden bu tutum üzerinde ayrıca duracağız.

Tarihsel TKP'ye Giriş'e "Saklanan Tarih" bölümüyle devam edeceğiz...

(Devam edecek...)

www.tkip.org

Türk komünistlerinin ölümü

Mihayl Pavloviç

Nisan 1921

Türkiye Komünist Partisi Yurtdışı Bürosu üyesi Cevat Yoldaştan, Suphi Yoldaş ile arkadaşlarının şehit düştüğünü haber veren bir mektup aldım. İnanmak istemediğimiz korkunç söylentiler ne yazık ki doğru çıktı. Türkiye burjuvazisinin kirala-
dığı cellatlar ve gözü dönmüş bağnaz bir grup yoldaşlarımızı taşıyarak, eziyet ederek, ölesiyeye işkence ederek katletti.

Cevat yoldaş, bu inanılmaz olay üzerine, Türkiye'de iktidarda olan sınıfların işlediği bu yeni suç konusunda şunları yazıyor:

“Bakü, 2 Nisan 1921

Aziz Yoldaşım Pavloviç

28 Ocak'ta Trabzon civarında vahşice denize atılmış olan Suphi Yoldaş ile Türkiye Komünist Fırkası'nın Merkez Komitesi azalarından dört kişi ve diğer 12 komünist yoldaş hakkında sizinle ciddi görüşmek istiyorum.

Kaybolan yoldaşlarımız hakkında epey zaman malumat alamadık. Fakat sonra onların Trabzon burjuvazisi tarafından tutulmuş cellatlar tarafından öldürüldükleri anlaşıldı. Ta Erzurum'dan itibaren bizim yoldaşlarımız aleyhinde nümayişler başlamıştı. Halka diyorlar ki, 'Rusya'dan gelmiş olan komünistler Bolşeviklerdir. Onlar mağazaları kapamak için geldiler, kimsenin almak ve satmak salahiyeti olmayacaktır. Sonra taharriyata başlanacak, herkesin eşyası ve parası müsadere olunacaktır. Komünistler dinsizdir. Allah'a inananları hapse atacaktırlar. Din, ticaret ve hususi mülkiyet Bolşevikler tarafından men edilmiştir.'

Nümayişçiler arasında burjuvazi tarafından parayla elde edilmiş ve polis teşkilatı tarafından komünistler aleyhinde tevcih edilmiş cahil şahsiyetler çoktu. Bunlar, bizim yoldaşlara hücum ederek taşlamışlar ve parça parça etmeye kalkışmışlardır. Yolda bizim yoldaşlara kimse ekmek ve atları için yem satmıyor. Hükümet ise Bolşevikleri himaye rolünü takınmaya çalıştığını göstermek istiyordu. Komünistleri müdafaa için hükümetin tedbir aldığı yalandı. Bizim mevsuk membalardan aldığımız haberlere göre polisler ahaliyi dükkanlarını kapamaya teşvik ettikleri gibi, müdafaa kalmış olan yoldaşlarımızı taşlamak için halkı tahrik etmişlerdir. Bu gibi hücumlara yoldaşlarımız dört yahut beş şehir ve ka-

sabada maruz kalmışlardır. Fakat bu yoldaşlar en vahşi hücumla Trabzon'da uğramışlardır. Bunlar Trabzon'a gelir gelmez ahali bağırıp çağırılmış ve tahrikler altında limana sevk edilmişlerdir. Burada onların üzerinde bulunan birkaç tabancayı aldılar ve sonra cebren bir motora koyarak denize açıldılar. Bu motorun arkasından ikinci bir motor daha sahilden ayrıldı. Bu motorda silahlı adamlar vardı. Bizim arkadaşları bağladılar ve süngüleyip denize attılar. Ertesi günü her iki motor sahildeydi. Ve bunların tayfası herkese Türk komünistlerinin denizin dibine gittiklerini anlatıyordu. Rusya Şuralar Cumhuriyeti mümessili yoldaşlarımızı istikbal etmek istemiş, fakat vali buna mani olarak mümessilin evinden çıkmamasını emretmiş, aksi halde halk tarafından parçalanacağını bildirmiştir. Rus mümessilinin bu vakayı Moskova ve Ankara'ya haber vermesi ve bizim yoldaşların cellatların elinden alınmasına çalışması lazımdı. Fakat yazık ki o sırada Trabzon'daki Rus mümessili cesur bir adam değildi. Trabzon'da bunun Milli Müdafaa Cemiyeti Riyaset Divanı tarafından yapıldığı söyleniyor. Burada (Rusya'da) ise bu meseleye dair henüz bir karar alınmamıştır. Fakat artık susmak da imkan haricindedir. En iyi ve cesur arkadaşlarımızdan 16 yahut 17'sini kaybettik. Bizimle hemfikir olup o cellatların tecziyesini istemelisiniz. Trabzon'a gelecek her komünistin öldürülmesine karar verilmiştir. Anadolu burjuvazisi barbarca yaptığı cinayetlerden mesul olmadığını gördüğünden, komünistleri şiddetle takibe devam ediyor. Cellatlar tarafından öldürülmüş olan bizim en değerli yoldaşlarımızı müdafaa etmeyi üzerinize alacağınızı ümit ederim. Komünist selamlar ve hürmetler.

Türk Komünist Fırkası Merkez Komitesi Harici Büro Azası Ahmed Cevad" (1)

Bu mektuba ekleyebileceğim tek şey, içeriğinin değerli yoldaşlarımızın şehit edilmesi hakkında aldığım diğer haberlere tamamen uymasındır.

Suphi Yoldaş, tutarlı bir Marksist ve işçilerin Türkiye'sinin en önde gelen devrimcilerinden biriydi. *Komünist Manifesto*, *Marx'ın Biyografisi*, *Komünizmin Alfabesi*, Buharin'in *SSCB'nin Programı*'nın vb. Türkçeye kazandırılmasına o önyak olmuştur. Suphi Yoldaş, üstün yazarlık ve hitabet yeteneği olan bir insandı; aynı

zamanda büyük bir örgütçüydü. Suphi Yoldaş kendini yurdunda çetin sınavların beklediğini biliyordu. Fakat bu, onu ve yiğit arkadaşlarını yollarından alıkoyamamıştır.

Bize ulaşan haberlere göre, Suphi Yoldaş ve dava arkadaşları Türkiye'ye geldiklerinde, Türkiye milliyetçilerinin komünistlere duyduğu nefret adeta bir histeri nöbeti derecesindeydi. Bunun nedeni, tam da o tarihlerde Yunan cephesinde patlak veren Ahmet Paşa İsyanının (2) Bolşevik şiarlar altında yürütülmesiydi. İddianameye göre Ahmet, üzerinde Komünist Enternasyonal amblemi (zincirlerini parçalayan emekçiler) bulunan bir dergiyi (3) askerleri arasında yaymıştır. Çeşitli haberlere göre bu ayaklanma, Komünist Partisi'ne düşman unsurların henüz yeni doğmuş olan hareketi daha başlangıçta boğmak amacıyla yaptığı bir provokasyondur. Ahmet'in ordusunun çekirdeğini 5 bin kişi oluşturuyordu. Askerlerin ve genç subayların hepsi de Ahmet'ten yana çıkmışlardı.

İşte şimdi Türkiye'deki kapitalistler, vurguncular, paşalar ve beyler zafer çığıllıkları atıyorlar: Ahmet'in isyanı bastırılmıştır. Suphi ve yanındaki dava arkadaşları katledilmiştir.

Türkiye gibi aydın güçlerin, hele işçi ve köylülerin, davasına sadık cesur insanların az olduğu bir ülkede halkın davası için savaşılanların, Suphi ve 17 yoldaş gibi savaşılanların yok olması komünist hareket için ağır bir kayıptır. Ama işçi ve köylü kitlesinin ayağa kalkacağı günler yakındır. Türkiye'de de artık doğmakta olan yeni hayata katılmaya başlayan bu işçi-köylü kitlesi, tüm dünyayı, özellikle de Türkiye'yi boyunduruğu altında inleyen iktisadi kölelik zincirlerini elinde balyozla parçalamayı amaçlayan kahramanların etrafında şimdilik küçük gruplar halinde toplanmaktadır.

Komünist ideale bağlılıklarını kanlarıyla yazan sadık ve unutulmaz yoldaşlarımızın anısı ölümsüzdür. Yoldaşlarımızın sağlığında onlara kara çalmaya çalışan, ölümlerinden sonra ise mezarlarını taş tutanlara lanet olsun. Enternasyonal Komünist Partisi, özellikle de Azerbaycan, Rus ve Türkiye Komünist Partileri, Suphi Yoldaş'ı hiçbir zaman unutmayacaktır. Bakü'de, yani ilk Doğu Halkları Kongresi'nin toplandığı ve Suphi'nin şehit olmadan önce Azeri ve Rus yoldaşlarını son kez selamladığı bu şehirde, onun ve öldürülen diğer yoldaşların anısına pek yakında bir anıt dikileceğini umuyorum.

Eski bir Doğu efsanesine göre kutsal bir kişinin ölümü bütün insanlığı günahlarından arındırır, onları çektikleri acılardan ve ölümden kurtarır. Biz böyle masallara inanmıyoruz. Halk kitlelerini yüzyıllardır çektikleri acılardan, zincir-

lerinden kurtaracak olan tek şey, kendilerini ezenlere karşı verecekleri kanlı ve uzun bir mücadeledir. Savaş alanında hakim sınıfların kin ve gazabına kurban giden Suphi Yoldaş'ın ölümü de binlerce yeni intikamcı doğursun! Bu ilk ve değerli Türk komünistinin izinden giden ve ölümü ölümle yenerek yeni bir dünya kuracak olan binlerce korkusuz savaşçı yetişsin! Öyle bir yeni dünya ki orada paşalara ve beylere yer yoktur. Orada kitlenin bağnazlığını kendi hain ve çıkarıcı emelleri için kullanan yobazların, ikiyüzlülerin ve soyguncuların elinde zavallı bir oyuncak haline gelen bilinçsiz ve cahil bir halk kitlesi olmayacaktır.

Not: Biraz önce aldığımız haberlere göre Suphi Yoldaş'ın eşi motordan Trabzon'a getirilmiş ve kendisinden bir hafta boyunca haber almak mümkün olmuştur. Ancak şimdi hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştur ve Suphi'nin yoldaşları ve arkadaşları hayatından endişe etmektedirler. İşkenceyle öldürülen yoldaşımızın eşinin akıbetini öğrenmek ve onu cellatların pençesinden kurtarmak için gerekli bütün tedbirlerin alınacağını umarım.

Gelen son haberlere göre, Suphi ve beraberindeki yoldaşların gaddarca katlinden iki hafta sonra Nadir Agaha Yoldaş da aynı akıbetine uğramıştır. Bu yoldaş, Sovyet Rusya'dan Anadolu'ya dönmekteydi ve tıpkı Suphi gibi denizde boğduruldu.

Anlaşılan bu vahşi adalet, artık Türkiye burjuvazisinin komünistlere uyguladığı bir sistem ve bir mücadele yöntemi haline gelmiştir.

“Der Tod der türkischen Kommunisten”, Die Kommunistische Internationale (Komünist Enternasyonal dergisi), sayı:17, 1921, s.554-558

MİHAYL PAVLOVIÇ (VELTMAN) (1871-1927):

1921-1923 yılları arasında Sovyetler Birliği Dışişleri Komiserliğinde görev yaptı. Yirmili yıllar boyunca SSCB'de Doğu çalışmalarında ve Komintern'in Doğu politikasının oluşturulmasında önemli bir rol oynadı. Komintern Yürütme Kurulu aday üyesi olarak Eylül 1920'de Bakü Kurultayı'na bir rapor sundu ve Doğu Halkları Eylem ve Propaganda Komitesi Prezidyumu'na üye seçildi.

Dipnotlar:

(1) Mektubun orijinali için bkz. *Yeni Dünya*, sayı:1, s.78

(2) Çerkes Ethem kastediliyor. Burada Anzavur Ahmet'le karıştırılmış. (YN)

(3) Çerkes Ethem'in Eskişehir'de yayımladığı *Yeni Dünya* dergisi. (YN)

Komintern Belgelerinde Türkiye, Kaynak Yayınları, s.52-54

Türkiye-Yunanistan ilişkileri

Yunanistan'la Türkiye arasında bir kısmı tarihsel köklere sahip olan ve on yıllardan beridir yaşanan birtakım sorunlar olduğu biliniyor. Bu sorunlar zemini üzerinde son dönemlerdeki en önemli gelişmelerden biri Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin gerilmesidir. İki ülke arasındaki ilişkiler özellikle de 2020 yılından itibaren sistemli olarak tırmanan bir gerilimin konusu oldu. Sorunu "gerekiirse sahada çözeriz" tehditleri ve savaş tamları eşliğinde harekete geçirilen savaş gemileriyle gerilim, tehlikeli düzeylere taşındı.

Türkiye'de dış politikasını emperyalizmin hem genel hem de bölgesel çıkarlarıyla uyumlu yürüten, ama aynı zamanda işbirlikçi tekeli burjuvazisinin paylaşım kavgasını ve yayılcı emellerini de temsil eden dinci-faşist iktidar, yaşanan gerilimleri ırkçı-şoven histerinin olanaklarına dönüştürüyor. Temelde emperyalizmin denetiminde ve hizmetinde olan dış politikasını "yerli" ve "milli" yalanlarıyla propaganda ederek bunu iç politikadaki amaçları için kullanıyor. Ege, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz'de Türk burjuvazisinin egemenliği, çıkarları ve güvenlik ihtiyaçları için hareket eden Erdoğan rejimi, bunu Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerin yararına gibi sunuyor. Aynı şeyi Yunan burjuvazisi de yapıyor.

Türkiye ve Yunanistan işçi ve emekçileri devasa ekonomik ve sosyal sorunların altında ezilirken, işsizlik ve yoksulluk kabusuyla boğuşurken, Türk ve Yunan hükümetleri, temsilcisi oldukları burjuvazinin çıkarları uğruna halkları faturası ağır olan maceralara sürüklüyorlar. Onları kendi gerici çıkarları ve yayılcı emellerine şovenizm zehiriyle ortak etmek istiyorlar.

SORUNLARIN "GÜNCEL" BOYUTU

Türk-Yunan ilişkilerine dair sorunların en önemlilerinden biri Kıbrıs sorunudur. Doğu Akdeniz'de stratejik önemde bir ada olan Kıbrıs, her iki ülkenin burjuvazisi için bir egemenlik alanıdır. Türkiye'nin çıkar ve güvenliği bakımından vazgeçilmez kabul edilen Kıbrıs'ın, Türk burjuvazisi için anlam ve önemi Kıbrıs sorunundan ötedir. Kuzey Kıbrıs halkının iradesine rağmen adaya egemenliğini dayatan Türkiye, bu yolla başka şeylerin yanı sıra emperyalizmle olan ilişkilerinde

de konumunu güçlendirmek amacıyla. Yunan burjuvazisi de adanın tümü üzerinde egemenlik kurmak peşindedir. Kıbrıs üzerinden Türk ve Yunan burjuvazisinin on yılları bulan anlaşmazlık ve çatışmanın gerisindeki temel nedenlerden biridir bu.

Gerilimi tırmandıran, atışmayı şiddetlendiren ve "güncel" biçim kazanan konular da var. Bunlar, 2020 yılında Türkiye-Yunanistan ilişkilerini tehlikeli boyutlara taşımada önemli rol oynadı. Münhasır ekonomik bölge, Yunanistan'ın karasularını 12 mile çıkarmak istemesi, adaların silahlandırılması ve kıta sahanlığı gibi sorunlar, yakın dönemin temel gündemleriydi. Bunları karşılıklı Navteks ilanları, askeri tatbikatlar, bölgeye savaş gemilerinin gönderilmesi, Yunanistan, Fransa, Güney Kıbrıs ve İtalya'nın Girit'in güneyinde ortak tatbikat düzenlemesi ve karşılıklı açık tehditler izledi. 2000'lerin başında Doğu Akdeniz'de petrol ve doğalgaz rezervinin bulunması, bu gelişmelerin kızışmasında ayrı bir rol oynadı.

Özetle her iki ülke burjuvazisi de birbirlerine karşı konumlarını güçlendirmek için gerici çıkarlarını ve yayılcı emellerini birbirine dayatma çabasını yoğunlaştırarak sürdürdüler. Bu temele dayanan iki ülke arasındaki anlaşmazlık ve çatışmalar, aynı zamanda emperyalistlerin konuya, dolayısıyla da bölgeye müdahalesini de beraberinde getirmektedir.

SORUNLARIN "ÇÖZÜMÜNE" EMPERYALİST MÜDAHALE

İkisi de emperyalizme göbekten bağlı

olan bu iki işbirlikçi rejimin kendi aralarındaki gerici çelişki ve çatışmalarda kârlı çıkarlar, iki ülke emekçileri-halkları değil, emperyalist odaklardır. Emperyalistler söz konusu sorunları kullanarak, yeri geldiğinde kışkırtarak ve aynı zamanda sözüm ona çözmek için hakemliğe de soyunarak iki ülke üzerindeki egemenliklerini pekiştirmektedirler.

İki gerici devletin gerici çıkarlara dayalı sorunlarına sözde çözüm amaçlı emperyalist müdahaleye iki devletin de temelde itiraz etme konumları yoktur. İtiraz ve tepkiler, genellikle karşı tarafın çıkarlarının daha çok kollandığı yönü sistem ve tepkilerden ibarettir. Dolayısıyla hemen her durumda kendilerine düşen kırıntıların dışında, kazananlar temelde emperyalist odaklardır.

Yunanistan'ın yanı sıra Avrupalı emperyalistlerin Güney Kıbrıs'ı da Avrupa Birliği bünyesine alarak burayı kendi egemenlik sahası haline getirmek istedikleri ortadadır. AB ülkelerinin Yunanistan'a verdikleri destek de bunun ifadesidir. Dolayısıyla Türk sermaye devletinin, Yunanistan'la yaşanan sorunlar karşısında batılı emperyalistlerin Yunanistan'ı koruyup kolladığı iddiası yersiz değildir. AB'li emperyalistlerin kendi üyesinin çıkarlarını daha fazla kollaması zaten eşyanın tabiatı gereğidir. Yunanistan'ın AB'nin emperyalist politikalarının bölgedeki savunucu olması da bunun ifadesidir. Ayrıca doğalgaz arama çalışmalarına AB de müdahildir. İtalyan ve Fransız petrol şirketleri sahada sondaj çalışmaları yapmaktadır. AB de Doğu Akdeniz'den çıkar-

tılacak petrol ve doğalgaz zenginlikleri üzerine oturmak istemektedir. Soruna ABD ve NATO'nun da doğrudan taraf olduğunu belirtmeye ise gerek yok.

Sırtlarını emperyalist ülkelere dayayan ve onlara bağımlı olan Türkiye ve Yunanistan'ın işbirlikçi egemen sınıfları, emperyalist çelişki ve rekabetlerden yararlanarak bölgedeki gerici çıkarlarını korumak ve kollamak peşindedirler. Ama her defasında da emperyalistlerin eteklerine sığınmak durumunda kalmaktadırlar.

Osmanlılık rüyalarıyla "oyun kurucu" olduğunu iddia eden Erdoğan rejiminin bugünlerde kuyruğunu kısması, kendini AB ve ABD'nin insafına bırakması ibretliktir.

Yunan burjuvazisi de farklı bir tutum içinde değildir. Düne kadar karşılıklı savaş naraları atanların, efendilerin hakemliğiyle "sorunların çözümünden yanayız" deyip, diplomasi masasının önemini keşfetmeleri boşuna değil.

Akdeniz, Ege ve Kıbrıs sorunu, bir yandan iki ülke burjuvazisi arasında çıkar ve egemenliklerini birbirine dayatmak ve iç politikada ırkçılığın ve azgın bir şovenizmin konusu olmakta iken, öte taraftan da emperyalist müdahaleye ve iki ülke üzerindeki emperyalist egemenliğe de zemin döşemektedir.

EGEMEN SINIFLARA VE EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELE

Türk ve Yunan burjuvazisinin Ege, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs'ta izlediği politika ve emperyalizmin müdahalesi, iki ülke işçi sınıfı ve emekçileri için büyük yıkımlara ve acılara neden olmaktadır. Erdoğan iktidarının izlediği politika nasıl ki Türkiye'deki işçi ve emekçilerin çıkarlarına değilse, Yunanistan'daki gerici Miçotakis hükümetinin attığı adımların da Yunanistan işçi ve emekçilerinin çıkarıyla hiçbir alakası yoktur. Emperyalist hakemliğin-müdahalenin ise sorunu çözmesi olanaklı değil.

Kalıcı çözümün yolu, her iki ülkenin işçi ve emekçisinin kendi ülkelerinin burjuva sınıf iktidarına ve onun gerisindeki emperyalizme karşı mücadelesinden geçmektedir. İki ülke işçi sınıfları arasındaki örgütlü devrimci birlik ve iki ülke halklarının kardeşliği, sorunların biricik çözüm zemini.

Almanya'da metal işkolu TİS süreci

Almanya'da metal-otomobil-elektroonik ve tekstil işkollarında çalışan 3,8 milyon işçi ve emekçiyi kapsayan Toplu İş Sözleşmesi (TİS) süreci yaklaşık olarak iki aydır devam ediyor. Metal sektöründe örgütlü olan IG-Metall sendikası tarafından sürdürülen 2021 yılı TİS görüşmelerinde, "İşyerlerinin (istihdamın) güvenceye alınması, teknolojik gelişmeye uygun yatırım ve işçi ücretlerinin artırılması" çağrısı ile "dört günlük iş haftası ve yüzde 4 ücret artışı" talepleri ön plana çıkarılıyor. Yedi bölge esasına göre sürdürülen TİS sürecinde bugüne kadar kapitalist tekeller IG-Metall sendikası tarafından önerilen talepleri cevapsız bıraktılar. Bazı bölgelerde ikincisi yapılan görüşmelere rağmen, sermayenin temsilcileri masada bilinçli olarak hiçbir öneri ortaya koymadılar. TİS süreci boyunca yasal olarak bir ay olan eylemsizlik süresini iki aya çıkarttılar. Yasal eylemsizlik süreci böylece 1 Mart'a kadar uzadı.

Sektörde çalışan milyonlarca işçi ve emekçi bu yılki TİS sürecine çok yönlü ağır saldırılar altında girmektedir. Kendileri tarafından yaratılan krizi ve korona pandemisini gerekçe gösteren kapitalist tekeller, işçi sınıfının tümüyle haklı olan taleplerine karşı savaş açmış bulunuyorlar. Bu tekellerin iktidar aracı olan sermaye devleti ise işçi sınıfı cephesinden gelişebilecek mücadeleyi bastırabilmek için korana salgını tedbirlerini gerekçe göstermekte, olası eylemlilikleri yasaklamak için yoğun bir çaba sarf etmektedir. Kapitalist tekeller ve sermaye devleti ile tam bir uyum içerisinde hareket eden sendika bürokratları ise, işçi sınıfına dayatılan bu kölelik anlaşmalarına karşı işçilerin olası direnişlerini minimum düzeyde tutabilmek için entrikalar planlıyorlar.

Kapitalist tekeller korona salgını ile daha da derinleşen krizin bedellerini işçi ve emekçilere ödetebilmek için 2021 TİS sürecinde, sınıfın bugüne kadar mücadeleye yoluyla kazanmış olduğu temel haklarını budamak, başta da sıfır ücret artışı için yalanlar üzerine kurulmuş bir kampanya sürdürüyorlar. Bu çerçevede, sektörün ağır bir kriz içerisinde olduğu, başta işçi ücretleri ve ek ödemeler olmak üzere üretim giderlerinin radikal bir biçimde düşürülmesi gerektiği, aksi takdirde birçok işyerinin kapanacağı ileri sürülmektedir. Oysa sektöre ilişkin açık-

lanan rakamlar gerçeğin böyle olmadığını ortaya koyuyor. Sadece Baden-Württemberg eyaletinde 900 işyerini ve bir milyon çalışanı bünyesinde barındıran Südwestmetall (SWM) adlı çatı örgütüne bağlı kapitalist tekeller, 2019 yılı içerisinde 200 milyar euro kâr ederek, yüz yılın rekorunu kırmışlardı. Bir diğer örnek ise korana ile derinleşen krize rağmen Almanya'nın en büyük otomobil üreticisi olan Volkswagen (VW) tekelinin 2019 yılı içerisinde 19,3 milyar euro, 2020 yılında ise 10 milyar euro kâr elde etmiş olmasıdır. Bu liste uzatılabilir, ama ortadaki rakamlar bir bütün olarak sektörün krizden ciddi anlamda etkilenmediğini en kötü durumda bile yalnızca kârlarında bir miktar düşüş yaşandığını ortaya koymaktadır.

Öte yandan, 2020 başında IG-Metall sendikası bürokratları tarafından krize karşı "ortak sorumluluk, taraflar arası sosyal barış" demagojileriyle imzalanan sıfır ücret artışı anlaşması ile kapitalist tekelleri hayli rahatlatan bir jest yapılmıştır. Yanı sıra, 2020 Mart ayından beri sermaye devleti tarafından kısa süreli çalışma ödeneği adı altında kapitalist tekellerin ödemesi gereken işçi ücretleri, artı sosyal kesintiler yükü bu tekellerin sırtından alınarak bu süre bir yıl daha uzatılmıştır. Ayrıca "işyerlerinin korunması" programı kapsamında kapitalist tekellere aktırılan milyarların nerelere gittiği ve ne amaçlarla kullanıldığı ise ayrı bir soru işaretidir.

Kapitalist tekeller ve sermaye devleti, sendikal bürokrasiyi de ardına alarak işçi sınıfına karşı kapsamlı bir saldırı sürdürmektedir. İşçi sınıfı 2020'de imzalanan ve bir yıl daha uzatılan kısa süreli çalışma ödenekleri nedeniyle zaten ağır bir yoksulluğa itilmiş bulunmaktadır. Bunun üzerine, IG-Metall bürokratlarınca önerilen 4 günlük iş haftası uygulaması ile işçi ve emekçiler neredeyse ücretlerinin yüzde yirmisini kaybetmekle yüz yüzedirler. Sektör ortalamasına göre iş haftasının bir gün kısaltılması, çalışanların maaşlarının brüt olarak 500 ile 600 euro arası azalmasına yol açacaktır. TİS sürecinde yüzde 4'lük bir ücret artışının kabul edilmesi durumunda bile bu, milyonlarca işçinin çok daha ağırlaşan ekonomik şartlar altında açlık ücreti karşılığında çalışmak zorunda kalması anlamına gelmektedir.

Gerçek durum böyle olmasına rağmen, kapitalist tekeller TİS sürecinde, ücretlerde sıfır sözleşme, mesailerin ödenmemesi, gece vardiyası ve tatil günleri ek ödeneklerinin kaldırılması, ayrıca mola saatlerinin düşürülmesi gibi dayatmalarda bulunuyorlar. Sektörün en büyük bölümünü oluşturan Baden-Württemberg eyaletinde 18 Ocak'ta TİS görüşmeleri için bir araya gelen sendika ve sermaye temsilcileri tarafından yapılan açıklamalar bu gerçeği ortaya koymaktadır. Baden-Württemberg IG-Metall temsilcisi Roman Zitzelsberger görüşmelere ilişkin yaptığı açıklamada müzakereyi şu şekilde özetliyor: "İşveren temsilcisi korona krizini gerekçe göstererek bizim taleplerimizi yok sayıyor. Sendikanın taleplerinin kabul edilmesi durumunda, bedelinin ağır bir işsizlik olacağını ileri sürerek çalışanları tehdit ediyor ve anlaşmaya yanaşmıyorlar." Sermayenin örgütü olan Südwestmetall temsilcisi Winfried Porth ise kriz sürecinde çalışanların da sorumluluk almasını dile getirip, "en azından 2022 sonuna kadar işgücü maliyetlerinin düşürülmesi, mesai ve vardiya ek ödeneklerin kaldırılması, mola saatlerinin düşürülmesini" dayatmaktadır. Diğer bölgelerde de sermaye örgütleri tarafından ardi ardına bu tür açıklamalar yapılmıştır.

DAYATILAN KÖLELİK MASASINI YIKMALI, MİLİTAN MÜCADELE YOLUNU SEÇMELİ

Her anlamıyla yılların kazanımı olan bütün hakları yok edecek olan 2021 TİS süreci milyonlarca işçi ve emekçiye kölelikten başka bir gelecek vadetmiyor. İşçi sınıfı bütün deneyimlerine dayanarak bu sürecin bir parçası olmayı reddetmeli, tekellerin her seferinde başvurdukları işsizlik sopası tehditlerine boyun eğmemelidir. Çünkü sermayenin özel mülkiyetinde olan üretim araçları, fabrikalar, makinalar işçiler çalışmadığı sürece beton ve metal yığından başka bir anlam ifade etmezler. İşçi sınıfının alın teriyle yaratılan artı-değer olmadığı sürece kapitalist sistem çökmeye mahkumdur. Kapitalist sistemin derinleşen ve sürekli yeneden gündeme gelen krizleri bu gerçeği fazlasıyla ortaya koymaktadır.

Sistemi saran bu krizler aynı zamanda, işçi sınıfına dostunu ve düşmanını

gayet yalın bir biçimde göstermektedir. Kapitalist tekeller ve sermaye devleti her yolu kullanarak işçi sınıfı ve emekçilere karşı sınıf çıkarları gereğince tam bir uyum içerisinde saldırmaktadırlar. İşçi sınıfı tüm bu saldırılara karşı, örgütlü ve devrimci sınıf kimliğiyle karşı koymadığı sürece başarı kazanamaz. Sınıfın kitle sel mücadele örgütleri olması gereken sendikalar, onların başına çöreklenmiş bürokratlar tarafından, sermayenin hizmetindeki bürokratik kurumlara dönüştürülmüş bulunmaktadır. İşçilerin ödediği aidatlarla sefa süren bu bürokratlar hiçbir zaman gerçek anlamda işçi sınıfının çıkarlarına hizmet edecek bir çabanın içerisinde olmayacaklardır.

Sektörde örgütlü olan IG-Metall bürokrasisi bunun en çarpıcı örneklerinden birisidir. Sendikanın, mali işlerinden sorumlu olan Jürgen Kerner'in 2020 yılı için açıkladığı mali raporda, işçi aidatlarından elde edilen toplam gelirin 591 milyon euro olduğu görülüyor. Bu paranın 216 milyonu bürokratların maaşı ve bürolara harcanırken, 89 milyon eurosu kasada tutuluyor. 31 milyon euro eğitim giderleri olarak görünüyor. İki milyonun üzerindeki üyenin grev ve direnişleri için ise sadece 25 milyon ayrılmıştır. Rakamların da ortaya koyduğu gibi sendika bürokratlarının ne mücadele gibi bir dertleri ne de sermayeye karşı sınıfın direnişlerini finanse etmek gibi bir amaçları var.

Sermaye sınıfı pandemiyi de gerekçe göstererek kendi elleriyle yarattığı krizin faturasını işçi sınıfına ödettiler. Ama gündemdeki TİS sürecinin de ortaya koyduğu gibi saldırıların kapsamı çok daha büyüktür ve on yılların mücadeleleriyle elde edilen bütün kazanımları tümünden ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bir diğer deyişle, sendika bürokratları tarafından sürekli olarak gündeme getirilen ücretlerdeki yüzdeler artışlarla ifade edilmeye çalışılan ekonomik sınırları çoktan aşmış bulunmaktadır. İşçi sınıfı kapitalist tekellerin, sendika bürokratlarının ve sermaye devletinin kendisine dayattığı bu kapsamlı saldırıları geri püskürtemez ise birçok şeyini kaybetmekle yüz yüze kalacaktır. Tüm bu nedenlerden dolayı, 2021 TİS süreci işçi sınıfının bütün tarihi kazanımlarına yönelik bir saldırı olarak algılanmak ve ona uygun bir mücadele bakışı ile karşılanmak zorundadır.

Polonya'da kürtaj yasağı ve mücadelesi üzerine

Eylem Güneş

Polonya'da milliyetçi köktendinci hükümet ile kadınlar arasında adeta bir irade savaşına dönüşen, Katolik kilisesinin de basıncıyla rejim tarafından birçok kez gündeme getirilen, ama her defasında sokaklarda kadın kitlelerinin yaygın, kitlesel, kararlı direnişlerine çarparak geri püskürtülen kürtaj yasağı, 27 Ocak'ta Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bundan böyle kürtaja sadece hamileliğin nedeni cezai bir fiilse (tecavüz ve ensest) ya da hamileliğin annenin hayatını riske soktuğu durumlarda izin verilecek. Mahkemenin kürtajı yasaklayan bu kararı, hasar görmüş fetüsün de dünyaya getirilmesini dayatıyor. İktidar partisi PiS (Hukuk ve Adalet Partisi) şefi ve Başbakan Yardımcısı milliyetçi köktendinci Jaroslaw Kaczyński, meselenin aslında ne olduğunu daha dört yıl önce açıkça ifade etmişti: "Çocuklar, gömülmeden önce vafit edilmeli!"

"BU, SAVAŞ DEMEKTİR!"

Avrupa'nın en katı kürtaj yasasına sahip ülkelerinden biri olan Polonya'da kürtajı neredeyse tamamen yasaklayan bu kararın Resmi Gazete'de yayınlanmasının ardından, aynı gece binlerce kadın "Bu savaş demektir!" diyerek sokaklara döküldü, hükümeti istifaya çağıran sloganları tüm ülkeye yayıldı.

"Kadın Grevi" oluşumunun "PiS iktidarının bize yaptığı Dr. Mengele'nin metotlarıdır: Buna karşı sokağa çık! İsyan et! Vazgeçme!" diyerek çağrı yaptığı gösteriler tüm ülkede hafta sonuna değin sürdü. Kadın kitleleri "Kadın Grevi" tarafından kullanılan kırmızı yıldırım bayrakları taşıyarak sokaklarda yürüdüler. Çok sayıda kadın Arjantin'de kürtaja karşı kadın kitle hareketinin sembolü yeşil eşarplar takmıştı. Anayasa Mahkemesi'nin önünü kırmızıya boyadı. Milliyetçi köktendinci PiS-şefi Jaroslaw Kaczyński'nin ve Krakau'da piskoposun bulunduğu binasının önü de eylem alanı oldu. Başkentte ana kavşaklarda blokaj eylemleri gerçekleşti, polis ile çatışmalar yaşandı.

Polis tüm eylemlere şimdiye değin hiç görülmemiş bir sertlikle saldırdı. Çok sayıda gösterici gözaltına alındı, yaralanmalar oldu.

Eylemlerde "Sevgili dünya! Polonyalı kadınları sadist hükümetten kurtar!"

"Benim vücudum benim kararım!", "Devrimin rahmi vardır!", "Elinizde kan var!", "Kaczynskis kışı bitecek. Bizim baharımız gelecek!" yazılı pankartlar ve dövizler taşıyan kadınların "Dayanışma silahımızdır!", "Asla yalnız yürümeyeceksin!", "PiS defol!" sloganları tüm ülkede yankılandı.

Tüm Polonya Kadın Grevi oluşumundan yazar Klementyna Suchanow, "Şimdiye kadar kadınların cehenneminden bahsetmiştik. Bugünden itibaren hükümet için cehennemden bahsedeceğiz. Sizin cehenneminizi biz kızdıracağız!" diyerek, mücadelenin bitmediğini duyurdu.

EKİM DEVRİMİNİN TANIDIĞI, FAŞİZMİN YASAKLADIĞI KÜRTAJ HAKKI

Ekim Devrimi'nin ardından 1920 yılında "Kadın Sağlığının Korunması Hakkında Karar" çerçevesinde kürtajı dünyada yasallaştıran ilk ülke, ilk işçi iktidarı kurulan Sovyetler Birliği oldu.

Hitler faşizminin ilk yasaklarından biri ise yine kürtajdı.

1950'lerde aralarında Polonya'nın da bulunduğu Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinin çoğunda, 1960'lar ve 70'lerde neredeyse tüm gelişmiş ülkelerde kürtaj yasal hale getirildi. Çin ve Hindistan başta olmak üzere birkaç ülkede, kürtaja ilişkin kısıtlamalar gevşetildi.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, bugün, dünyada yalnızca 52 ülkede herhangi bir gerekçe aranmaksızın kürtaj yasal bir hak sayılıyor.

POLONYA'DA KÜRTAJ HAKKININ TARİHÇESİ

Polonya'da öncesinde tamamen yasak olan kürtaj 1932'de güncellenen Ceza Kanunu ile, hamileliğin bir suç sonucu ortaya çıktığı, hamile kadının sağlığının ve hayatının tehlike altında olduğu durumlar için yasallaştırıldı. Kürtaj, faşist işgal döneminde yasaklansa da bu kanun 1956 yılına kadar uygulandı.

Savaş sonrası sosyalist blokun bir parçası olarak inşa edilen Polonya Demokratik Cumhuriyeti 1946'dan 1952'ye dek kadınlara işgücüne tam katılım, çocuk bakım yardımı, kolay erişilebilen doğum kontrolü vb. haklar tanıdı. Kürtaj düzenlemesi de 1956 yılında bağız Katolik çevrelerin protestolarına rağmen genişletildi ve kadınların sosyal gerekçelerle kürtaj olmasının önü açıldı. Sosyalizmin bir kazanımı olan bu hak 1989'lara değin kadınlara tanınan bir hak olarak kaldı. Bugün Polonya'da kadınların aktif olarak mücadele ettikleri kürtaj hakkının temeli bu yasadır.

1955 ve 1970 yılları arasında çocuk bakımı gibi sorunların toplumsallaştırıl-

masında başarısız kalınması sonucu kadınlar evlerine gönderildi ve kitlesel işten çıkarmalar yaşandı. 1958'de yalnızca bir işyerinde bir gecede 6 bin kadın işten çıkarıldı.

1980'lerde "Sizin ve bizim özgürlüğümüz için" sloganıyla yola çıkan ve rejime karşı muhalefeti toplayan Solidarność (Dayanışma) sendikasının talepleri arasında kadınların talepleri yer almadı. Tersine, Dayanışma hareketinin tek başına iktidara geldiği 1989 yılında Kürtaj yasası, Polonya'da meclisteki ilk tartışmalardan biri oldu. Bu, Dayanışma'nın en temel destekçisi olan Katolik kilisesinin ve başında bulunan Polonyalı Papa Jean Paul'un yoğun taleplerinin sonucu gerçekleşti ve "komünizme karşı" mücadelede Katolik kilisesine ve Papa'ya "yüce" desteklerinden dolayı teşekkür mahiyetindeydi.

Ve ortaya çıkan kadın hareketinin belki de ilk itirazı kürtajın yasaklanma girişimine karşı gerçekleşti.

Kapitalist dönüşümün hızla sürdüğü, sosyalizmin tüm kazanımlarının toplumdan adeta silindiği gerici yıllarda işçi ve emekçi kadınların sorunları derinleşti: Cinsiyete dayalı ücret farkı 1989 yılında yeniden uygulamaya konuldu, işgücüne katılımı düştü, doğum kontrolüne ve sağlık haklarına erişimi kısıtlandı, kadınların

parlamentodaki temsil oranı düştü, sosyal ve ekonomik yaşam koşulları zorlaştı vs.

Bağnaz dinci-milliyetçi politikacıların ve kilisenin başlattığı tartışmalar 1993'te başarılı oldu ve kürtaj yasağı kabul edildi. Böylece kürtaj Polonya'da bir hak olmanın çıktığı.

2000'li yıllar milliyetçi-köktendinci PiS'in gittikçe güçlendiği ve gericiliğin yükseldiği, kazanılmış haklara saldırıların yoğunlaştığı yıllar oldu. 2013'te "toplumsal cinsiyetçilik" diye bir tehlike olduğunu iddia eden Katolik kilisesinin özel kadın düşmanı kampanyaları öne çıktı.

Eylül 2016'da PiS hükümeti kürtaj yasağını meclise getirdi. Bu dönem "Siyah Protesto" olarak bilinen büyük kadın eylemlerinin, kadın grevinin yaşandığı bir sürecin de başlangıcı oldu. 3 Ekim 2016'da 147 kent ve kasabada Siyah Pazartesi/Polonya Kadın Grevi örgütlendi. Protestoların gücü sermaye iktidarını şaşkına çevirdi. Yasa parlamentoda reddedildi.

2019'da dinci-milliyetçi PiS'in 1989'dan bu yana alınan en yüksek oy oranıyla tek başına iktidar olması ve yine PiS'in desteklediği Cumhurbaşkanı Andzej Duda'nın 2020'de yeniden Cumhurbaşkanı seçilmesi, gelecek seçimlerin en erken 2023 te yapılacak olması, köktendinci milliyetçi sermaye iktidarını kürtaj konusunda yeniden atağa geçirdi. Pandemi süreci de bunun için fırsat yaratıyordu.

Ama bu kez parlamento değil, PiS şefi Jaroslaw Kaczynski'ye yakınlığıyla bilinen Anayasa Mahkemesi devreye sokuldu. İktidardaki milliyetçi köktendinci Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) milletvekilleri, 2016'da parlamentodan geçiremediği kürtaj yasağı için, üyelerinin çoğu PiS hükümeti tarafından atanmış olan Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. 22 Ekim'de Anayasa Mahkemesi, fetüsün kusurlu olduğu durumlarda yapılan kürtajların da anayasaya aykırı olduğuna karar vererek, hükümetin istediği ve kürtajı fiilen yasaklayan yasa değişikliğine yeşil ışık yaktı.

Polonya bir kez daha günlerce süren ve milyonlarca kadın ve gençlik kitlesini harekete geçiren sokak eylemleri, protesto gösterileri ve kadın grevi ile sarsıldı. Gericici-faşist PiS hükümeti kararı ertelenmek zorunda kaldı. Ama Kaczynski Covid-19'un hızla yayıldığı bir süreçte kadın kitlelerinin bir kez daha mücadeleyi sokaklara taşıma kararlılığını hesaplamamış olacak ki, bu kararı resmiyete dökmekten kaçınmadı.

Gelinen noktada sermaye iktidarının ve dinci gericiliğin türlü dalavereleri sonucunda sınıf hareketinin mücadelelerle kazandığı ve aynı şekilde Polonya'da sosyalizmin bir kazanımı olan kürtaj hakkı

gasp edildi, kürtaj 90 yıl öncesindeki gibi fiilen yasaklandı.

KÜRTAJIN YASAK OLMASI GEBELİĞE SON VERME İHTİYACINI ORTADAN KALDIRMIYOR MU?

Kürtajın yasak olması kadınların gebeliğe son verme ihtiyacını ortadan kaldırmıyor. Aksine kadınların kürtaj için güvenli olmayan koşullarda, sağlıksız yöntemlerle ve gizli birtakım yollara başvurmalarına neden oluyor. Polonya'da yılda 2 binden az yasal kürtaj yapıyordu. Ancak kadın hakları örgütlerine göre her yıl 200 bin Polonyalı kadın kürtaj yapıyor.

Burjuva kadın yurtdışında daha uygun ve güvenli koşullarda kürtaj yaptırırken, bunu karşılayamayan çoğu yoksul, az gelirli, işsiz, genç, emekçi kadın tıbbi olmayan yöntemlere ya da 'merdiven altı' tabir edilen kuruluşlara başvurmak zorunda kalıyor. Güvensiz, sağlıksız koşullarda gerçekleşen kürtaj nedeniyle her yıl çok sayıda kadın ölüyor veya ciddi sağlık sorunları yaşıyor. Bu nedenle kürtaj sorunu aynı şekilde bir insan sağlığı sorunudur. Dolayısıyla kadınların güvenli, sağlıklı ve ücretsiz kürtaj hizmetine erişiminin yasaklanması ve kürtaj yaptırdığı için cezalandırılması yalnızca bir insan hakları ihlali değil, aynı zamanda toplumsal eşitsizliği ve ayrımcılığı da büyütmektedir.

MÜCADELE ÇAĞRISI: "SOKAĞA ÇIK! İSYAN ET! VAZGEÇME!"

Polonya kadın kitle hareketinin son yıllardaki mücadele zeminini kürtaj yasağı oluşturdu. Sayıları milyonları bulan kadınlar dinci-faşist hükümete ve kilise-

ye karşı durmadan örgütlenen ve eyleme geçen bir yapıya sahip olduğunu defalarca kanıtladı.

Tıpkı Arjantin'deki gibi Polonya'da da milyonlarca kadın kürtaj yasasına karşı sokakta önemli bir gücü oluşturuyor. Kadın kitle hareketi mücadele okulunda öğreniyor, mücadeleye atılıyor, militanlaşıyor. Dünyada yükselen kadın hareketinden etkileniyor, aynı şekilde dünya kadın hareketini etkiliyor. İzlandalı kadınlardan esinlenerek gerçekleştirdikleri ilk kadın grevi ile kürtaj sorununu sınıfın gündemine de taşımayı başardı, böylece kürtaj yasağına karşı sadece işçi kadınları değil, toplumun büyük bir kesimini de yanına çekti.

Kürtajın neredeyse imkânsız kılınmasına karşı mücadele salt kadınlarla sınırlı kalmadı. Her eylem erkek işçi ve emekçilerle birlikte gençliğin de kitlesel katılımıyla güçlendi. 30 Ekim'de pandemi sürecinin en zor günlerinde Varşova'da düzenlenen ve 100 bin kişinin katıldığı eylem 1989'dan sonra Polonya'da gerçekleşen en kitlesel eylem olarak tarihe geçti.

Protestolar kürtaj yasağına ve onu gündeme getiren bağnaz milliyetçi rejime değil, dine ve onun ideolojisine de yöneldi. Böylece, koyu Katolik bir ülkede Katolik Kilisesinin hegemonyasında çatlaklar açtı, milliyetçi köktendinci hükümete de birçok kez geri adım attırdı.

KÜRTAJA KARŞI MÜCADELE KAPİTALİST SİSTEME KARŞI MÜCADELEDEN AYRI TUTULAMAZ!

Polonya'da devrimci bir sınıf partisinin bulunmadığı ve devrimci proleter bir kitle ve sınıf hareketinin olmadığı günü-

müz koşullarında, kadın kitlelerin büyüyen öfkesine hâlihazırda feminist eğilimli bağımsız kadın ve kitle örgütleri yön veriyor. Böylece milyonların mücadele azmi, kararlılığı ve dinamizmi düzen sınırları içine hapsediliyor ve bu öfke tüm bu sorunun temelini, kapitalist sistemin kendisine yöneltiliyor.

Kürtaj sorunu kadın sorununun, kadın sorunu toplumsal, sınıfsal sorunların bir parçasıdır ve bu düzen içinde kalıcı bir çözümü de mümkün değildir. Ayrıca, sömürü ve kâr üzerine kurulu kapitalist sistemde bunalımlar gündeme her geldiğinde, bunalıma çare olarak düşünülen saldırılar kapsamında kazanımlar hedef haline getirilir. Böylesi dönemlerde milliyetçiliğin, dinsel gericiliğin yükselişyle emekçi kadınların haklarına yönelik saldırılar artar.

İşçi sınıfının mücadeleleri ile kazanılmış tüm haklar gibi, kürtaj yasağı da bir hak olarak tanındığında bile sermaye iktidarının çıkarları ve ihtiyaçları söz konusu olduğunda kolaylıkla geri alınabilir. Bir diğer nokta ise kapitalizm her zaman kendi çıkarları ve ihtiyaçları doğrultusunda kadını, kadın bedenini ve onun üzerinden doğurganlığını denetlemeyi hedefler. Böylece kimi zaman yasaklanan kürtaj, kimi zaman yasaklar gevşetiler hep gündemde kalır.

Bu nedenle kapitalizmde kürtaj sorunu kadın sorununun, kadın sorunu ise toplumsal-sınıfsal sorunlar bütünüdür ayrılmaz bir parçasıdır. Tam da bundan dolayı işçi ve emekçi kadınlar kapitalist sisteme, sınıfsal, cinsel her türlü sömürüye karşı mücadelede yerlerini aldıkça kürtaj yasağı gibi sorunların kalıcı çözümünü de güvenceye alacaktır.

Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

Haklarımız ve geleceğimiz için mücadeleye!

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşıyor. Bu 8 Mart'ı pandeminin ve krizin faturasının en ağır kısmının işçi ve emekçi kadınların omuzlarına yüklendiği, kadına yönelik baskı, şiddet ve kadın cinayetlerinin hız kesmeden devam ettiği bir süreçte karşıyoruz. İşçi ve emekçi kadınların yaşadıkları çok yönlü sorunlar derinleşirken, bir yandan da tüm işçi sınıfı ve emekçilere yönelik saldırıların arttığı, tek adam rejiminin başta ilerici-devrimci güçler olmak üzere tüm muhalif kesimlere yönelik saldırılarında pervasızlaştığı bir dönemden geçiyoruz.

Kayım rektör Melih Bulu'ya karşı Boğaziçi Üniversitesi'nde başlayan ve tüm üniversitelere yayılan eylemler tek adam rejimi karşıtı toplumsal bir öfkeye dönüştü. Bu süreç, tek adam rejiminin kendisine karşı biriken öfkeden duyduğu büyük korkuyla nasıl saldırganlaşabildiğini bir kez daha gözler önüne serdi. Ama bir yandan kayıym rektöre karşı yükselen mücadele, diğer yandan pek çok fabrikada, işyerinde hak gasplarına karşı süren direnişler ve bu direnişlerde en önde yer alan kadın işçiler, tek adam rejiminin pervasız saldırılarına öyle kolay bir şekilde devam edemeyeceğinin işaretlerini veriyor. Tam da böylesi bir süreçte devrimci baharın çağrıcısı olan 8 Mart'ı tarihsel ve sınıfsal özüne uygun bir şekilde örgütleyebilmek sınıf devrimcileri açısından önemli bir yerde duruyor.

DİNCİ-GERİCİ POLİTİKALAR İŞÇİ VE EMEKÇİ KADINLARI HEDEF ALIYOR

Dinci-faşist rejim bulduğu her fırsatta kadın düşmanı politikaları hayata geçirme çabası içinde. Kadın hareketini ezmek için dinci-gerici politikalara sarılıyor. Bu kapsamda gündeme getirdikleri saldırıların başında İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmaları geliyor. Her fırsatta "aile yapısını bozduğu, sapkınlığı özendirmediği" vb. gerekçelerle İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasını gündeme getiriyorlar. Kadın hareketinin eylemli tepkileri ve geniş kesimlerin sahiplenmesi ile geri adım atmak zorunda kaldıkları İstanbul Sözleşmesi tartışmaları son olarak Saadet Partisi ile gerçekleştirilen ittifak arayışı ziyaretinde gündeme geldi. Saadet Partisi Yüksek İstişare Kurulu Başkanı Oğuzhan Asiltürk, AKP şefi Erdo-

ğan'la yaptığı görüşmede, İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması yönünde görüş birliği içerisinde olduklarını ifade etti. Doğru dürüst uygulanmayan bu sözleşme hale saldırının hedefi durumunda.

Diğer yandan, AKP-MHP iktidarı temsilcileri ve başta burjuva medya olmak üzere sözcülüğünü yapanlar her fırsatta kadın düşmanı söylemlere sarılmaya devam ediyorlar. Yaşadığı çifte sömürü ve karşı karşıya kaldığı şiddet pandemi döneminde daha da derinleşen işçi ve emekçi kadınların biriken öfkesinden duydukları korku açık bir şekilde görülüyor. Kuşkusuz bu kadar saldırganlaşmalarında toplumsal muhalefet içerisinde en diri ve canlı kesimi temsil eden kadın hareketinden duydukları korku da önemli bir rol oynuyor.

Dinci-gerici politikalar işçi ve emekçi kadınları hedef alırken, diğer yandan kadına yönelik şiddet katlanarak artmaya, vahşi kadın cinayetleri işlenmeye devam ediyor. Kadın katilleri "Öldürürüm, gider 4 sene yatar çıkarım" rahatlığıyla hareket ediyor. Bu vahşetin faileri iyi hal indirimi alıyor. Eşine ve kızına şiddet uygulayan erkek, "Beni şikayet ederseniz eğer bana birşey olmaz, 5 ay yatar çıkarım ama çık-

tımda sizi öldürürüm" diyebiliyor. Sermaye düzeninin yargısı kadın katillerini koruyan-kollayan, adeta teşvik eden uygulamalarına devam ediyor.

PANDEMİ DÖNEMİNDE SÖMÜRÜ DAHA DA ARTTI

Pandemi sürecinde kadın işçi-emekçilerin karşı karşıya kaldığı sömürü her geçen gün derinleşiyor. Pandeminin etkisiyle ev içi iş sorumluluğu, çocuk-hasta-yaşlı bakımı ihtiyacı artıyor. Yapılan araştırmalara göre, kadınların yaptığı ücretsiz bakım işleri pandemi sürecinin öncesine göre günde ortalama 2,1 saat arttı. Bu sebeple pek çok kadın kendi isteğiyle işi bırakmak zorunda kalıyor.

DİSK-AR raporuna göre 2020 Eylül'ünde kadın istihdamı %5.2 azaldı. Kadınlarda geniş tanımlı işsizlik %27,9'dan %34,8'e yükseldi. DİSK-AR verileri, istihdamda görünen ancak işbaşında olmayan kadın sayısının pandemi sürecinde yaşadığı artışı gösteriyor. Bir yılda bu sayı 5 katına çıkmış, bu artışta çalışan pek çok kadının kısa çalışma ve ücretsiz izne yönlendirilmesi etkili olmuştur.

Pek çok işyerinde ücretsiz izin ya da kısa çalışmaya yönlendirilenler ilk olarak

kadınlar oluyor. "Ek gelir" olarak görülen, ev içi yükümlülükleri artan pek çok kadın da buna boyun eğiyor, güvencesizliğe itiliyor. Açlık sınırının da çok altında ücretlere mahkum edilen kadınlar başka bir dizi hak kaybı da yaşıyor. Pek çok işçi ve emekçi kadın, ücretsiz izin ya da kısa çalışma sebebiyle, son bir yılda 90 gün prim ödemesi zorunluluğunu yerine getiremediği için analık ödeneği alamıyor.

DİRENİŞÇİ İŞÇİLERİN YOLUNDA MÜCADELEYE!

Kadın düşmanı söylemler, kadına yönelik şiddete karşı alınmayan önlemler işçi ve emekçi kadınların ezilen cins konumunu beslemektedir. Böylece işçi ve emekçi kadınlar iş yaşamında karşı karşıya kaldığı sömürüye karşı da daha savunmasız hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Ancak bu gidişata pek çok fabrika ve işyerinden kadın işçiler "Dur!" demektedir. Sinbo'da, Migros'ta, SML Etiket'te kadın işçiler mücadelede en ön saflarında durmaktadır. Ücretsiz izin, Kod 29 ve keyfi işten atmalara, sömürüye, mobbinge, tacize karşı direniş bayrağını yükselten kadın işçiler izlenmesi gereken yolu göstermektedir.

Önümüzdeki 8 Mart sürecinde direnen kadın işçilerin sesini tüm işçi ve emekçi kadınlara taşımak için tüm imkanlar zorlanmalıdır. Direnen işçilerin yolunda mücadele çağrısını en güçlü şekilde yapmak için tüm güç ve olanaklarla seferber olunmalıdır. Geçtiğimiz 25 Kasım'da Sinbo'da gerçekleştirilen etkinlik önemli bir deneyim olmuştur. Bu 8 Mart'ta da Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün tarihsel ve sınıfsal özüne uygun bir şekilde gerçekleşmesi için direniş alanları güçlendirilmelidir. En geniş bileşenler taraflaştırılmaya çalışılarak, direniş alanlarının miting alanlarına çevrilmesi için çağrılar yapılmalıdır.

Pandeminin yarattığı tüm kısıtlayıcı etkilere rağmen işçi ve emekçi kadınlara çok yönlü araçları kullanarak 8 Mart'ın güncel çağrılarını taşımak önemli bir yerde durmaktadır. Sınıf devrimcileri, tüm olanakları zorlayarak, işçi ve emekçi kadınlara bildiriler, duvar gazeteleri, stikrılar, toplantılar, basın açıklamaları ve başka yaratıcı yol ve yöntemlerle, hakları ve gelecekleri için mücadele çağrısını taşıyabilmelidir.

8 MART'TA ALANLARA!

Geçtiğimiz 25 Kasım sürecinde "pandemi" gerekçesiyle her yıl Taksim'de gerçekleşen kadın eylemleri Kadıköy'e alınmıştı. Eylemlere öncülük edenlerin uzun süredir yasaklı geçen 25 Kasım-8 Mart eylemlerine katılan kitleyi yönlendirmek konusunda yaşadığı zorlanma görülmüştü. Hareketin militanlaşmasından, feminist hareketin çizdiği sınırları aşmasından duyulan korku son 25 Kasım'da kendisini Kadıköy kararında göstermişti. Bugün ise Boğaziçi eylemleri birlikte Kadıköy de yasaklı alanlar arasına sokulmuştur. Pek çok yerde eylem alanları pandemi bahanesi ile yasaklanmaktadır. Tüm bu keyfi yasaklara karşı fiili-meşru mücadele bakışı ile hareket edilebilmeli, yasakların tanınmaması, barikatların aşılması için en geniş bileşene çağrı yapılmalıdır.

8 Mart günü gerçekleşecek eylemlere güçlü bir katılımı sağlamak, devrim ve sosyalizm çağrılarımızı, direnişçi kadın işçilerin sesini bu eylemlere taşımak önemli bir yerde durmaktadır. Direnişçi kadın işçilerin kendi talepleri ile bu eylemlere katılım sağlaması, kadın eylemlerini kadın sorununu sınıfsal boyuttan kopararak ele alan bakış açısına bir müdahale olanağı olarak değerlendirilmelidir.

Pandeminin ve krizin faturasına, kadına yönelik şiddete ve kadın cinayetlerine, çifte sömürüye, tek adam rejiminin tüm diğer saldırılarına karşı 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde "Haklarımız ve geleceğimizden vazgeçmiyoruz!" çağrısını yükseltelim!

Salgın sürecinde sınıfsal eşitsizlik ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı derinleşti. Ciddi oranlarda gelir kaybı yaşandı. İşsizler ordusu kalabalıklaştı. Pandemi koşulları cinsiyet temelli ayrımcılığı körükledi. Salgında erkeklere göre işini kaybeden kadın oranı daha yüksek. Bu süreçte kadınlar erkek işçilere nazaran daha fazla ücretsiz izin kullanmak durumunda kaldı. Koronavirüs bulaşan hastaların bakımı, online eğitim, kadın üzerinde ev ve bakım işleri yükünü, bu yönlü baskı ve şiddeti artırdı ve çeşitli rahatsızlıkları beraberinde getirdi. Bununla birlikte, ücretsiz izin ya da kısa çalışma programına dahil edilen hamile kadın işçiler, son bir yılda 90 gün prim şartını yerine getiremediği için analık ödeneği alamadı. Bu süreçte çalışma alanlarında mobbingin artışı da süğütürmez bir gerçek.

Çalışanlar başta virüse yakalanma ve hastalığı aile üyelerine bulaştırma korkusunu ve bu süreçleri yaşadılar. Yanısıra her an işten atılma, ücretsiz izne çıkarılma tehdidi altındalar. Bu onları çalışma ortamında her türlü eziyet ve keyfiyete katlanmak durumunda bırakmaktadır. Ayrıca bu baskı ortamı stres ve depresyona, bunlarla bağlantılı rahatsızlıklara yol açmaktadır. Pandemi bu anlamda, çalışma alanlarında mobbingi tetiklerken, varolanı daha da ağırlaştırmış ve mobbing hanesine yeni türler eklemiştir.

İlk elden belirtmek gerekir ki, hayatta kalmak için gerekli üretim araçlarının bir azınlığın özel mülkiyetinde olduğu kapitalist toplumda, bu araçlardan mahrum bırakılan kesimler, sermaye sınıfının sömürü, istismar, baskı ve zorbalığına daha baştan açık haldedirler. Tüm zenginliğin elinde toplandığı kapitalist sınıf, toplumun diğer kesimlerini kendi boyunduruğu altında çalıştırmakta, kendi çıkarları temelinde bir çalışma ve yaşam dayatmaktadır. İnsani ihtiyaçların değil karın esas alındığı bir sistemde toplumsal yaşamın tüm alanları da kar ölçütüyle şekillenmektedir. Toplumun sağlığının değil sermayenin çıkarlarının korunduğu, bin bir fırsatçılıkla işlerin yürütüldüğü pandemi süreci, bu gerçekliğin bir özetini sunmaktadır.

Sermaye sınıfı işçileri hakların bundandığı bir çalışma yaşamına mahkum etmekte, hayat pahalılığında en temel ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma getir-

Kadın işçilerin yaşadığı çok yönlü şiddet

mektedir. İşçiler yoğun ve esnek çalışmaya, düşük ücret politikalarına maruz kalmaktadır. Kapitalistlerin daha fazla kar için başvurduğu bu yöntemlere, sınıfın kazanılmış haklarının gasp edilmesi ya da kullandırılmaması, işçilerin hak arama, bilinçlenme ve örgütlenme yollarının sürekli engellenmesi eşlik etmektedir. Sistematik bir psikolojik şiddet olarak mobbing bu zemin üzerinden hayat bulmaktadır. Sermaye sınıfı bir bütün olarak işçi sınıfına, sistemli ideolojik, ekonomik, politik, sosyo-kültürel şiddet uygulamaktadır. Egemenliğini korumak, işçi ve emekçileri baskı altında tutmak, sindirmek için en büyük şiddet aracı ise devlet gücüdür. Son dönemde direnişlerde sıklıkla görüldüğü üzere devlet gücünü işçiler üzerinde sınamaktadır.

Çalışma alanlarında da güç ve yetkiyi ellerinde bulunduranlar, üst kademedeki başlayarak hiyerarşik sıralamayla patron ve vekilleri, müdürler, şefler, amirler, ustalar vb. mobbing uygulayan başlıca kişiler olmakta ve mobbingi çalışma yaşamının olağan bir aracı olarak kullanmaktadırlar. Başta daha fazla üretim için, üretim masraflarını kısmak amacıyla işçileri istifaya zorlamak için mobbinge başvururlardır. Ya da bulunulan konumdan yükselmeyi diğer işçilere uygulanan zorbalık şartına bağlamakta, sorumluluk almak isteyenlerde işçiye bağırıp çağırabilme, işçi üzerinde denetim kurma özelliği aramaktadırlar. Bunun için

genelde şiddetin üstü örtülmekte, mobbing uygulama noktasında işçiler yüreklendirilmektedir.

Aynı konumda çalışanların birbirlerine mobbing uygulaması da sözkonusu olabilmektedir. Örneğin, erkek işçilerin kadın işçilere yönelik aşağılayıcı yaklaşım ve tutumları sık yaşanan bir olgudur. Yanısıra kadın işçilerin de kendi aralarında mobbing uygulamalarına rastlanmaktadır. Kıdemli bir kadın işçiye yeni başlayan kadın işçiyi dışlama, aşağılama, aşırı yük altında bırakma yönlü yaklaşımlar geliştirilmektedir.

Bunlar, kapitalist sınıfın egemenliğini pekiştirmek için devreye soktuğu ideolojik saldırılarla işçi sınıfının sınıfsal bilincini zayıflatmasından, ortak çıkarları etrafında birleşmesi ve dayanışmasının önüne geçmesinden ileri gelmektedir. Nitekim, sınıf çıkarları doğrultusunda yanyana glemeyen işçi sınıfı, kendi emek ürünlerine, üretici etkinliğine, bizzat kendisine ve ait olduğu sınıfa yabancılaşmış, çeşitli alt kimliklere bölünmüş ve birbirleriyle rekabet halinde demektir. Tarihsel misyonuna, görev ve sorumluluklarına yabancılaşan işçi sınıfı, milliyetçilikten dinsel gericiliğe, kadın cinsinin aşağılanması içerden ataerkil düşünce yapısından yozlaşmış ahlak ve kültüre, bireycilik ve bencillik kadar sermayenin gerici ideoloji, davranış ve yaklaşımlarının üretilmesinde, uygulanmasında, savunulmasında özne olabilmektedir. Burjuvazinin işçi sı-

nifini parçalayarak güvenceye aldığı sınıf egemenliğinde, dini inanç, etnik köken, cinsiyet, yaş, siyasi görüş, dil vb. her türlü ayırım işçiler arasında mobbing nedenleri olabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kadın işçiler daha fazla mobbinge maruz kalmaktadır. Ev içi emek, çocuk-yaşlı-hasta-engelli bakımı kadınların çalışma yaşamına girmesine engel olmaktadır. Bu işler nedeniyle çalışma yaşamları kesintiye uğramaktadır. Ev ve iş yaşamını birlikte yürütme zorunluluğu onu kayıtdışı, esnek işlerin kapısını çalmaya zorlamaktadır. Bu nedenle çeşitli sosyal haklardan, yaşlılığında emeklilikten mahrum kalmaktadır. Çifte mesaiyle aşırı yıpranmak da cabası. Aynı işi yapmalarına rağmen erkeklerle eşit ücret almamaları da kadın işçilere yönelik yaygın bir ayrımcılıktır. Çalışma yaşamında kadınlar erkeğe yardımcı, eve ek ücret götüren geçici bir eleman olarak görülmekte, erkeklerin iş bulmasına engel sayılmakta, işsizliğin kaynağı olarak dahi gösterilmektedir. Erkek işçiler tarafından dizini kırıp evinde oturması salık verilmektedir.

Hali hazırda cinsiyetçi işbölümü nedeniyle kadınların istihdam alanları oldukça sınırlıdır. İş başvurularında kadın işçilere evli olup olmadığı, bekarsa ne zaman evleneceği, evliyse ne zaman çocuk doğuracağı soruları yöneltilmektedir. Sermaye açısından düşük ücret noktasında avantajlı görülen kadın işçilerin evlilik durumunda tazminatı, çocuğu olması durumunda analık hakları maliyet hesaplarına girmekte ve ödenmek istenmemektedir. Novamed'deki gibi kimi işyerlerinde kadınlar hamilelik sıralarına koyulmaktadır. Kreş hakkı olabildiğince sınırlandırılmakta (sadece 150'yi aşkın kadın işçinin çalıştığı işyerlerinde), bu hakkın doğduğu koşullarda kreşler yine açılmamaktadır. Bunun yerine oldukça cüzi miktarlardaki para cezalarını ödemek daha karlı bulunmaktadır.

Kadın işçilerin işyerlerinde karşılaştığı ve oldukça yaygın başka bir şiddet türü de cinsel tacizdir. Cinsel taciz korkusu kadınların çalışma yaşamına girmesinde baştan bir engel teşkil etmektedir. Çalışma ortamında ise bu sorun kadın işçileri bezdirmekte, tüm sosyal yaşamını etkilemektedir. Taciz başlığı altında cinsel şaka, küfür ve teklifler, cinsel içerikli görseller ve sözlü saldırıları sayabiliriz.

Hatırlanırsa, Yazakı'de bir formen pek çok kadın işçiye sözlü ve fiziksel tacizde bulunmuş, bu durum yönetime bildirilmesine rağmen bir yaptırım uygulanmamıştı. Aksine tacize uğrayanlar susturulmuş, bir kısmı işten çıkarılmış, bir kısmı da işten çıkmak durumunda bırakılmıştı. Korunup kollanan ve cesaretlendirilen formen daha sonra bir kadına tecavüz

girişimine yeltenmişti. Sonrasında kadın işçilerin tepkileriyle tacizci formen işten atılabildi.

Kastaş'ta da benzer şekilde formen tacizlerinin yaşandığı, direnişe çıkan kadın işçiler tarafından açıklanmıştı. Formenin kadınların yanağından makas alması, "Sizi mesaiye bırakıyorum, ne ara hamile kalıyorsunuz" sözleri, yönetimin göz yumduğu ve çalışma alanında konumun kullanılarak uygulandığı taciz örnekleriydi.

Serapol fabrikasında kadınların hamileliklerinin ileri evreleri boyunca çalıştırıldıkları, kilolarının misli ağırlığında kasaları taşımak zorunda bırakıldıkları ve kimilerinin bu yüzden düşük yaptıkları, çıktıkları direnişte paylaşılmıştı.

Yakın zamanda sergiledikleri direnişle ücretli izin hakkını alan ve başı dik bir şekilde fabrikaya giren Sinbo işçilerinden direnişçi kadın işçiler, sorunların başında fabrikada cinsiyet temelli yaşadıkları mobbing çeşitlerini, özellikle kendilerine yönelik hakaretleri dillendirmişlerdi.

Hala direnişte olan Migros deposundaki kadın işçilerin açıklamaları da cinsel taciz ve tehdit örneklerini ortaya koyuyor. Burada da amirlerin, gece vardiyasında rahatsızlanıp hastaneye gitmek için işyerinden çıkan kadın işçilere ahlaksızlık yaptıklarına dair imalarda bulunması, işçilerin önüne prezervatif atarak bunu kimlerin çaldığını sorması, izin isteyen kadın işçiye "Senin ilacın bende, odama gel, ben seni 17.00'de çıkarırım" bayağılığına kadar varabilen gibi pek çok taciz durumu yaşanmıştı.

Pek çok fabrikadan gözlemlenen bir başka gerçek ise, tek maaşla ev geçindiren ve işini kaybetme korkusunu daha yoğun yaşayan boşanmış kadınlara yönelik cinsel tacizlerin hat safhada olduğudur.

İşini kaybetme, cinsel tacizi uygulayanların çoğunlukla üst konumlarda bulunması, "damgalanma" ve evlilik yaşamının zedelenmesi, yaşadıkları karşısında dayanışma ve destek bulamaması kadınları tacizi dillendirmekten dahi alıkoymaktadır.

Olağan süreçlerde de yaşanan fakat kriz ve pandemi koşullarında daha da tırmanan sorunlar, özelinde kadın işçilerin yaşadığı şiddet, toplamda işçi sınıfı içerisinde bilinçsizlikten, sessizlikten, ortak bir dayanışma sergileyememekten güç almaktadır.

Şiddetin tüm türlerine karşı mücadele için farkındalığın oluşturulması ve bilinçlendirme faaliyetlerinin önemi açıktır. Temelde ise örgütlü mücadelenin geliştirilmesi, sınıfsal temellerde birliğin sağlanması doğrultusunda alınacak mesafe, bu sorunların da çözümünün yolu olacaktır.

Kod 29 ve kadın işçiler...

Direnişlerle dayanışmayı yükseltelim!

AKP iktidarı pandemiyle birlikte çıkardığı yasalar ve sağladığı teşviklerle sermaye sınıfını adeta ihya etti. Kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin uygulamasının pandemi sürecinde işçi ve emekçilerin çıkarları için hayata geçirildiği iddia edilse de, işçilerin ödeneklerinin yağmalanmasıyla beraber patronların karlarına kar kattıkları açık bir şekilde görüldü. Bu süre zarfında sözde işçi ve emekçileri korumak adına "işten atmalar" yasaklanırken, iş yasağının 25-2 maddesi (Kod 29) dışında tutuldu. Böylece Kod 29 kapitalistler için işçileri istedikleri şekilde işten çıkarmanın temel bir dayanağı haline geldi.

Kod 29, iş yasağında "ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri" olarak tanımlanıyor. Bu maddeye göre, işçi çıkarılan kapitalist patronların ispat yükümlülüğü bulunmuyor. Bu yükümlülük iş mahkemelerine havale ediliyor. Bu maddeden işten çıkartılan işçilere tazminatları ödenmiyor, işsizlik ödeneğinden faydalanılamıyor. İşçinin kayıtlarına bu kodun işlenmesi yeni bir iş bulmayı da zorlaştırıyor. Bu kodla işten çıkartılan işçi, daha düşük ücretlerle hatta sigortasız çalışmaya mahkum ediliyor. Özetle işçi fişlenmiş sayılıyor.

Kod 29, ciddi anlamda hak kaybına yol açtığı gibi, asıl olarak işçi sınıfı üzerinde korku yaratan bir sopa işlevi görüyor. Pandemi sürecinin yarattığı belirsiz atmosferde işten atılma korkusu yaşayan işçi ve emekçiler üzerinde baskı kurmanın, koşullara boyun eğdirmenin bir aracı olarak kullanılıyor.

Tüm bunlarla birlikte, sermaye sınıfının pervasız saldırılarına karşı örgütlenme ve hak alma mücadelesine giren, sendikalaşma çalışması yürüten işçiler üzerinde baskı kurmak ve sendikalaşmayı engellemek olarak karşımıza çıkıyor. İstanbul'da Sinbo ve SLM Etiket'te, Kocaeli'de Baldur ve Migros'ta, Çorum'da Ekmekçiöğlü'nda, Uşak'ta Kaynak İplik'te işçiler, sendikalaşma çalışması yürüttükleri için Kod 29'dan işten atıldılar.

KOD 29 NE ANLAMA GELİYOR?

"İyiniyet ve ahlak kurallarına uymamak" gibi bir iddia, kuşkusuz kadın

ve erkek tüm işçiler için onur kırıcı bir nitelik taşıyor. Ancak kadın işçiler için toplumsal yaşamda daha ağır sonuçlar yaratıyor. Erkek egemen düzende kadınlara cinsiyetçi yaklaşımla birlikte düşünülüğünde, kadın işçiler için "ahlak kurallarına uymamak" gibi bir madde ile işten atılmak, kadın işçinin doğrudan "ahlaksızlıkla" suçlanarak "damgalanması" anlamına geliyor. Bu şekilde işten atılmak, kadın işçilerin kimliklerinin ve yaşamlarının sorgulanmasını doğuruyor. İş yaşamında ve özellikle aile yaşamında baskı, şiddet ve mobbinge davetiye çıkartıyor.

Kod 29, sadece bu madde ile işten atılan kadın işçi üzerinde değil, aynı işyerinde çalışan kadın işçiler üzerinde baskı ve tehdit unsuru olarak kullanılıyor. Kadın işçinin itiraz etmesini, hakkını aramasını, sendikalaşmasını engellemek ve boyun eğdirmek için değerlendiriliyor. Sinbo'da işten atılan Dilbent Türker'in ve Migros depo işçilerinin de anlattığı gibi, Kod 29 ile özellikle kadın işçiler üzerinde korku yaratılmaya çalışılıyor. Tazminatsız olarak işten atılmak ciddi anlamda maddi kayıp yaratacağı gibi, bir de ahlaksızlıkla "damgalanmak" kadın işçiler için büyük bir tehdit anlamına geliyor.

DİRENİŞLERLE DAYANIŞMAYA!

İşçi sınıfının kazanılmış haklarına göz dikerek pandemiye fırsata çeviren sermayedarlara karşı, kadın ve erkek işçiler olarak ortak taleplerle mücadelelenin yükseltilmesi ihtiyacı ortadadır. "25-2 Maddesi (Kod 29) kaldırılсын! İşten atmalar son bulsun!" talebi güncel olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kod 29'a karşı direnen işçilerin yanısıra, Sinbo'da, SML Etiket'te, Migros'ta kadın işçiler, aynı zamanda cinsiyetçi baskı ve şiddete kaynaklık eden Kod 29'a karşı da direnişleri yükseltiyorlar. Sinbo direnişçisi Dilbent Türker'in "Benim mücadelem, örgütlendikleri için Kod 29 ile tehdit edilen tüm Sinbo işçisi kadınlar için" sözleri de bu tabloyu özetliyor.

Bu kapsamlı saldırıları püskürtebilmek, birleşik bir mücadelenin örülmesinin yanı sıra bu direnişlerle dayanışmayı yükseltmekten geçiyor.

Hakları ve gelecekleri için direnen işçiler yalnız değildir!

MADDE 25/2 (KOD 29)
KALDIRILSIN!
GÜVENLİ VE

**Direnişlerle
dayanışmayı
büyütelim!**

